

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Katedra geografie

Bc. Aneta VLČKOVÁ

**Analýza výsledků do krajského zastupitelstva
Královéhradeckého kraje**

Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Olomouc 2018

Bibliografický záznam

- Autor (osobní číslo):** Aneta Vlčková (R150128)
Studijní obor: Regionální geografie
- Název práce:** Analýza výsledků voleb do krajského zastupitelstva Královéhradeckého kraje
Titul of thesis: Analysis od election results to the Hradec Králové Regional Assembly
- Vedoucí práce:** RNDr. Miloši Fňukal, Ph.D.
Rozsah práce: 54 stran, 54 stran příloh
- Abstrakt:**
Práce se zabývá prostorovou analýzou voleb do krajského zastupitelstva Královéhradeckého kraje. Porovnává výsledky politických stran s vybranými demografickými ukazateli a snaží se o interpretaci změn volebního chování obyvatel. Součástí práce je návrh volebního atlasu do zastupitelstva kraje.
- Klíčová slova:** prostorová analýza, Královéhradecký kraj, zastupitelstvo kraje, atlas, jádro volební podpory, volby, korelační analýza
- Abstract:**
The thesis deals with spatial analysis of elections to the Hradec Králové Regional Assembly. It comapres results of political parties with selected demographic indicators and tries to interpret changes in electoral behavior of the population. Part of the thesis is a plan of an electoral atlas of the Hradec Králové Region.
- Key words:** spatial analysis, Hradec Králové Region, municipality, election, election core, assembly, atlas, correlation analysis

Prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou prací zpracovala samostatně pod vedením RNDr. Miloše Fňukala, Ph.D., a že jsem v seznamu literatury uvedla všechny použité zdroje, ze kterých jsem při vypracování čerpala.

V Olomouci dne 1. dubna 2018

.....

podpis

Ráda bych poděkovala všem, kteří mi při tvorbě diplomové práce pomáhali. Především vedoucímu práce RNDr. Miloši Fňukalovi, Ph.D. za cenné rady a připomínky, které mi velmi pomohly. Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Miloslavu Šerému, Ph.D. za poskytnutí potřebných dat a všem blízkým za podporu.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Aneta VLČKOVÁ**
Osobní číslo: **R150128**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Analýza výsledků voleb do krajského zastupitelstva
Královéhradeckého kraje**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je prostorová analýza volebního chování obyvatel Královéhradeckého kraje při volbách krajského zastupitelstva. Autorka se zaměří na diferenciaci daného jevu do úrovně obcí, na jeho souvislost se základními demografickými znaky obyvatelstva (věková struktura, náboženská struktura, ekonomické postavení) a analyzuje geografické rozložení volební podpory relevantních politických stran. Výsledky práce budou, pokud to bude technicky možné, podkladem pro návrh Volebního atlasu kraje. Zdrojem prostorových dat bude digitální prostorová databáze ArcČR 500, zdrojem statistických dat databáze ČSÚ, případně archivní výzkum.

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 20 000 - 24 000 slov
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

Seznam doporučené literatury 1. práce o volbách a analýze volebních výsledků, především: Blažek, J. - Kostecký, T (1991): Geografická analýza výsledků parlamentních voleb v roce 1990. Sborník ČGS, 96, str. 1-14, Praha, Academia; Volby v demokracii (1995). Brno, Mezinárodní politologický ústav Právnické fakulty Masarykovy univerzity; Klíma, M. (1998): Volby a politické strany v moderních demokraciích. Praha, Radix; Klokočka, V. (1991): Politická reprezentace a volby v demokratických systémech. Praha, Aleko; Krejčí, O. (1994): Kniha o volbách. Praha, Victoria Publishing.
2. učebnice politické geografie, namátkou: Short, J. (1993): An Introduction to Political Geography. London, Routledge; Stát, prostor, politika: vybrané otázky politické geografie (2000). Praha, Univerzita Karlova; Baar, V. (1996): Politická geografie. Ostrava, Ostravská univerzita.
3. přehledy výsledků jednotlivých voleb s komentáři o volebních systémech.

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: 9. prosince 2015
Termín odevzdání diplomové práce: 10. dubna 2017

L.S.

prof. RNDr. Ivo Frébort, CSc., Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 9. prosince 2015

Obsah

Seznam zkratk použitých v textu.....	8
Úvod	9
1. Cíle práce.....	10
2. Základní metody výzkumu ve volební geografii.....	11
2.1 Volební geografie jako dílčí vědecká disciplína.....	11
2.2 Použité metody a zdroje	12
3. Volby do zastupitelstev krajů ČR.....	13
3.1 Kraje České republiky	13
3.2 Volby do zastupitelstva kraje	14
3.3 Přehled celkových výsledků krajských voleb.....	16
3.4 Výsledky voleb do zastupitelstva Královéhradeckého kraje	21
4. Prostorová analýza volební podpory	26
4.1 Občanská demokratická strana.....	26
4.2 Česká strana sociálně demokratická.....	27
4.3 Komunistická strana Čech a Moravy.....	28
4.4 Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová	29
4.5 Ostatní politické strany a hnutí.....	30
4.5.1 ANO 2011	30
4.5.2 Koalice České pirátské strany a Strany zelených.....	31
4.5.3 Sdružení nezávislých kandidátů (SNK)	32
4.5.4 Koalice Hnutí Svoboda a přímá demokracie Tomio Okamura (SPD), Strany Práv Občanů (SPO) a SNK	32
4.5.5 TOP 09	33
4.5.6 Politické hnutí Východočeši	34
5. Interpretace podmíněnosti volební podpory.....	35
5.1 Česká strana sociálně demokratická.....	38
5.2 Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová	40
5.3 Komunistická strana Čech a Moravy.....	42
5.4 Občanská demokratická strana.....	43
6. Návrh atlasu voleb do zastupitelstva Královéhradeckého kraje	46
Závěr.....	49
Summary	52
Zdroje	53
Přílohy	

Seznam zkratek použitých v textu

ArcČR	digitální vektorová geografická databáze České republiky
ANO	ANO 2011
ČR	Česká republika
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ČSÚ	Český statistický úřad
DEU	Demokratická unie
HDK	Hradecký demokratický klub
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie-Československá strana lidová
KNV	Krajský národní výbor
KOAL HK	Koalice pro Královéhradecký kraj
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
ODA	Občanská demokratická aliance
ODS	Občanská demokratická strana
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SLK	Starostové pro Liberecký kraj
SNK	Sdružení nezávislých kandidátů
SNK ED	SNK Evropští demokraté
SO ORP	správní obvod obce s rozšířenou působností
SOS	Strana pro otevřenou společnost
SPD	Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura
SPO	Strana Práv Občanů
STAN	STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ
US	Unie svobody
VČ	Východočeši
VPM	Volba pro město
VÚSC	Vyšší územně samosprávné celky

Úvod

Slovo demokracie pochází z řeckého výrazu pro „vládu lidu.“ Ačkoliv má pojem mnoho definic, je také chápán jako státní zřízení, ve kterém se lid, ať už přímo či nepřímo, podílí na řízení společnosti. K základům demokratické společnosti tedy neodmyslitelně patří i volby, ve kterých má každý jedinec právo vyjádřit svůj názor. Občané se mohou na řízení státu podílet buď přímou demokracií, kde své postoje vyjadřují například pomocí referenda, nebo zastupitelskou demokracií, která jim umožňuje zvolit zástupce, kteří budou reprezentovat zájmy svých voličů.

Své zastupitele můžou občané České republiky v současnosti volit na čtyřech úrovních – místní, krajské, celostátní a evropské. Lokální a krajské volby jsou pro občany důležité především z hlediska prosazování zájmů lidu přímo v jejich blízkém okolí. Svě zástupce tedy vybírají každé čtyři roky prostřednictvím voleb do zastupitelstev obcí (od roku 1990) a zastupitelstev krajů (od roku 2000). Nejvyšší podíl voličů se však účastní voleb na celostátní úrovni. Patří mezi ně volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a Senátu Parlamentu ČR probíhající od roku 1996. Poměrně nově mají občané republiky také možnost zvolit si svého prezidenta. Přímá volba prezidenta proběhla poprvé roku 2013, druhé volby se konaly po pěti letech v roce 2018. Každý občan Evropské unie s volebním právem může také volit své zástupce do Evropského parlamentu. Tuto možnost získali občané České republiky se vstupem naší země do Evropské unie v roce 2004.

Ačkoliv první krajské volby proběhly až v roce 2000, kraje existovaly na našem území již od středověku. V té době však kraj představoval jiné zřízení, než je tomu v dnešní době. Kraj, jako ho vnímáme dnes, vznikl poprvé na našem území v roce 1949, a v roce 1960 bylo vymezení krajů upraveno. Současné kompetence získaly až nově vzniklé kraje v roce 2000. První krajské volby, které proběhly 12. listopadu 2000, poprvé umožnily občanům vybrat zástupce, kteří se budou podílet na řízení kraje.

Ačkoliv se více voličů pravidelně účastní voleb na celostátní úrovni (především prezidentských voleb a voleb do Poslanecké sněmovny do Parlamentu ČR) a krajské volby vnímají spíše jako druhořadé, volby do krajských zastupitelstev jsou pro nás jako občany neméně důležité. Každé krajské zastupitelstvo má možnost rozhodovat o tom, kolik peněz, a především jakým směrem, v následujících letech investuje. Rozhoduje tak o věcech, které se týkají především místních občanů, jako jsou školy, nemocnice, dopravní infrastruktura nebo sociální služby v kraji. Naším zájmem je tak pozorně vybrat schopného zástupce, kterému důvěřujeme a nebojíme se mu svěřit budoucnost našeho kraje.

Tato diplomová práce je zaměřena na kraj Královéhradecký, jelikož pocházím z Trutnovska, a proto je mi téma voleb konkrétně v tomto kraji velmi blízké.

1. Cíle práce

Cílem této diplomové práce je prostorová analýza volebního chování obyvatel v Královéhradeckém kraji. Práce se zabývá volbami do krajského zastupitelstva, které proběhly mezi roky 2000 a 2016. Pozornost bude zaměřena především na politické strany, které získaly mandáty v každých krajských volbách. Jedná se o tyto strany: ČSSD, KDU-ČSL, KSČM, ODS.

V první části budou pro jednotlivé strany vytvořena jádra volební podpory, jejichž vývoj bude následně porovnáván. Budou tedy určeny oblasti, ve kterých se dané strany těší vysoké či naopak nízké volební podpoře. Stabilní jádra jednotlivých stran budou dále porovnávána se základními demografickými znaky. Jedním z cílů tedy bude zjistit, zda existuje nějaká souvislost mezi volebními výsledky jednotlivých stran a vybranými demografickými znaky. Práce následně ověří, zda se tyto výsledky shodují s výstupy z autorčiny bakalářské práce, která byla zaměřena na souvislost výsledků voleb do Poslanecké sněmovny ČR a vybraných demografických znaků. Cílem bude tedy zjistit, zda se souvislost vztahovala pouze na volby do Poslanecké sněmovny nebo ji lze vztáhnout na celkové volební chování obyvatel v tomto kraji. Pokud budeme tedy vycházet z předchozí práce, bude ověřeno, zda levicové strany volí méně věřící a méně vzdělané obyvatelstvo, křesťanské demokraty volí vyšší podíl věřících obyvatel a občanské demokraté se těší větší podpoře u obyvatel s vyšším vzděláním.

Druhou částí této práce bude vytvoření návrhu Atlasu voleb do krajského zastupitelstva Královéhradeckého kraje. Atlas se bude snažit nastínit ucelenou problematiku krajských voleb v tomto kraji a podkladem pro jeho návrh budou především výsledky z první části práce. Kromě základní charakteristiky kraje a shrnutí výsledků za jednotlivé roky bude atlas sledovat také podmíněnost volební podpory jednotlivých stran. Tentokrát bude však souvislost s demografickými znaky porovnávána pomocí korelační analýzy. Jedním z cílů bude tedy ověřit, zda se výsledky porovnávající stabilní jádra volební podpory s demografickými znaky shodují s výsledky korelační analýzy a potvrdí tak předchozí hypotézy.

2. Základní metody výzkumu ve volební geografii

2.1 Volební geografie jako dílčí vědecká disciplína

Geografie voleb je součástí politické geografie a její počátky sahají na začátek 20. století. Podle Rona J. Johnstona (2000) se jedná o disciplínu, která studuje geografické aspekty organizace, průběhů a rovněž výsledků voleb. Zaměřuje se na výzkum tří základních okruhů, mezi které patří podmíněnost hlasování, geografické vlivy na hlasování a vlivy vymezení volebních obvodů a způsobu přepočtu hlasů (Fňukal, 2013). Mezi příbuzné obory volební geografie patří kromě politologie a geografie také například sociologie, sociální psychologie a ekonomie (Čerba, 2013).

Prvním představitelem, jenž se začal zabývat tímto tématem, byl na počátku minulého století André Sigfried, který „srovnával mapy zachycující fyzickogeografickou, ekonomickou a sociální diferenciaci sledovaného území s volebními výsledky a pokoušel se odhalit jejich vzájemné souvislosti“ (Kostecký, Čermák, 2004, s. 469). Ve stejném období se podobnému tématu věnoval také americký zakladatel kulturní geografie Carl Sauer, jehož práce byla zaměřena na prostorové vymezení volebních obvodů v USA během voleb do Kongresu (Madleňák, 2010). Důležitým milníkem se stala tzv. kvantitativní revoluce humánní geografie. V 50. a 60. letech 20. století se začaly v geografickém výzkumu hojně využívat statistické analýzy a matematické metody. Díky nim bylo možné vytvářet různé geografické modely, které se daly aplikovat rovněž ve volební geografii (Madleňák, 2010). Výzkum se však soustředil především na podmíněnost politické orientace postavením jedince ve společnosti. Většina prací tak pohlížela na prostorovou diferenciaci politických preferencí jako na odraz rozdílů v nerovnoměrném rozložení tříd (Kostecký, Čermák, 2004). Odlišný pohled na tuto problematiku se začal objevovat až v 70. a 80. letech, kdy se volební preference začaly měnit nezávisle na společenském postavení jedinců. Existují totiž i jiné aspekty, které mohou ovlivnit volební chování. Politické preference jistě nejsou vytvářeny jen charakteristikou určitého jedince, ale rovněž prostředím, ve kterém žije (Kostecký, Čermák, 2004).

Ve státech západního světa je volební geografie většinou dobře rozvinutá a stojí na velkém množství studií a výzkumů. Česká republika však jako součást východní Evropy patřící v minulosti ke komunistickému režimu nemá v této disciplíně dlouhou tradici. První svobodné volby zde proběhly až v roce 1990, proto k výzkumu územní diferenciaci volebního chování a jeho souvislostí s ostatními geografickými jevy dochází až v posledních třech desetiletích (Madleňák, 2010).

2.2 Použité metody a zdroje

Teoretická část této diplomové práce využívá především knih, článků a zákonů, které se týkají volební problematiky. K stěžejním publikacím nastiňujícím téma voleb patří například „*Nová kniha o volbách*“ od Oskara Krejčího (2006) a „*Volby a politické strany v moderních demokraciích*“ Michala Klímy (1998). Důležité jsou v této problematice také zákony, a to konkrétně zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) a zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů. O volební geografii pak hovoří především článek Tomáše Kosteleckého a Daniela Čermáka z roku 2004 („*Vliv teritoriálně specifických faktorů na formování politických orientací voličů*“) publikovaný Sociologickým ústavem AV ČR a také článek Tibora Madleňáka z roku 2010 publikovaný Geografickým časopisem („*Hlavné trendy výskumu v súčasnej volebnej geografii*“).

Pro praktickou část práce jsou velmi důležitá především data ze stránek Českého statistického úřadu (dále také jako ČSÚ). Jedná se o výsledky voleb do zastupitelstev krajů za období 2000–2016, které tento orgán poskytuje i pro jednotlivé obce a volební okrsky na celém území České republiky. Dále byla využita některá data ze Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) z let 2001 a 2011. Všechny tyto podklady byly následně zpracovány v programu Microsoft Excel 2016 a graficky upraveny v programu ArcGIS 10.3 for Desktop.

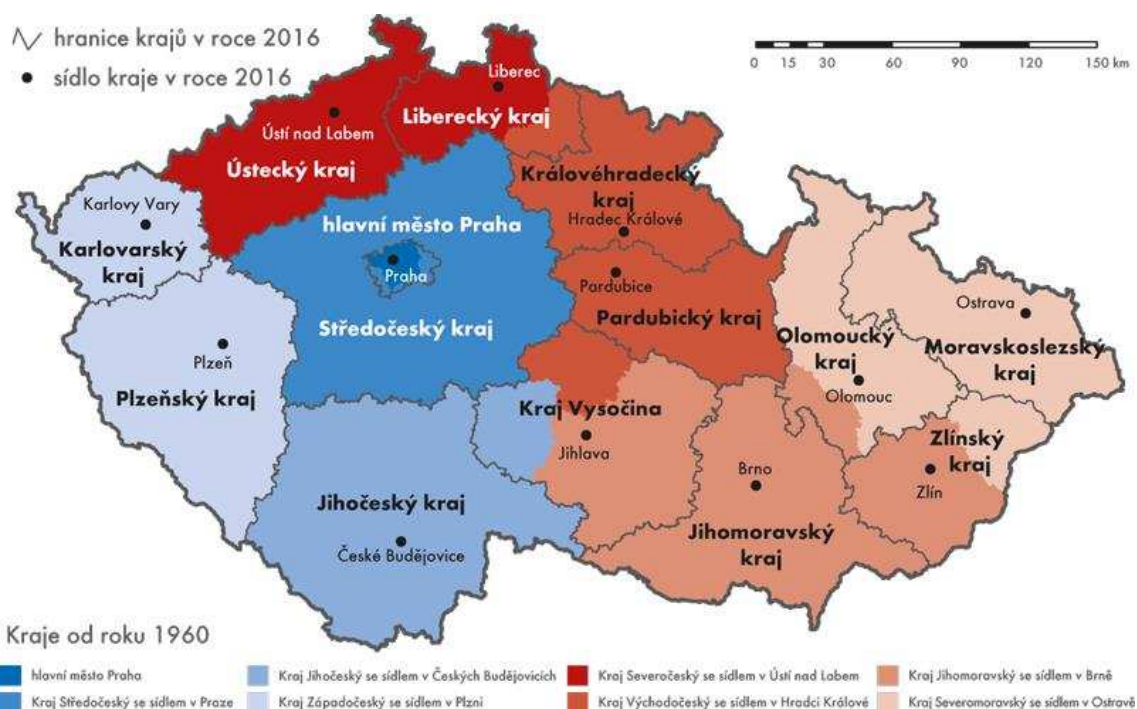
K vymezování jader volební podpory byla stejně jako v bakalářské práci využita metoda Petra Jehličky a Ludka Sýkory z roku 1991 (článek „*Stabilita regionální podpory tradičních politických stran v českých zemích (1920–1990)*“). Tzv. jádro volební podpory je oblastí s nejvyššími relativními výsledky strany, ve které je koncentrováno 50 % hlasů z celkového počtu hlasů pro stranu. Územní celky se podle této metody seřadí sestupně dle podílu získaných hlasů strany, a poté se kumulativně načítají jejich absolutní počty hlasů, dokud nedosáhnou požadované hranice 50 %.

V práci jsou často používány oficiální názvy politických stran a hnutí, rovněž jsou však několikrát zmíněny zkratky politických stran. Avšak pro hnutí ANO 2011 bude vždy používán plný oficiální název, naopak pro Českou pirátskou stranu bude používána jen zkratka Piráti, která platí od roku 2011. Pokud bude v textu využita zkratka pro Stranu zelených, bude znít „Zelení“. Tato nová zkratka pro stranu platí od 4. dubna 2017, předchozí podoba zněla SZ.

3. Volby do zastupitelstev krajů ČR

3.1 Kraje České republiky

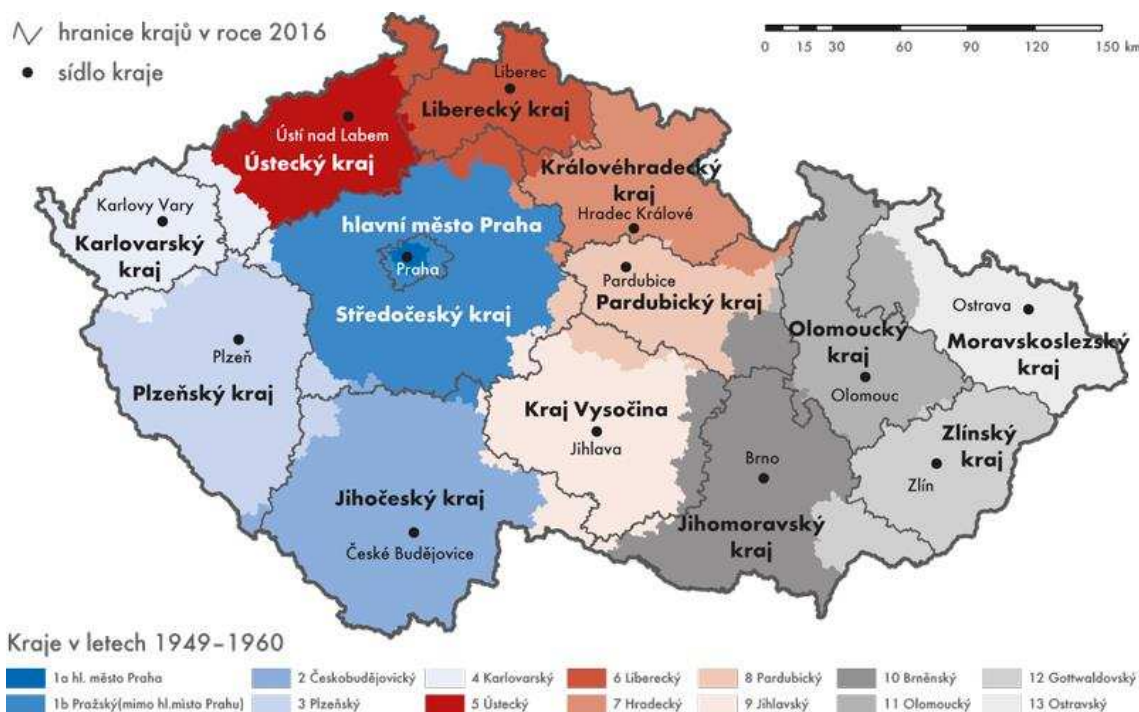
První kraje v dnešním moderním pojetí vznikly na našem území v roce 1949, kdy nová ústava místo zemského zřízení zavedla krajské. Dne 1. ledna 1949 bylo na základě zákona č. 280/1948 Sb. vytvořeno na dnešním území České republiky 13 krajů, hlavní město Praha zůstalo jako zvláštní území mimo hranice krajů. Jejich vymezení však později přestalo vyhovovat tehdejšímu pojetí socialistického „plánování národního hospodářství“, proto bylo v roce 1960 vymezeno nových 7 krajů (hlavní město Praha zůstalo i nadále zvláštní administrativní jednotkou mimo kraje), které byly podstatně větší než kraje předchozí. Byly vytvořeny primárně na základě podobného charakteru hospodářství a podmínek dalšího rozvoje (Mištera, 1984). Nové administrativní členění státu zavedl zákon č. 36/1960 Sb., který vstoupil v platnost dne 11. dubna 1960. Kraje řídily tzv. krajské národní výbory (KNV).

Obr. 1: Porovnání administrativního členění státu v roce 1960 a 2016 (zdroj: ČSÚ, Statistika&My)

V době společenských změn po roce 1989 byly v roce 1990 dosavadní samosprávné funkce krajů přeneseny na jiné administrativní úrovně a po vytvoření nových samosprávných krajů v roce 2000 zůstaly „staré“ kraje z roku 1960 už jen jednotkami územního členění, zrušeny ale dosud nebyly. Ústava České republiky platná od 1. 1. 1993 předpokládala, že stát bude členěn na 2 hierarchické úrovně samosprávných administrativních celků – obce (jako „nižší územní samosprávné celky“) a na „vyšší územní samosprávné celky (VÚSC). Jejich konečná podoba byla

po dlouhých diskuzích schválena až v roce 1997 (zákon č. 347/1997 Sb.), na jehož základě vzniklo 1. ledna 2000 vedle Hlavního města Prahy dalších 13 krajů. Tyto vyšší územně samosprávné celky (VÚSC) byly poskládány ze stávajících okresů. Toto rozdělení krajů v podstatě kopírovalo krajské rozdělení z let 1949–1960, jediným podstatnějším rozdílem bylo postavení Prahy jako samostatného kraje. Samosprávné kompetence získaly kraje na základě zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), dne 12. listopadu 2000, kdy proběhly první volby do krajských zastupitelstev. Zřízení vyšších územně správních celků (krajů) bylo tzv. I. etapou reformy veřejné správy. II. etapa byla dokončena 1. ledna 2003, kdy byly zrušeny okresní úřady a nahradily je nové správními obvody obcí s rozšířenou působností (Káňa, 2010). Kraje v České republice jsou zároveň jednotkami NUTS 3.

Obr. 2: Porovnání administrativního členění státu v roce 1949 a 2016 (zdroj: ČSÚ, Statistika&My)

3.2 Volby do zastupitelstva kraje

Základním orgánem krajské samosprávy jsou občany volená zastupitelstva krajů. Ta jsou jediným krajským orgánem, který je ústavně zakotven. Je stanoven jeho název, název jeho členů, délka funkčního období, právo předkládat návrhy zákonů Poslanecké sněmovně a vydávat obecně závazné vyhlášky. Volí hejtmana, zástupce hejtmana a další členy rady kraje.

Zákon stanovuje délku funkčního období krajských zastupitelstev na čtyři roky. Počet volených zástupců závisí na počtu obyvatel kraje. Pokud má kraj méně než 600 tisíc obyvatel, je

počet zastupitelů 45. V krajích s 600 až 900 tisíci obyvatel se volí 55 zastupitelů a kraje s více než 900 000 obyvatel volí do zastupitelstva 65 členů (Krejčí, 2006).

Volby do zastupitelstev krajů České republiky upravuje zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů. Zákon prošel několika dílčími úpravami a je doplněn několika vyhláškami. Volby do zastupitelstev krajů se konají ve všech krajích v tytéž dny, pokud zákon nestanoví jinak. Jsou vyhlašovány prezidentem republiky, a to nejpozději do 90 dnů před jejich konáním (zákon č. 130/2000 Sb.).

Volby se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Všeobecné volební právo vyjadřuje fakt, že každý člověk má právo volit a podílet se tak nepřímou na politickém řízení společnosti. Rovné volební právo zajišťuje stejnou hodnotu každého hlasu. Žádný občan tak není zvýhodňován. Díky přímému volebnímu právu si mohou občané sami vybrat své zástupce (Klíma, 1998). Volební právo můžeme také rozdělit na aktivní (právo volit) a pasivní (právo být zvolen). Právo volit do zastupitelstva kraje má občan České republiky, který alespoň ve druhý den voleb dosáhl věku nejméně 18 let. Volební právo je také dáno neformálním krajským občanstvím, volič totiž musí být přihlášen k trvalému pobytu v obci, která náleží do územního obvodu kraje (Krejčí, 2006). Právo být zvolen, tedy být členem zastupitelstva kraje, má každý volič. Hlasování probíhá obdobně jako u voleb do Poslanecké sněmovny podle zásad poměrného zastoupení. Tento volební systém rozděluje mandáty na úrovni volebního obvodu poměrně. Mandáty jsou získávány v poměru, který se blíží poměru počtů hlasů získaných od voličů (zákon č. 130/2000 Sb.).

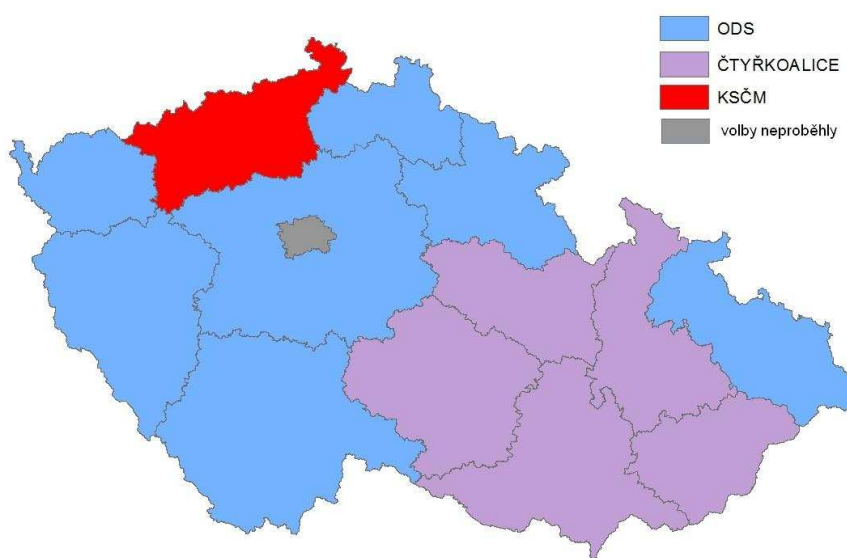
Kandidátní listiny pro volby do zastupitelstev krajů mohou podávat pouze registrované politické strany, politická hnutí či jejich koalice. Zákon neumožňuje samostatnou kandidaturu nezávislých kandidátů. Kandidátní listiny jsou vázané, volič však může v rámci jednoho hlasovacího lístku přidělit až čtyři preferenční hlasy. V případě, že kandidát obdrží alespoň 5 % preferenčních hlasů, posouvá se na čelo kandidátní listiny (pokud je do čela přesunuto více kandidátů, řídí se jejich pořadí počtem preferenčních hlasů). Současnou podobu preferenčního hlasování zavedla úprava zákona před krajskými volbami v roce 2012, dříve bylo na posun do čela kandidátní listiny nutno získat více než 10 % preferenčních hlasů.

Mandáty se přidělují pouze stranám, hnutím nebo koalicím, které získaly alespoň 5 % z celkového počtu odevzdaných hlasů. Pro přidělování mandátů je v krajských volbách používána tzv. d'Hondtova metoda, která relativně zvýhodňuje strany s velkým ziskem hlasů (Krejčí 2006). Tato metoda dělí počet hlasů každé strany postupně čísly ze stanovené číselné řady. V případě voleb do krajských zastupitelstev je první dělitel modifikovaný (1,42), dále dělení pokračuje řadou přirozených čísel (2,3,4 atd.). V České republice je d'Hondtova metoda používána také

při rozdělování mandátů v obecních zastupitelstvech, od roku 2002 při volbách do Poslanecké sněmovny a od roku 2004 při volbách do Evropského parlamentu (Kuklík, Baxa, 2005).

3.3 Přehled celkových výsledků krajských voleb

První volby do nově zřízených krajských zastupitelstev proběhly 12. října 2000. Jednalo se o dosud jediné volby do krajských zastupitelstev, které probíhaly pouze v jednom dni. K volbám se dostavilo pouze 33,6 % voličů. Nejúspěšnější stranou se stala Občanská demokratická strana (dále také jako ODS), která vyhrála v 7 krajích České republiky. Hlasovalo pro ni 23,8 % voličů. ODS tak celkem získala 185 mandátů. Na druhém místě skončila o necelý procentní bod Čtyřkoalice vytvořená v roce 1998 za účelem společného postupu proti ostatním stranám. Koalici tvořily čtyři strany: Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová (dále také jako KDU-ČSL), Unie svobody, Demokratická unie a Občanská demokratická aliance (Fiala, Forel, Konečný, 2008). Nejvyšší podporu získala Čtyřkoalice na Moravě. Třetí nejvolenější stranou se stala Komunistická strana Čech a Moravy (dále také jako KSČM). Jediným krajem, ve kterém strana vyhrála, byl Ústecký kraj. Celkově KSČM získala 21,1 % hlasů a porazila tak výrazným rozdílem tehdejší vládnoucí stranu. Tou byla Česká strana sociálně demokratická (dále také jako ČSSD), která tak se 14,6 % skončila až na čtvrtém místě. V roce 2000 nezískala převahu v žádném z krajů České republiky (ČSÚ, 2017).

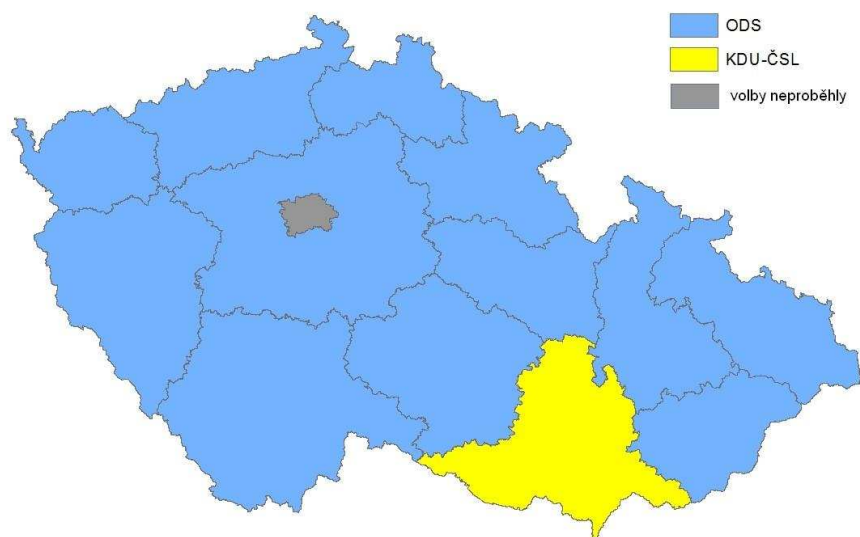
Obr. 3: Vítězné strany v krajích ve volbách v roce 2000 (zdroj: ČSÚ)

Tab. 1: Přehled výsledků voleb do zastupitelstva Královéhradeckého kraje v roce 2000

	platné hlasy		mandáty	
	počet	v %	počet	v %
ODS	39 953	26,9	14	31,1
ČTYŘKOALICE	39 030	26,2	14	31,1
KSČM	26 764	18,0	10	22,2
ČSSD	19 613	13,2	7	15,6

Zdroj: ČSÚ

Další volby do krajských zastupitelstev proběhly 5. a 6. listopadu 2004. K volbám přišlo ještě méně voličů než v roce 2000. Do volebních místností se dostavilo pouze 29,6 % voličů, což je prozatím nejnižší volební účast ve volbách do krajských zastupitelstev. Ani v těchto volbách nezískala nejvíce mandátů tehdy vládnoucí strana, ČSSD skončila se 14 % hlasů na třetím místě. Vysokou podporu voličů opět získala ODS, pro kterou hlasovalo 36,4 % voličů. Strana tak zaznamenala oproti předchozím volbám nárůst o více než 12 procentních bodů. ODS vyhrála ve 12 krajích České republiky. Na druhém místě tentokrát skončila KSČM, kterou naopak volilo o 1,5 procentního bodu méně voličů než v předchozích volbách. Strana získala celkem 19,7 % hlasů. Čtvrtou neúspěšnější stranou byla KDU-ČSL, která už v roce 2004 kandidovala samostatně. Získala 10,7 % hlasů, což jí vyneslo celkem 72 mandátů. Nejvyšší podpory se dočkala v Jihomoravském kraji. Ten se stal jediným krajem, kde krajské volby nevyhrála ODS. Jednalo se ale pouze o rozdíl 0,4 procentního bodu (ČSÚ, 2017).

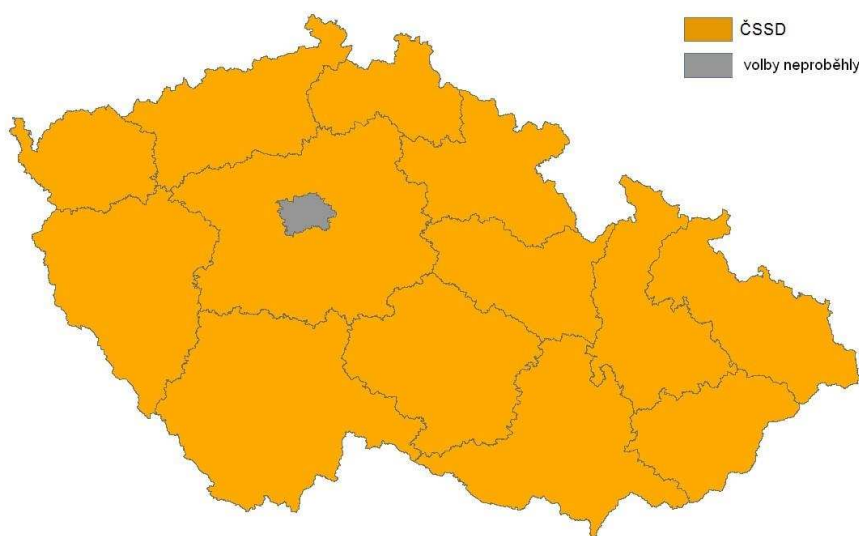
Obr. 4: Vítězné strany v krajích ve volbách v roce 2004 (zdroj: ČSÚ)

Tab. 2: Přehled výsledků voleb do zastupitelstva Královéhradeckého kraje v roce 2004

	platné hlasy		mandáty	
	počet	v %	počet	v %
ODS	55 846	39,3	21	46,7
KSČM	23 686	16,7	8	17,8
ČSSD	17 020	12,0	6	13,3
KDU-ČSL	14 715	10,4	5	11,1
SNK	8 662	6,1	3	6,7
ED-VPM-SOS	7 108	5,0	2	4,4

Zdroj: ČSÚ

V roce 2008 probíhaly volby do krajských zastupitelstev ve dnech 17. a 18. října. Volební účast se po předchozích volbách překvapivě zvedla o více než 10 procentních bodů, dosáhla 40,3 % (jde o zatím nejvyšší volební účast v krajských volbách). Jedná se také o první volby do krajských zastupitelstev, ve kterých získala nejvyšší podporu ČSSD. Stranu v roce 2008 podpořilo celkem 35,9 % voličů. Ve srovnání s předchozími krajskými volbami se ČSSD zvýšila podpora o více jak 20 procentních bodů. Strana vyhrála volby ve všech krajích České republiky. Nejvyšší podpory se dočkala v Moravskoslezském kraji (42,6 %), nejnižší naopak v Libereckém kraji (26,8 %). Ten se stal jediným krajem, ve kterém ČSSD získala pod 30 % hlasů. Naopak výrazně si pohoršila ODS, která skončila na druhém místě. Hlasovalo pro ni 23,6 % voličů (pokles od roku 2004 o 12,8 procentních bodů). Další stranou, která získala nižší počet mandátů, byla KSČM. Stranu v roce 2008 podpořilo 15 % voličů. Stranou se čtvrtým nejvyšším počtem hlasů se stala KDU-ČSL. Tato středopravicová strana získala 6,7 % hlasů (ČSÚ, 2017).

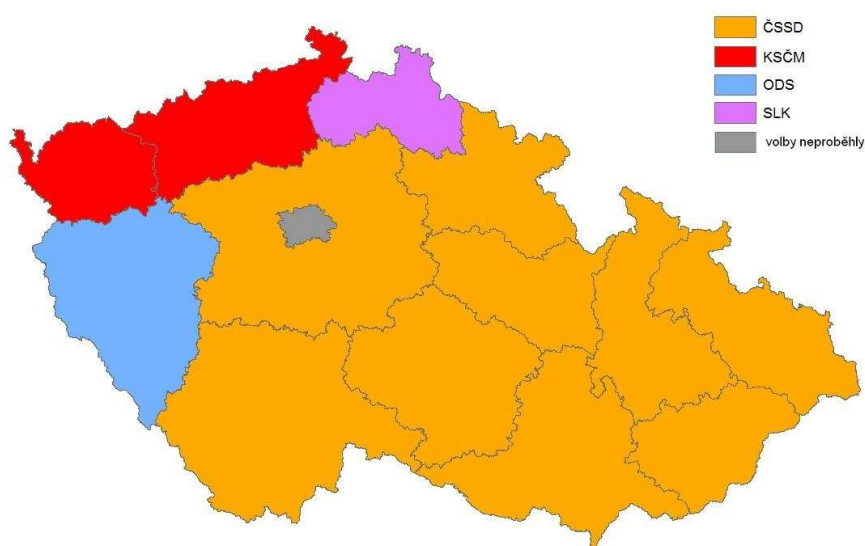
Obr. 5: Vítězné strany v krajích ve volbách v roce 2008 (zdroj: ČSÚ)

Tab. 3: Přehled výsledků voleb do zastupitelstva Královéhradeckého kraje v roce 2008

	platné hlasy		mandáty	
	počet	v %	počet	v %
ČSSD	57 351	31,0	18	40,0
ODS	43 688	24,3	13	28,9
KSČM	24 189	13,5	7	15,6
KOAL HK	13 794	7,7	4	8,9
SNK ED	10 824	6,0	3	6,7

Zdroj: ČSÚ

K volbám do krajských zastupitelstev v roce 2012 se dostavilo 36,9 % voličů České republiky. Volby probíhaly od 12. do 13. října. Stejně jako v předchozích volbách zvítězila ČSSD. Nejvyšší podporu získala v 9 krajích České republiky a hlasovalo pro ni celkem 23,6 % voličů. Na druhém místě poprvé skončila KSČM, která zaznamenala poměrně vysoký nárůst počtu voličů. Stranu jich podpořilo 20,4 %. Nejvyšší podíl hlasů strana získala v Ústeckém a Karlovarském kraji. Výrazný propad zaznamenala ODS. Se 12,3 % hlasů skončila na třetím místě. Jediným krajem, kde strana zvítězila, byl Plzeňský kraj. Od předchozích voleb získala o dalších 11 procentních bodů nižší podporu (od roku 2004 se jedná o rozdíl 24,1 procentních bodů). Úspěšné byla také nově vzniklá koalice TOP 09 a STAN (Starostové a nezávislí), kterou podpořilo 6,6 % voličů. KDU-ČSL v roce 2012 získala 5,8 % hlasů (ČSÚ, 2017).

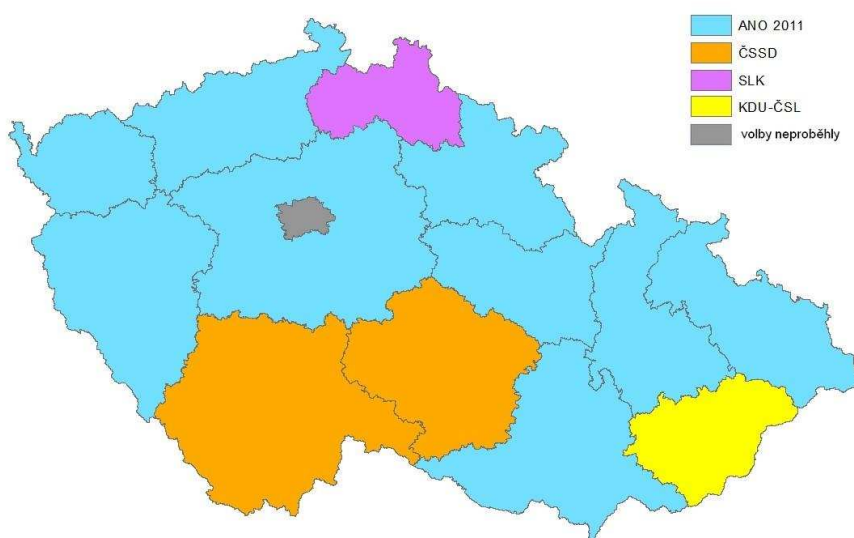
Obr. 6: Vítězné strany v krajích ve volbách v roce 2012 (zdroj: ČSÚ)

Tab. 4: Přehled výsledků voleb do zastupitelstva Královéhradeckého kraje v roce 2012

	platné hlasy		mandáty	
	počet	v %	počet	v %
ČSSD	32 248	19,7	12	26,7
KSČM	31 685	19,4	11	24,4
KDU-VPM	19 721	12,1	7	15,6
ODS	17 366	10,6	6	13,3
TOP 09 + STAN	13 483	8,3	5	11,1
VČ	12 577	7,7	4	8,9

Zdroj: ČSÚ

Zatím poslední krajské volby proběhly 7. a 8. října 2016. Volební účast byla opět o něco nižší než před čtyřmi lety. K volebním urnám se dostavilo celkem 34,6 % voličů České republiky. Krajské volby v roce 2016 ovládlo nově založené politické hnutí ANO 2011, které při své první kandidatuře v krajských volbách získalo podporu 21 % voličů a v 9 krajích České republiky vyhrálo. Naopak „tradiční“ strany se začaly propadat. Druhou nejúspěšnější stranou se stala ČSSD, kterou podpořilo pouhých 15,2 % voličů, což je od předchozích voleb o více než 8 procentních bodů méně. KSČM se v roce 2016 umístila na třetím místě a přišla zhruba o polovinu hlasů. Svou podporu jí vyjádřilo 10,5 % voličů. Ještě menší podpory se dočkala ODS. Tu se rozhodlo podpořit pouhých 9,5 % voličů. Na svém průměru zůstala KDU-ČSL, která získala 6,3 % hlasů. Nejvyšší podpory se strana dočkala ve Zlínském kraji (22,6 %), ve kterém krajské volby v roce 2016 vyhrála. Nad 5 % hlasů se v republikovém průměru vyšplhala rovněž koalice Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (SPD) a Strana Práv Občanů (ta kandidovala jen v 11 krajích, na Zlínsku kandidovaly obě strany samostatně, v Pardubickém kraji pak jen SPO) (ČSÚ, 2017).

Obr. 7: Vítězné strany v krajích ve volbách v roce 2016 (zdroj: ČSÚ)

Tab. 5: Přehled výsledků voleb do zastupitelstva Královéhradeckého kraje v roce 2016

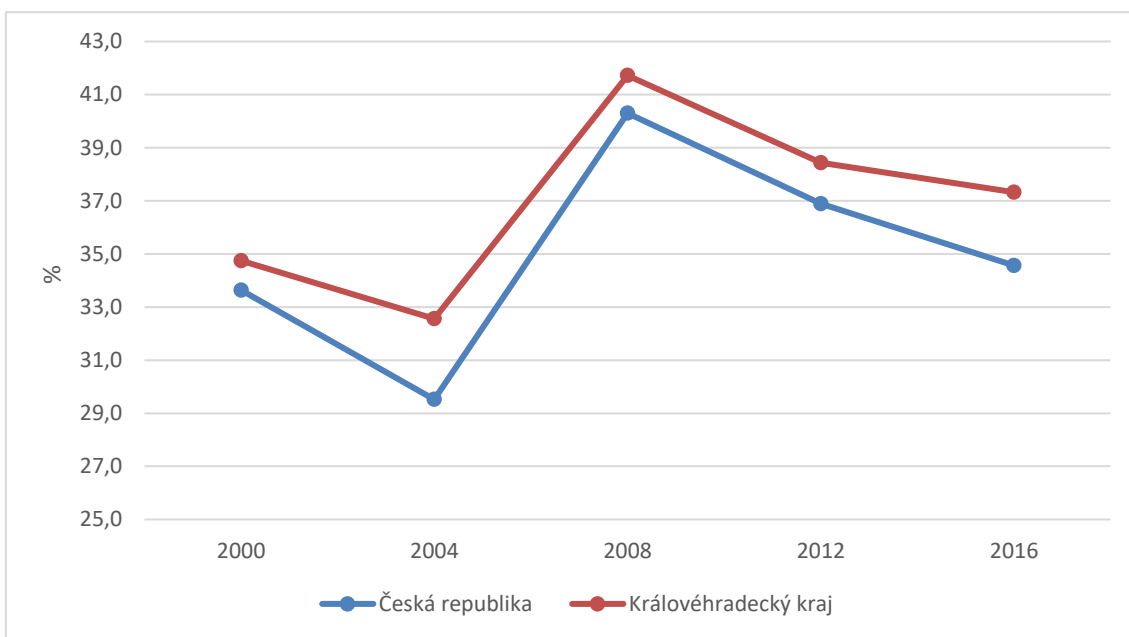
	platné hlasy		mandáty	
	počet	v %	počet	v %
ANO 2011	41 075	25,2	13	28,9
ČSSD	21 346	13,1	6	13,3
ODS	16 207	9,9	5	11,1
KOAL HK	15 912	9,8	5	11,1
KSČM	15 319	9,4	4	8,9
STAN + VČ	14 649	9,0	4	8,9
TOP 09	12 628	7,7	4	8,9
SPD + SPO	9 041	5,5	2	4,4
PIRÁTI + ZELENÍ	8 602	5,3	2	4,4

Zdroj: ČSÚ

3.4 Výsledky voleb do zastupitelstva Královéhradeckého kraje

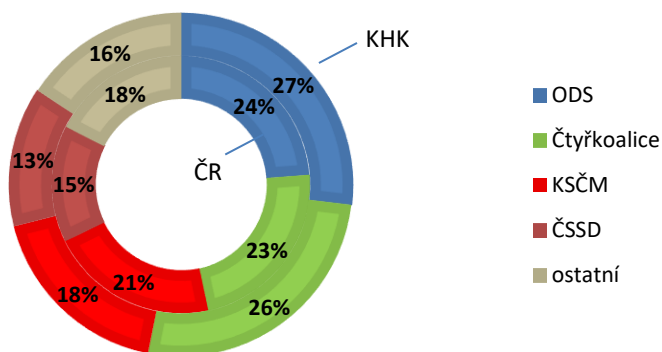
Volební účast ve volbách do krajských zastupitelstev České republiky se pohybuje průměrně kolem 35 %. Nízkou hodnotou oproti republikovému průměru se vyznačuje především Ústecký, Karlovarský a Moravskoslezský kraj. Naopak některé kraje se pyšní nadprůměrnou volební účastí v každých volbách do krajských zastupitelstev. Mezi tyto kraje patří i kraj Královéhradecký. Nejvyšší volební účast zde vystoupala v roce 2008 na 41,7 %. Ještě vyššími hodnotami se pyšní sousední Pardubický kraj. Naopak Liberecký kraj se povětšinou pohybuje kolem republikového průměru (ČSÚ, 2017).

Nejvyšší volební účast v Královéhradeckém kraji pravidelně zaznamenává okres Hradec Králové. Průměrnou krajskou hodnotu převyšuje pokaždé minimálně o dva procentní body. Nejvyšší volební účast se zde vyšplhala v roce 2008 na 46,3 %. Na úrovni krajského průměru se pohybuje okres Rychnov nad Kněžnou. Naopak podprůměrnou volební účastí se trvale vyznačují okresy Jičín a Trutnov, okres Trutnov se až na poslední krajské volby dokonce pohyboval pod průměrem volební účasti celé České republiky (ČSÚ, 2017).

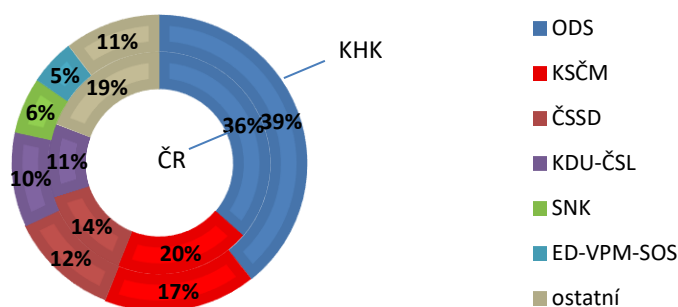
Obr. 8: Srovnání volební účasti krajských voleb v ČR a Královéhradeckém kraji (zdroj: ČSÚ)

Stejně jako na většině území České republiky vyhrála roce 2000 volby do krajských zastupitelstev v Královéhradeckém kraji ODS. Získala podporu 26,9 % voličů. Druhá i zde skončila Čtyřkoalice. Rozdíl byl však nepatrný, prohrála s ODS pouze o 0,7 procentního bodu a získala 26,2 % hlasů. Levicové strany se v Královéhradeckém kraji v porovnání s republikovým průměrem těšily zpravidla nižší podpoře. S podporou 18 % voličů se na třetím místě umístila Komunistická strana Čech a Moravy (rozdíl 3,1 procentního bodu). Česká strana sociálně demokratická získala podporu 13,2 % voličů (rozdíl 1,5 procentního bodu). Žádná jiná strana v tomto kraji nezískala potřebných 5 % pro vstup do krajského zastupitelstva. Královéhradecký kraj patří mezi čtyři kraje, ve kterých se do zastupitelstva dostaly pouze čtyři nejvýraznější strany (spolu s Ústeckým, Karlovarským a Středočeským krajem). V sousedním Libereckém kraji získala výraznější podporu například Strana pro otevřenou společnost (9,2 %) nebo NEZÁVISLÍ (6,3 %).

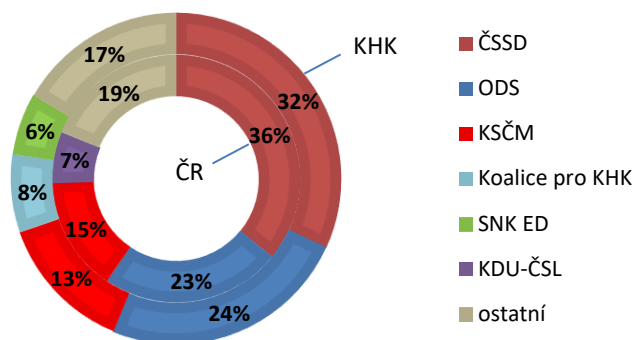
Obr. 9: Výsledky krajských voleb v ČR a Královéhradeckém kraji v roce 2000 (zdroj: ČSÚ)

V roce 2004 vyhrála ODS volby do krajských zastupitelstev téměř ve všech krajích. Královéhradecký kraj nebyl výjimkou. Strana zde zvítězila s velkou převahou. Získala 39,3 % všech hlasů, což jí vyneslo celkem 21 mandátů. Podpora strany v kraji byla dokonce vyšší, než byl celorepublikový průměr (36,4 %). Druhou neúspěšnější stranou se stala KSČM. Ta však za ODS zaostala o více než 20 procentních bodů. Získala si pouze 16,7 % voličů. Ještě nižší podpory se dočkala třetí ČSSD, kterou podpořilo dokonce menší procento voličů než v předchozích volbách (12 %). Podobný podíl voličů vzhledem k republikovému průměru získala KDU-ČSL. Strana získala 10,4% podporu. Celkově tedy můžeme říci, že v Královéhradeckém kraji se v porovnání s republikou levicové strany těšily menší podpoře. Ještě menší podpory se ale dočkaly v sousedním Libereckém kraji. Naopak více voličů získaly v kraji Pardubickém než Královéhradeckém. Stále však na východě Čech převažovala podpora pravicových stran. Do krajského zastupitelstva se dále probojovaly ještě seskupení – SNK (Sdružení nezávislých kandidátů) se 6,1 % hlasů a EDVPMOS (ED, VPM, SOS - Volba pro kraj) s 5% podporou voličů (ČSÚ, 2017).

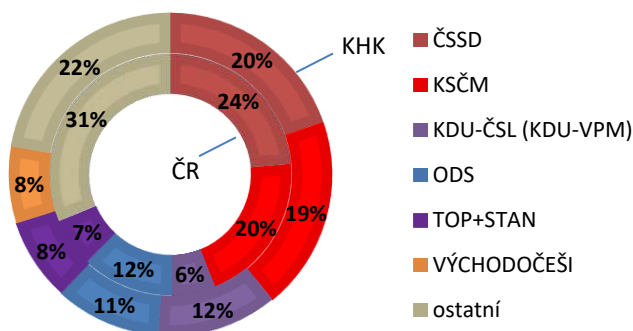
Obr. 10: Výsledky krajských voleb v ČR a Královéhradeckém kraji v roce 2004 (zdroj: ČSÚ)

Krajské volby v roce 2008 ovládla ve všech krajích Česká strana sociálně demokratická. V Královéhradeckém kraji se ale opět dočkala podprůměrné podpory voličů. Získala 31,9 % hlasů, což je o 4 procentní body méně než průměr České republiky. I v tomto kraji se umístila na druhém místě ODS, která získala 24,3 % hlasů. Jedná se opět o nadprůměrnou podporu oproti republikovému průměru. Ani v sousedním Libereckém a Pardubickém kraji se Občanská strana demokratická nedočkala tak vysoké podpory. Další voliče opět ztratila i KSČM, pro kterou hlasovalo 13,5 % voličů Královéhradeckého kraje. Od předchozích voleb se jedná o propad o 3,2 procentního bodu. Strana se v porovnání s republikou dočkala ve východních Čechách nízké podpory. Dalšími stranami, které vstoupily v roce 2008 do zastupitelstva Královéhradeckého kraje, se staly Koalice pro Královéhradecký kraj (tvořená KDU-ČSL a Nestraníky) a SNK Evropští demokraté (ČSÚ, 2017).

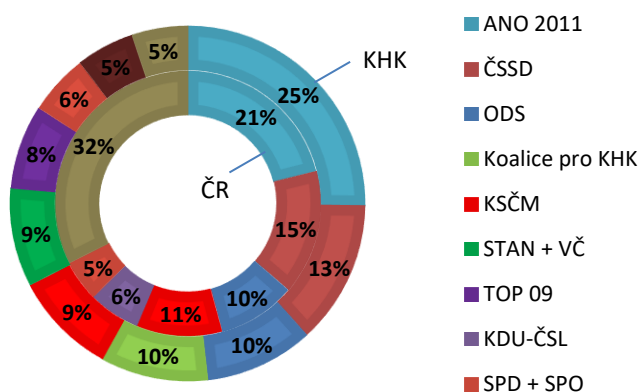
Obr. 11: Výsledky krajských voleb v ČR a Královéhradeckém kraji v roce 2008 (zdroj: ČSÚ)

V následujících krajských volbách roce 2012 opět vyhrála ČSSD. Tentokrát se však nedočkala tak vysoké podpory. V celorepublikovém průměru její podpora klesla o více než 12 procentních bodů. V Královéhradeckém kraji tomu nebylo jinak. Česká strana sociálně demokratická zde vyhrála s podporou 19,7 %. Náskok vítězné strany však nebyl vysoký, jednalo se pouze o 0,3 procentního bodu. V roce 2012 se na druhou příčku posunula KSČM. Ta se tentokrát dočkala vysoké podpory a získala 19,4 % hlasů. Volební podpora strany se od předchozích voleb zvýšila o více jak 5 procentních bodů. Třetí nejúspěšnějším uskupením v Královéhradeckém kraji se stala Koalice pro Královéhradecký kraj - KDU-ČSL, HDK (Hradecký demokratický klub), VPM (Volba pro město). Získala podporu 12,1 % voličů a zvítězila tak i nad čtvrtou ODS. Ta tentokrát zaznamenala podporu pouze 10,6 % voličů. Jedná se o první krajské volby, ve kterých se ODS dočkala v Královéhradeckém kraji podprůměrné podpory (o téměř 2 procentní body oproti průměru České republiky). V tomto roce také začala stoupat podpora nově vzniklých stran jako například koalice TOP 09 a STAN (STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ), kteří získali 8,25 % hlasů, nebo hnutí Východočeši (7,7 % hlasů). I v sousedním Libereckém kraji vysokou podporu získaly poměrně nově založené strany a hnutí. Zvítězilo zde politické hnutí Starostové pro Liberecký kraj s podporou 22,2 %. Výrazně tu v roce 2012 ztratila ČSSD, která získala pouze 13,1 % hlasů (ČSÚ, 2017).

Obr. 12: Výsledky krajských voleb v ČR a Královéhradeckém kraji v roce 2012 (zdroj: ČSÚ)

Krajské volby v roce 2016 vyhrálo nově založené politické hnutí ANO 2011. Zvítězilo v 9 krajích včetně Královéhradeckého. Zde získalo nadprůměrnou podporu v podobě 25,2 % všech hlasů. Republikový průměr tato hodnota přesáhla o více jak 4 procentní body. Pokud se podíváme na výsledky krajských voleb z roku 2012, můžeme říci, že podpora tradičních stran se začala snižovat s narůstajícím počtem nově založených stran a hnutí. V Královéhradeckém kraji na druhé místo tentokrát stačilo 13,1 % hlasů, které obdržela od voličů ČSSD. Další levicová strana KSČM získala opět nižší podporu svých voličů. Obdržela 9,4 % hlasů, což je dokonce o 10 procentních bodů méně než v přechozích volbách. Občanská strana demokratická sice získala ještě o něco menší podíl hlasů než v roce 2012, ale opět vystoupala v Královéhradeckém kraji nad republikový průměr. Hlasovalo pro ni 9,9 % voličů kraje. Dalšími uskupeními, které získaly v tomto roce mandáty, jsou: Koalice pro Královéhradecký kraj (9,75 %), STAN + VČ (9 %), TOP 09 (7,7 %), SPD + SPO (5,5 %) a Piráti + Strana zelených (5,3 %). Strana TOP 09 se v Královéhradeckém kraji dočkala úplně nejvyšší podpory ze všech krajů České republiky (ČSÚ, 2017).

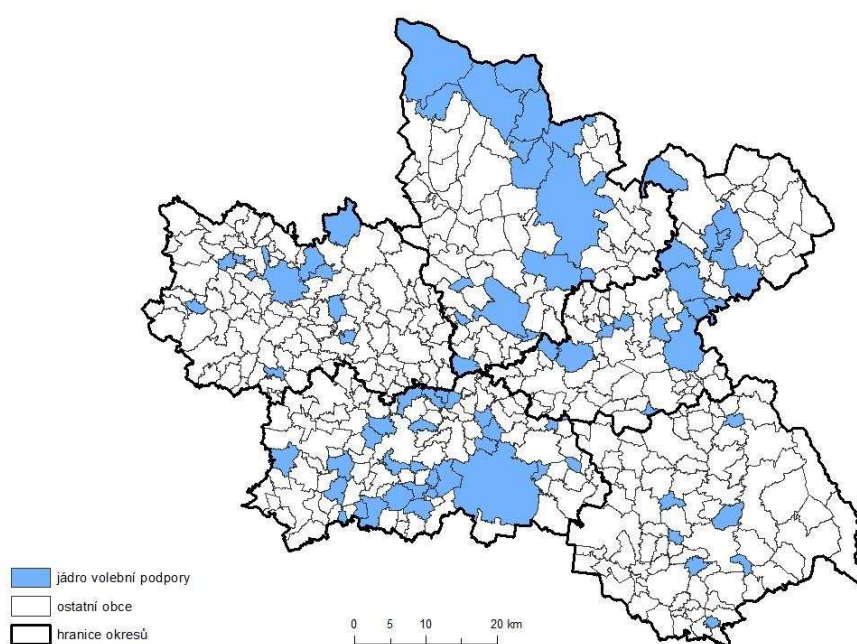
Obr. 13: Výsledky krajských voleb v ČR a Královéhradeckém kraji v roce 2016 (zdroj: ČSÚ)

Pro Královéhradecký kraj je typická vysoká volební účast. Její průměr je v krajských volbách 37 %, což je o 2 procentní body více než průměrná volební účast České republiky. Nadprůměrnou účast zaznamenává především krajské město a okres Hradec Králové. Vysoké podpoře v kraji se pravidelně těší ODS. Naopak podprůměrnou podporu voličů zde vždy získávají levicové strany ČSSD a KSČM.

4. Prostorová analýza volební podpory

4.1 Občanská demokratická strana

Stabilní jádro volební podpory ODS (tj. obce, které se mezi roky 2000 a 2016 ocitly v jádru volební podpory této strany alespoň čtyřikrát) zahrnuje 79 obcí. Stabilní jádro se skládalo především z obcí na severu kraje (trutnovský okres), okolí krajského města Hradec Králové a východní části kraje (okres Náchod). Součástí stabilního jádra volební podpory byla všechna okresní města kromě Rychnova nad Kněžnou (v tomto okrese získala ODS celkově nejnižší podporu).

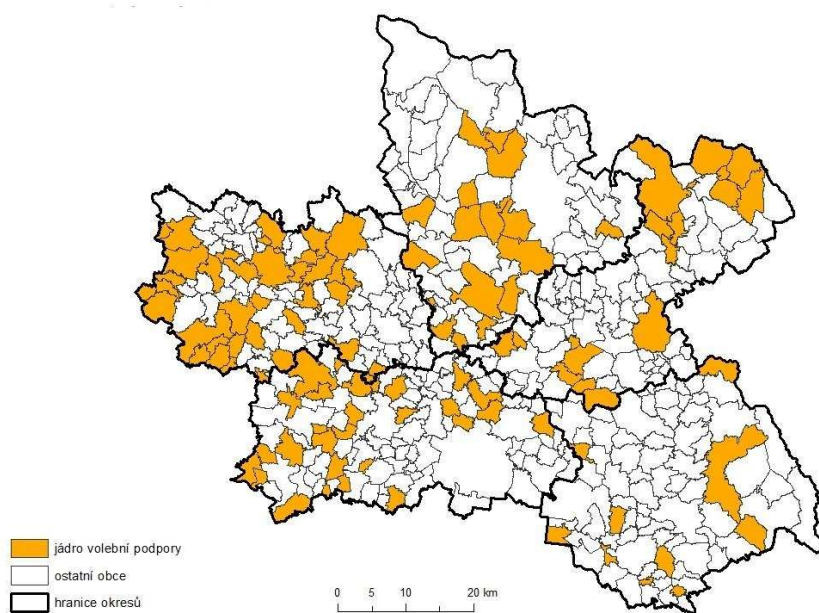
Obr. 14: Stabilní jádro ODS (zdroj: ArcČR)

Pokud velikost jádra volební podpory rozlišujeme podle počtu obcí, největší jádro strana zaznamenala hned při prvních volbách do zastupitelstva kraje v roce 2000. Bylo tvořeno celkem 168 obcemi, které se nacházejí především na západě a severu Královéhradeckého kraje. Jediným okresním městem, které nebylo součástí jádra volební podpory strany, byl Rychnov nad Kněžnou. V roce 2004 klesl počet obcí stabilního jádra na 140 a nejnižší podporu ODS opět získala v SO ORP Rychnov nad Kněžnou. Při dalších krajských volbách v roce 2008 se jádro strany rozrostlo na 161 obcí. Nejvyšší nárůst obcí spadajících do jádra volební podpory zaznamenala ODS v trutnovském okrese, kde se strana tradičně těší nadprůměrné podpoře. V posledních letech zde má totiž silnou pozici starosta Trutnova Mgr. Ivan Adamec. Po roce 2008 začal počet tvořících jádro volební podpory klesat. V roce 2012 ho tvořilo 155 obcí (poprvé mezi ně patřilo i okresní město Rychnov

nad Kněžnou), v roce 2016 už jen 135 obcí. Nejlepších výsledků se strana těšila opět na Trutnovsku. Tentokrát se však výraznější jádro utvořilo i v zázemí okresních měst Náchod a Rychnov nad Kněžnou, a to především díky místním kandidátům (bývalý policejní prezident Brig. gen. v. Mgr. Martin Červíček a místostarostka města Rychnov nad Kněžnou Mgr. Jana Drejslová). Poprvé se však součástí jádra volební podpory ODS nestalo krajské město Hradec Králové.

4.2 Česká strana sociálně demokratická

V období 2000–2016 se vždy (tj. 5krát) nacházelo v jádře volební podpory České strany sociálně demokratické celkem 45 obcí. Nejméně čtyřikrát pak bylo součástí jádra 110 obcí. Tyto obce byly koncentrovány především na západě kraje (SO ORP Jičín, SO ORP Nový Bydžov), v části trutnovského okresu (SO ORP Dvůr Králové nad Labem) a na Broumovsku, kde vysoký počet preferenčních hlasů pravidelně získává současný senátor za obvod Náchod Bc. Lubomír Franc. Nejnižší podpory se strana dočkala na jihu kraje (okres Rychnov nad Kněžnou). Můžeme říci, že součástí stabilního jádra volební podpory strany se také nestaly obce, které pravidelně tvoří jádro volební podpory ODS (obce v severní části kraje, krajské město a jeho okolí).

Obr. 15: Stabilní jádro ČSSD (zdroj: ArcČR)

Při prvních volbách do krajských zastupitelstev v roce 2000 bylo jádro volební podpory ČSSD tvořeno 215 obcemi. Jednalo se o největší jádro volební podpory dle počtu obcí ze všech politických stran. Tvořila ho například i okresní města Trutnov, Jičín a Náchod. V dalších krajských volbách velikost jádra poklesla o 24 obcí. Nejvyšší podporu ČSSD zaznamenala na západě (SO ORP

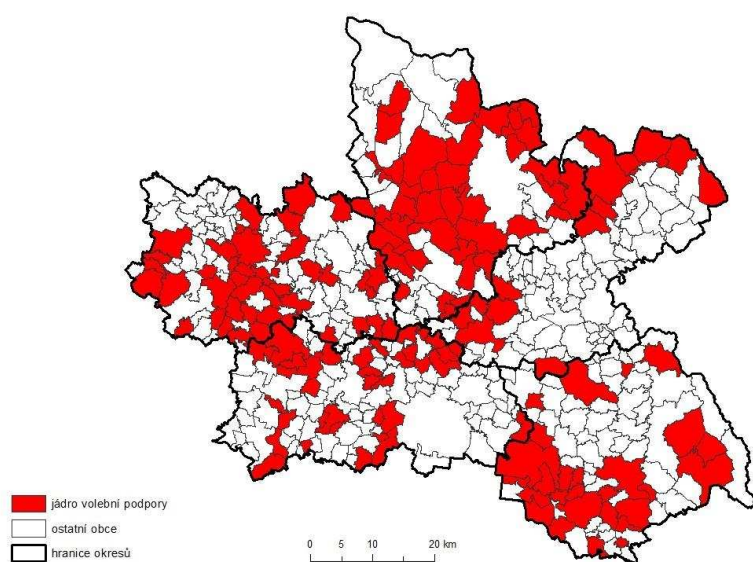
Jičín, SO ORP Nový Bydžov) a severovýchodě kraje (SO ORP Trutnov, SO ORP Dvůr Králové nad Labem). V trutnovském okrese se strana těší podpoře především díky pravidelné kandidatuře MUDr. Pavla Trpáka, který získal v prvních dvou krajských volbách nejvyšší počet preferenčních hlasů. Na západě kraje stranu podporuje především okolí obce Kopidlno, kde se vysoké podpoře těší místní lídr Josef Táborský, který je bývalým senátorem. Nejmenšího jádra volební podpory dosáhla strana v roce 2008, kdy bylo tvořeno pouze 167 obcemi. Strana ztratila především obce ve východní části kraje, získala naopak vyšší podporu v krajském městě Hradec Králové. Zde si podporu voličů získal především senátor Vladimír Dryml. Největšího volebního jádra se strana dočkala v posledních krajských volbách v roce 2016. Velký nárůst volební podpory zaznamenala strana hlavně v jihovýchodní části kraje (SO ORP Rychnov nad Kněžnou a SO ORP Kostelec nad Orlicí). Kandidatura senátora za Rychnov nad Kněžnou, Miroslava Antla, zapříčinila, že volební výsledek strany v tomto okrese přesáhl poprvé krajský průměr. Jádro volební podpory ČSSD se v tomto roce skládalo z 222 obcí. Podle počtu obcí se jedná téměř o polovinu celého kraje, který tvoří celkem 448 obcí. Jediným okresním městem, které spadalo pokaždé do volebního jádra strany, byl Náchod.

4.3 Komunistická strana Čech a Moravy

Největší stabilní jádro podle počtu obcí měla v krajských volbách v období 2000–2016 KSČM. Nejméně čtyřikrát se ve volebním jádru ocitlo 159 obcí. Jedná se především o obce v trutnovském okrese (mimo severní část a okresní město), v SO ORP Kostelec nad Orlicí a v západní části kraje (SO ORP Jičín, SO ORP Nový Bydžov). Součástí stabilního jádra volební podpory strany byla vždy také dvě okresní města – Jičín a Rychnov nad Kněžnou.

KSČM je jedinou stranou, jejíž jádro volební podpory bylo tvořeno vždy více než 200 obcemi. V prvních krajských volbách bylo součástí jádra celkem 207 obcí. Netvořily ho především obce ve východní části kraje (SO ORP Náchod, SO ORP Nové Město nad Metují, SO ORP Dobruška) a obce v nejsevernější části Královéhradeckého kraje. Součástí jádra se stalo i druhé největší město kraje – Trutnov. V následujících volbách však strana město ztratila. Získala naopak krajské město Hradec Králové. Ostatní oblasti volební podpory KSČM zůstaly podobné. V krajských volbách v roce 2008 zaznamenala podle počtu obcí největší nárůst jádra volební podpory. Získala o 23 obcí více. V následujících volbách se KSČM stala stranou s největším jádrem podle počtu obcí v Královéhradeckém kraji (2000–2016). Součástí jádra bylo celkem 237 obcí (více než polovina celého kraje) a tvořily ho především obce v okrese Trutnov, kde se vysoké podpory dočkal tehdy poprvé kandidující současný poslanec JUDr. PhDr. Zdeněk Ondráček, Ph.D. Dále bylo jádro volební

podpory KSČM v roce 2012 utvářeno obcemi v okrese Rychnov nad Kněžnou a v západní části kraje (SO ORP Jičín, SO ORP Nový Bydžov a severozápadní část SO ORP Hradec Králové). Samotné krajské město se v těchto volbách v jádře neocitlo. V roce 2016 však strana zaznamenala propad. Její jádro volební podpory se zmenšilo o 32 obcí (celkem 205 obcí). Součástí zůstaly především oblasti v jižní části kraje (SO ORP Kostelec nad Orlicí), na severovýchodě (SO ORP Broumov, SO ORP Trutnov) a západě (SO ORP Jičín, SO ORP Nový Bydžov) kraje.

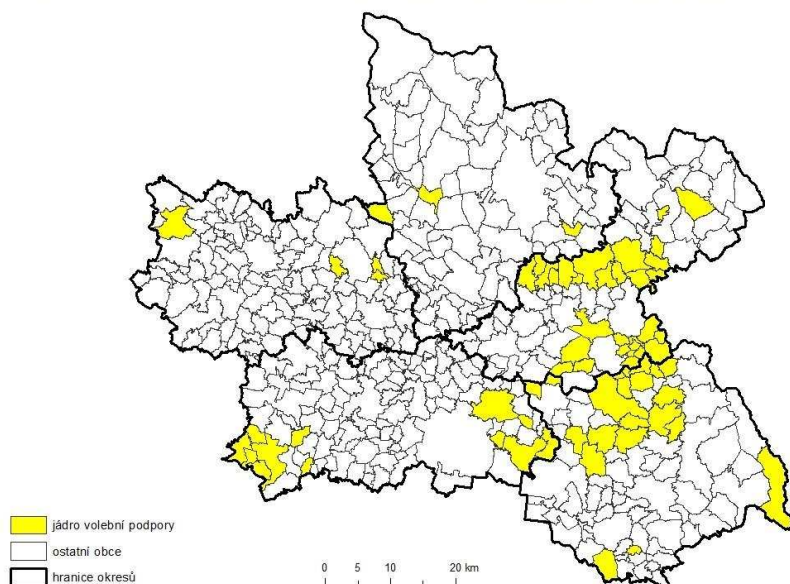
Obr. 16: Stabilní jádro KSČM (zdroj: ArcČR)

4.4 Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová

KDU-ČSL je jedinou „tradiční“ stranou, která ve volbách do zastupitelstva Královéhradeckého kraje kandidovala v průběhu let několikrát v koalici s jinou stranou, což mohlo mít na podobu stabilního jádra vliv. Jejich stabilní jádro v období mezi roky 2000 a 2016 tvořilo 68 obcí. Jedná se tak o nejmenší stabilní jádro ze stran, které kandidovaly v každých krajských volbách. Tvořily ho obce nacházející se především ve východní části kraje (SO ORP Náchod, SO ORP Dobruška, SO ORP Nové Město nad Metují) a na jihozápadním okraji SO ORP Hradec Králové. Stabilní jádro KDU-ČSL tak můžeme označit za protiklad stabilního jádra KSČM (pouze 6 obcí spadá do stabilního jádra volební podpory KSČM i KDU-ČSL).

V roce 2000 kandidovala KDU-ČSL v čtyřkoalici s dalšími třemi stranami. Jejich jádro volební podpory tvořilo 167 obcí. Naprostá většina z nich se nachází ve východní části kraje (okres Náchod a Rychnov nad Kněžnou), některé pak na severozápadní hranici kraje. Největšího volebního jádra podle počtu obcí dosáhla strana v roce 2004. Tvořilo ho 171 obcí. Oblasti podpory zůstaly podobné, zvětšilo se však jádro volební podpory na jihozápadním okraji kraje (SO ORP Hradec Králové). V roce 2008 kandidovala strana v koalici s politickým hnutím Neustraníci a jejich

volební jádro se skládalo ze 154 obcí. V následujících volbách však strana kandidovala s politickou stranou VPM a zaznamenala největší pokles v počtu obcí tvořících jádro volební podpory. Jejich počet se snížil na pouhých 85, protože se poprvé součástí jádra volební podpory stalo i krajské město Hradec Králové. Největší podpoře se strana opět těšila na východě a jihozápadě kraje (vysoká podpora starosty města Chlumce nad Cidlinou Ing. Miroslava Uchytily). V zatím posledních volbách do krajských zastupitelstev, které proběhly v roce 2016, kandidovala KDU-ČSL opět v koalici (i tentokrát s politickou stranou Volba pro město a hnutím Hradecký demokratický klub). Počet obcí patřících do jejich jádra volební podpory se opět o něco snížil (82 obcí). Součástí bylo znovu krajské město a východní část kraje (SO ORP Náchod, SO ORP Dobruška, SO ORP Nové Město nad Metují), kde se vysoké podpoře těší pravidelně díky kandidatuře místních lídrů (Ing. Vladimír Derner, místopředseda vlády MVDr. Pavel Bělobrádek, Ph.D., MPA).

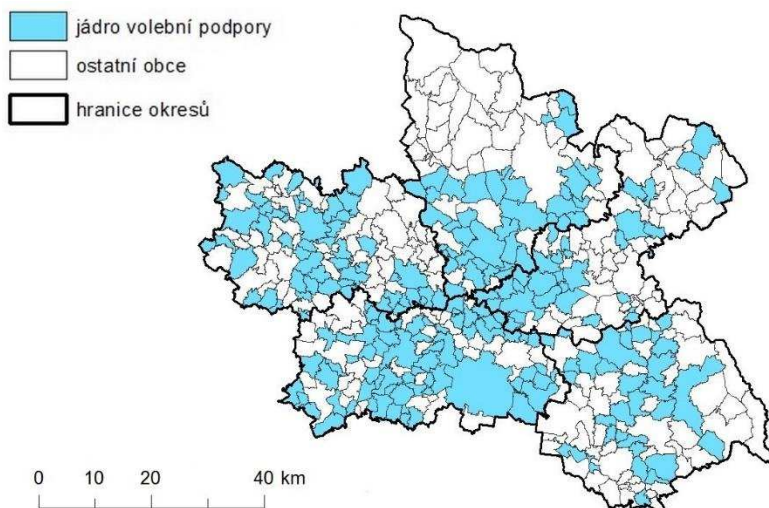

Obr. 17: Stabilní jádro KDU-ČSL (zdroj: ArcČR)

4.5 Ostatní politické strany a hnutí

4.5.1 ANO 2011

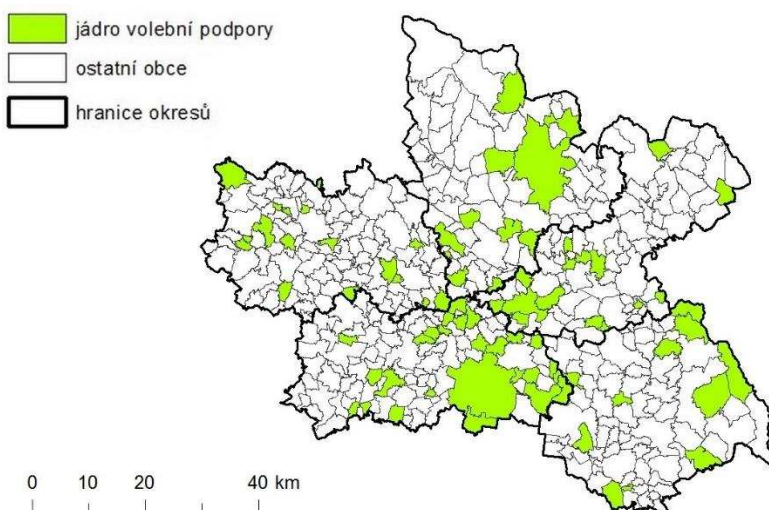
Politické hnutí ANO 2011 kandidovalo pouze v posledních volbách do krajského zastupitelstva, které proběhly v roce 2016. Jejich jádro volební podpory tvořilo celkem 221 obcí. Podle počtu obcí se tak skládalo z téměř poloviny Královéhradeckého kraje. Jejich volební jádro bylo rozprostřeno po celém kraji. Výjimkou se však stal sever kraje (sever okresu Trutnov), kde se toto politické hnutí dočkalo nejnižší podpory. V jádru se neocitly také obce na Broumovsku, Náchodsku nebo v rychnovském okrese (SO ORP Rychnov nad Kněžnou, SO ORP Kostelec nad Orlicí). Jeho součástí se stala pouze dvě okresní města – Hradec Králové a Jičín.

Obr. č. 18: Jádru volební podpory ANO 2011 v roce 2016 (zdroj: ArcČR)

4.5.2 Koalice Pirátů a Strany zelených

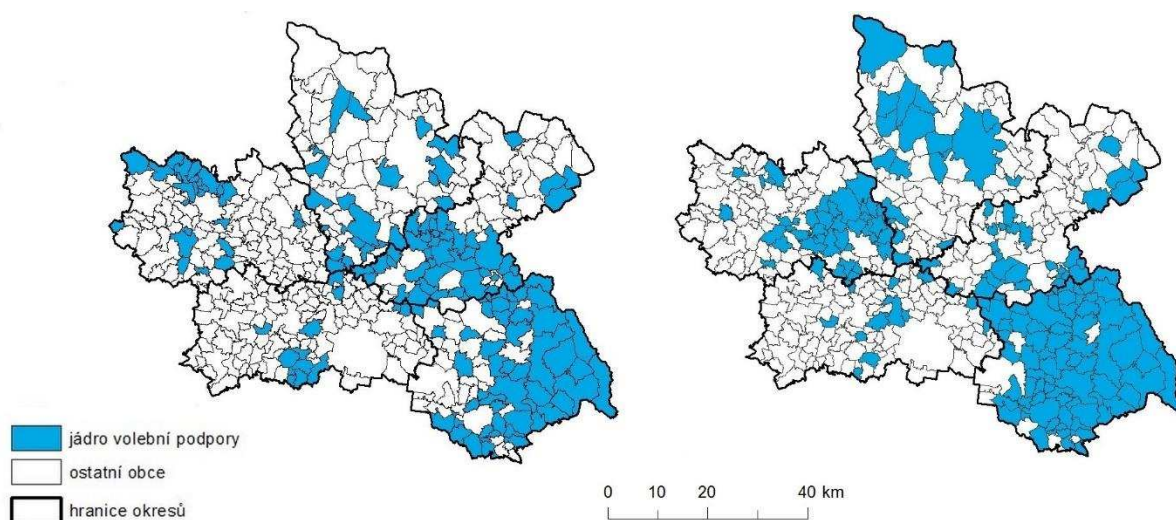
Piráti a Strana zelených vytvořili před volbami do zastupitelstva Královéhradeckého kraje v roce 2016 koalici se Změnou pro Královéhradecký kraj. Jejich jádro volební podpory patřilo podle počtu obcí mezi ty menší. Skládalo se celkem z 80 obcí. Nemůžeme však říci, že by byly obce patřící do jádra této koalice koncentrovány do jedné oblasti. Jeho součástí však byla dvě největší města kraje – Hradec Králové a Trutnov. Oba zvolení zástupci (koalice získala dva mandáty) totiž pocházeli právě z těchto měst (Mgr. Martin Hanousek – Hradec Králové, Mgr. Martin Jiránek – Trutnov).

Obr. 19: Jádru volební podpory koalice Pirátů a Zelených v roce 2016 (zdroj: ArcČR)

4.5.3 Sdružení nezávislých kandidátů (SNK)

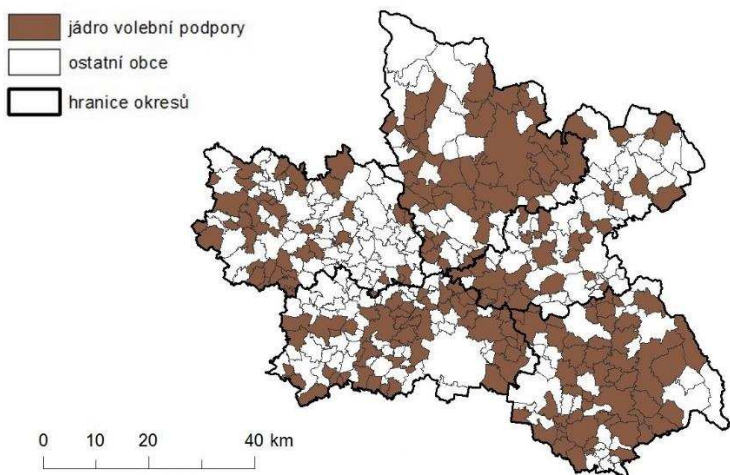
V roce 2004 tvořilo jádro volební podpory SNK celkem 151 obcí. Jejich převážná většina byla koncentrována v jihovýchodní (okres Rychnov nad Kněžnou) a východní části kraje (SO ORP Nové Město nad Metují, SO ORP Náchod). Další obce patřící do jejich jádra bychom našli na severním okraji okresu Jičín nebo na Královédvorsku. Při dalších krajských volbách strana kandidovala pod názvem SNK Evropští demokraté. Vznikla sloučením politického hnutí SNK a strany Evropští demokraté. Její jádro volební podpory se rozrostlo na 170 obcí. Jeho součástí se stal téměř celý okres Rychnov nad Kněžnou (do jádra nepatřilo pouze 8 obcí), oblast Trutnovska a východní část okresu Jičín. Vysokou podporu v rychnovském okrese zapříčinila především kandidatura místních lídrů (bývalá senátorka Ing. Václava Domšová, bývalý náměstek hejtmána Helmut Dohnálek).

Obr. 20: Jádro volební podpory SNK v roce 2012 (vlevo) a SNK ED v roce 2016 (vpravo) (zdroj: ArcČR)

4.5.4 Koalice Hnutí Svoboda a přímá demokracie Tomio Okamura (SPD), Strany Práv Občanů (SPO) a SNK

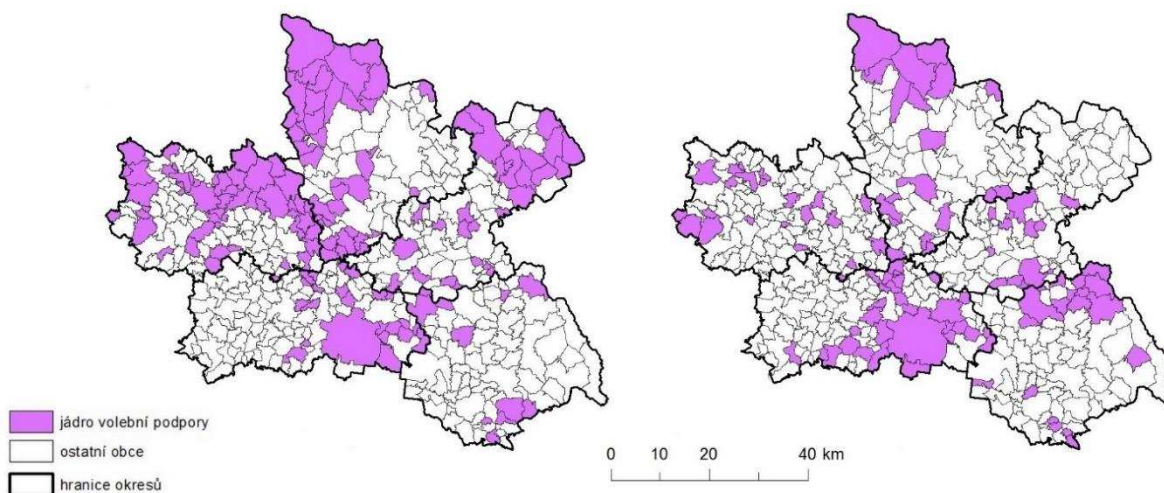
Koalice SPD a SPO vznikla na začátku roku 2016 právě před volbami do krajských zastupitelstev. Koalice přidala do svého názvu z nejasných důvodů zkratku SNK (koalice byla totiž stále dvoučlenná). Jejich jádro volební podpory se v tomto roce skládalo z 220 obcí (podle počtu obcí se jedná o téměř polovinu celého kraje). Tvořily ho obce v okolí Hradce Králové (bez krajského města) a velká část okresů Rychnov nad Kněžnou a Trutnov (včetně jejich okresních měst). Součástí se však nestaly obce, které pravidelně tvoří jádro volební podpory ODS a TOP 09 (krajské město Hradec Králové a sever kraje).

Obr. 21: Jádro volební podpory koalice SPD a SPO v roce 2016 (zdroj: ArcČR)

4.5.5 TOP 09

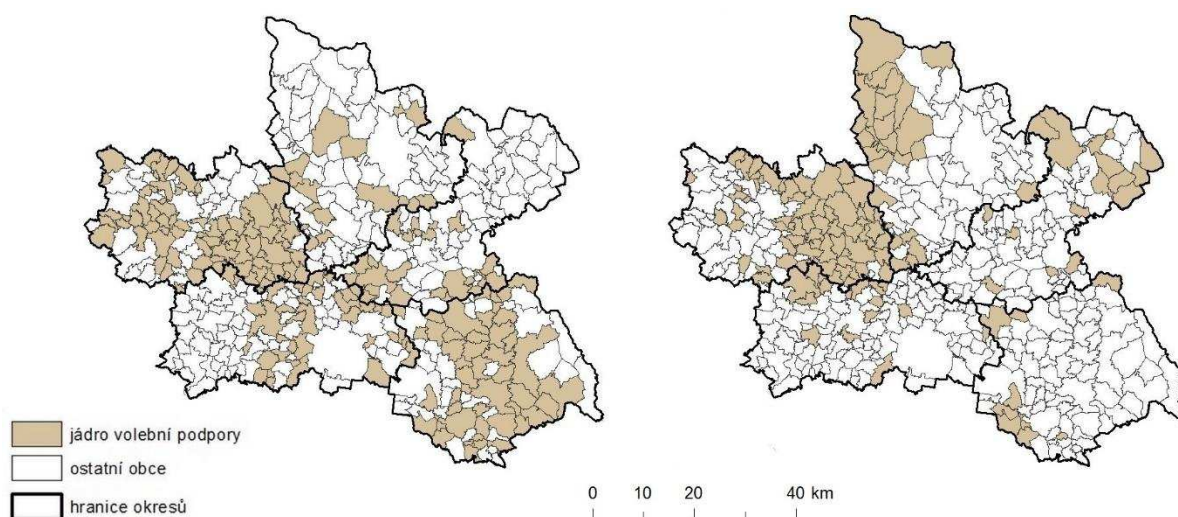
Ve volbách do krajských zastupitelstev v roce 2012 kandidovala strana společně s politickým hnutím STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ (STAN). Jejich jádro volební podpory tvořilo 148 obcí. Vysokou podporu zaznamenali na severu a severozápadě kraje (SO ORP Nová Paka, SO ORP Jičín) a také v SO ORP Broumov. Součástí jejich volebního jádra bylo také krajské město Hradec Králové. Jádro bychom mohli částečně označit za protiklad volebního jádra politického hnutí ANO 2011 (především v severní části kraje, kde podporu pravidelně získává TOP 09 a ODS). Koncem roku 2016 se TOP 09 a STAN dohodli na ukončení spolupráce, a proto strana TOP 09 kandidovala v následujících krajských volbách samostatně. Součástí jejího jádra volební podpory se staly opět obce na severu trutnovského okresu, krajské město Hradec Králové a jeho okolí a nově také velká část SO ORP Dobruška. Strana ztratila především obce ve středu kraje, obce v okrese Jičín a Broumovsko. Jádro volební podpory TOP 09 se v roce 2016 zmenšilo na 102 obcí.

Obr. 22: Jádro volební podpory TOP 09 a STAN v roce 2012 (vlevo) a TOP 09 v roce 2016 (vpravo) (zdroj: ArcČR)

4.5.6 Politické hnutí Východočeši

Jádro volební podpory Východočechů se v roce 2012 skládalo ze 198 obcí. Tvořila ho především jihovýchodní část kraje (okres Rychnov nad Kněžnou) a velká část jičínského okresu (SO ORP Hořice, SO ORP Jičín). Nízké podpory se toto politické hnutí dočkalo na severu a severovýchodě kraje. V následujících krajských volbách v roce 2016 Východočeši kandidovali v koalici a dalším politickým hnutím – STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ. Jejich volební jádro tentokrát čítalo pouze 131 obcí. Součástí zůstala oblast na východě jičínského okresu (především SO ORP Hořice). Nově se však dočkali velmi vysoké podpory v SO ORP Vrchlabí (všechny obce se staly součástí jádra volební podpory této koalice). Tento fakt můžeme přičítat spolukandidatuře STAROSTŮ A NEZÁVISLÝCH, kteří v této oblasti získali vysokou podporu již v předchozích volbách (kandidovali společně s TOP 09). Naopak prakticky ztratili celý okres Rychnov nad Kněžnou, ve kterém v roce 2012 přilákal voliče kandidát František Kinský, majitel zámku a pozdější starosta Kostelce nad Orlicí (v roce 2016 již nekandidoval).

Obr. 23: Jádro volební podpory VČ v roce 2012 (vlevo) a koalice VČ a STAN v roce 2016 (vpravo) (zdroj: ArcČR)

5. Interpretace podmíněnosti volební podpory

Pro zjišťování podmíněnosti volební podpory se často používá korelační analýza. Ta se zabývá mírou závislosti náhodných dat. S její pomocí tedy hodnotíme vzájemný vztah dvou a více náhodných veličin. V tomto případě by se jednalo o volební výsledek jednotlivých stran a vybrané demografické ukazatele. V této práci však byla použita odlišná metoda. Práce mezi sebou porovnává dvě skupiny obcí. První skupinou jsou obce, které můžeme označit za stabilní jádro dané strany (byly vždy součástí jádra volební podpory strany). Druhou skupinou jsou naopak obce, které nikdy do jádra volební podpory strany nepatřily. Následně byly tyto dvě kategorie mezi sebou porovnávány podle vybraných demografických ukazatelů. Jako nejvhodnější se k interpretaci rozdílů mezi voliči vybraných stran jevíly tyto ukazatele: podíl věřícího obyvatelstva, podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva, podíl obyvatel se středním vzděláním s maturitou nebo vyšším vzděláním. Dále byl mezi tyto ukazatele zařazen i podíl obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním. Při porovnávání těchto ukazatelů byla využita data Českého statistického úřadu ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001 a 2011, která nejlépe ohraničují porovnávané období (2000–2016).

Tab. 6: Počet obcí, které byly vždy či nikdy součástí jádra volební podpory (2000–2016)

	ČSSD	KDU-ČSL	KSČM	ODS
vždy součástí jádra	45	37	91	31
nikdy součástí jádra	82	190	104	143

Zdroj dat: ČSÚ

Nejprůkaznějším demografickým ukazatelem z dat ze Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 se stal podíl věřících obyvatel. Nejvyšší rozdíl mezi obcemi stabilního jádra a obcemi, které do jádra volební podpory nikdy nepatřily, zaznamenala pochopitelně KDU-ČSL. V obcích stabilního jádra strany tvořili v roce 2001 věřící obyvatelé více než 50 %. Naopak v obcích, které se nikdy součástí jádra nestaly, se k víře přihlásila necelá čtvrtina obyvatel. Křesťanští demokraté také jako jediná strana zaznamenali větší podíl věřících obyvatel ve stabilním jádře než v obcích nepatřících do jádra (o 25,6 procentních bodů). Velký rozdíl mezi těmito dvěma skupinami obcí – ovšem v opačném směru – bychom mohli pozorovat rovněž u KSČM. Ve stabilním jádře strany se k víře přihlásila necelá čtvrtina obyvatel, naopak v obcích, které součástí jádra nikdy nebyly, žilo dle dat SLDB 2001 téměř 40 % věřících. Strana byla tedy více podporována obyvateli bez náboženského vyznání (rozdíl činil 14,5 procentních bodů). Další politickou stranou, která byla více podporována nevěřícím obyvatelstvem, byla ČSSD, rozdíl však nebyl tak velký jako u KSČM. Sociální demokraté zaznamenali ve svém stabilním jádře téměř 28 % věřících. Naopak v obcích, které nikdy součástí jejich volebního jádra nebyly, žilo přes 35 % obyvatel s náboženským vyznáním. Nejmenší rozdíl

mezi dvěma danými skupinami obcí bychom našli u ODS. U občanských demokratů se tedy v roce 2001 jevila souvislost mezi voliči strany a podílem věřících obyvatel jako neprůkazná, rozdíl činil zhruba 2 procentní body.

Druhým použitým ukazatelem pro srovnání jednotlivých skupin obcí byl podíl obyvatel se středním vzděláním s maturitou a vyšším vzděláním. Podle dat ze SLDB 2001 byly nejvyšší rozdíly odhaleny u KSČM. Ve stabilním jádře komunistů žilo o 5,4 procentních bodů méně obyvatel s tímto vzděláním než v obcích, které do jádra strany nikdy nespádaly. U ČSSD, další levicové strany, tomu bylo podobně. Rozdíl byl však ještě o jeden procentní bod nižší. Opačnou situaci zaznamenala pravicová strana ODS. V jejím stabilním jádře volební podpory žilo v roce 2001 více obyvatel s vyšším vzděláním než v obcích, které do jádra nikdy nepatřily. Rozdíl však také nebyl nijak významný (jedná se o necelých 5 procentních bodů). Ani křesťanští demokraté nezaznamenali výrazné odlišnosti mezi dvěma danými skupinami obcí. Jejich rozdíl byl dokonce úplně nejnižší. Ve stabilním jádře strany žilo podle SLDB 2001 pouze o 2,5 procentních bodů více obyvatel s vyšším vzděláním než v obcích, které se nikdy součástí volebního jádra nestaly. Pokud bychom se zaměřili pouze na podíl obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním, zjistili bychom, že souvislost mezi tímto ukazatelem a voliči jednotlivých stran je neprůkazná. Rozdíly mezi obcemi stabilních jader a obcemi do jádra nepatřících jsou u všech daných politických stran minimální. Pohybují se okolo jednoho procentního bodu.

Neprůkazným ukazatelem se jeví také podíl ekonomicky aktivních obyvatel. Mezi porovnávanými skupinami obcí bychom našli jen nepatrné rozdíly. Větší podíl ekonomicky aktivních obyvatel ve stabilním jádře zaznamenala pouze ODS. Jedná se však o pouhé dva procentní body. Naopak je tomu například u sociálních a křesťanských demokratů. Podíl ekonomicky aktivních obyvatel je nepatrně vyšší v obcích, které nikdy součástí volebního jádra stran nebyly. Minimální rozdíl mezi porovnávanými skupinami obcí zaznamenala KSČM. Jejich hodnoty podílu ekonomicky aktivních obyvatel dělí pouze desetina procentního bodu.

Tab. 7: Porovnání voličů dle vybraných ukazatelů v roce 2001 (v %)

2001	podíl obyvatel se středním vzděláním s maturitou a vyšším vzděláním		podíl ekonomicky aktivních obyvatel		podíl věřících obyvatel	
	vždy součástí jádra	nikdy součástí jádra	vždy součástí jádra	nikdy součástí jádra	vždy součástí jádra	nikdy součástí jádra
ČSSD	21,0	24,4	48,6	49,2	27,9	35,3
KDU-ČSL	24,1	21,6	47,5	49,5	50,1	24,5
KSČM	20,2	25,6	49,4	49,3	24,7	39,2
ODS	25,7	21,0	50,0	48,1	29,8	31,7

Zdroj: ČSÚ

Mezi roky 2001 a 2011 prošly některé demografické ukazatele v České republice změnami. Jinak tomu nebylo ani v Královéhradeckém kraji. Především se snížil podíl věřícího obyvatelstva. V roce 2001 se k náboženskému vyznání přihlásilo 26,6 % obyvatel kraje, o deset let později klesl tento podíl o zhruba 10 procentních bodů. Snížil se také podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva. V roce 2001 klesl na necelých 48 %, což je o téměř 3 procentní body méně než v předchozím SLDB. Naopak se zvýšil podíl obyvatel s vyšším vzděláním. V Královéhradeckém kraji žilo v roce 2011 téměř 42 % obyvatel starších 15 let, kteří dosáhli minimálně středního vzdělání s maturitou (rozdíl od roku 2001 o zhruba 5 procentních bodů). Pochopitelně vzrostl také podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva na více než 10 %. Za celorepublikovým průměrem však Královéhradecký kraj zaostával o více jak 2 procentní body.

Podle dat se Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 se nejméně průkazným ukazatelem stal opět podíl ekonomicky aktivních obyvatel. Souvislost mezi tímto ukazatelem a voliči jednotlivých stran byla velmi nízká. Vyšší podíl ekonomicky aktivních obyvatel ve stabilním jádře než v obcích do jádra nepatřících zaznamenala pouze pravicová strana ODS. Rozdíl mezi porovnávanými skupinami obcí se pohyboval kolem 3 procentních bodů. Opačný případ můžeme pozorovat u sociálních demokratů. Ve stabilním jádře žilo v roce 2011 45,5 % ekonomicky aktivních obyvatel. V obcích, které do jádra strany nikdy nepatřily, žilo o 3 procentní body ekonomicky aktivních obyvatel méně. Ještě nižší rozdíl zaznamenali komunisté a křesťanští demokraté. Při srovnávání dvou daných skupin obcí se rozdíl pohyboval pouze kolem jednoho procentního bodu.

Za daleko průkaznější ukazatel můžeme opět označit podíl věřících obyvatel. Nejvýraznější rozdíl opět zaznamenali křesťanští demokraté. KDU-ČSL se stala jedinou stranou, u které opět můžeme ve stabilním jádře pozorovat výrazně vyšší podíl věřících obyvatel. Ve stabilním jádře se v roce 2011 k náboženskému vyznání přihlásilo 26,8 % obyvatel. V obcích, které nikdy do jádra strany nepatřily, se k víře hlásilo jen 13,3 %. Rozdíl mezi porovnávanými obcemi se tedy pohyboval kolem 13,5 procentních bodů. Vyšší rozdíl můžeme také pozorovat u KSČM. Komunisty však opět volilo méně věřících obyvatel, jejich podíl byl ve stabilním jádře nižší. Rozdíl mezi porovnávanými obcemi činil necelých 8 procentních bodů. Obdobně tomu bylo i u ČSSD. Ve stabilním jádře se k náboženskému vyznání přihlásilo 14,6 % obyvatel. V obcích nespádajících do jádra volební podpory sociálních demokratů žilo o 4,5 procentních bodů více věřících obyvatel. Nejnižší rozdíl mezi srovnávanými skupinami obcí můžeme dle dat ze SLDB 2011 pozorovat u ODS (stejně jako u dat ze SLDB 2001). Jeho hodnota je opět minimální, nedosahuje ani jednoho procentního bodu.

Třetí vybraný demografický ukazatel, podíl obyvatel se středním vzděláním s maturitou a vyšším vzděláním, můžeme také považovat za poměrně průkazný. Nejmenší rozdíl mezi danými skupinami obcí však zaznamenali křesťanští demokraté. Stejně tomu bylo již podle dat ze SLDB

2001. O deset let později se hodnota rozdílu pohybovala opět kolem 2 procentních bodů. KDU-ČSL byla společně s ODS jedinou stranou, v jejímž stabilním jádře žil vyšší podíl vzdělanějších obyvatel než v obcích, které jádro daných stran netvořily. U občanských demokratů hodnota rozdílu mezi porovnávanými skupinami obcí přesáhla 6 procentních bodů. Opačný případ tedy zaznamenali levicové strany ČSSD a KSČM. V jejich stabilním jádře žil dle dat ze SLDB 2011 nižší podíl obyvatel s vyšším vzděláním než v obcích nepatřících do jejich jádra volební podpory. V případě obou politických stran žilo v obcích jejich stabilního jádra 26,5 % obyvatel se středním vzděláním s maturitou nebo vyšším vzděláním. Rozdíl mezi srovnávanými obcemi činil u komunistů 5,4 procentních bodů, u sociálních demokratů byla jeho hodnota ještě o jeden procentní bod nižší. Pokud se zaměříme pouze na obyvatelstvo, které dosáhlo v Královéhradeckém kraji vysokoškolského vzdělání, zjistíme, že souvislost mezi tímto ukazatelem a volebními výsledky neexistuje. Během deseti let od posledního SLDB v roce 2001 se hodnoty rozdílu porovnávaných obcí změnily minimálně. Vyšší hodnoty podílu obyvatel s vysokoškolským vzděláním ve stabilním jádře bychom našli pouze u ODS. Rozdíl však činí pouze 2 procentní body.

Tab. 8: Porovnání voličů dle vybraných ukazatelů v roce 2011 (v %)

2011	podíl obyvatel se středním vzděláním s maturitou a vyšším vzděláním		podíl ekonomicky aktivních obyvatel		podíl věřících obyvatel	
	vždy součástí jádra	nikdy součástí jádra	vždy součástí jádra	nikdy součástí jádra	vždy součástí jádra	nikdy součástí jádra
ČSSD	26,5	32,2	45,5	48,6	14,6	19,1
KDU-ČSL	30,6	28,6	46,8	47,5	26,8	13,3
KSČM	26,5	33,3	46,7	48,2	13,6	20,5
ODS	33,4	27,3	49,1	46,3	16,4	16,9

Zdroj: ČSÚ

5.1 Česká strana sociálně demokratická

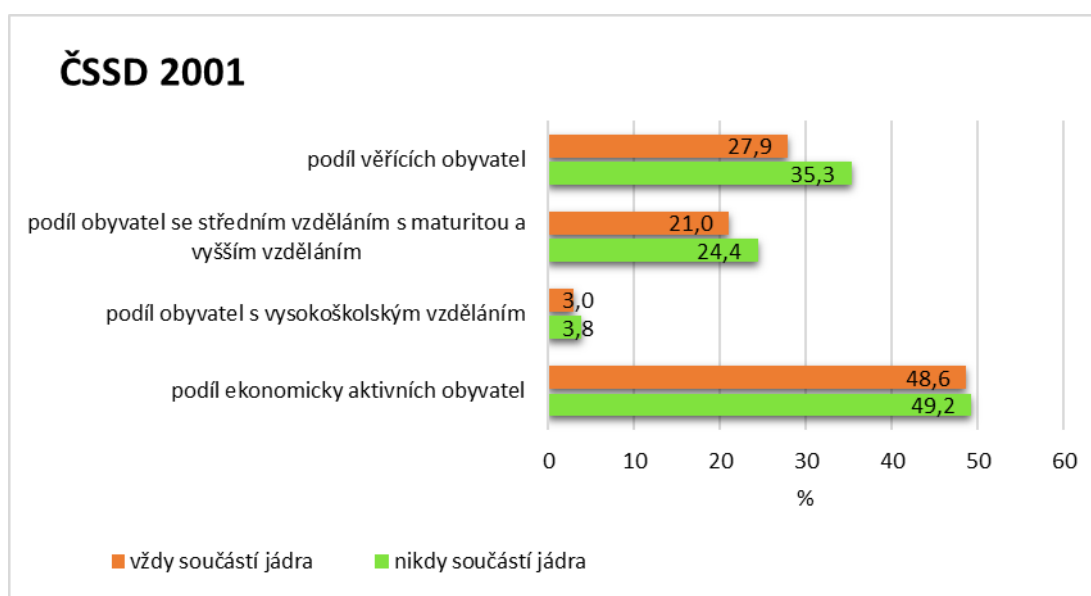
Při pohledu na výsledky Sčítání lidu, domů a bytů z let 2001 a 2011 můžeme říct, že rozdíly mezi obcemi stabilního jádra ČSSD a obcemi nepatřících do jádra volební podpory strany nejsou nijak výrazné. Ve všech porovnávaných ukazatelích však byly hodnoty podílů ve stabilním jádře nižší. V roce 2001 bychom nejvýraznější rozdíl pozorovali u podílu věřícího obyvatelstva. K náboženskému vyznání se ve stabilním jádře přihlásilo téměř 28 %, v obcích nepatřících do jádra pak žilo o více jak 7 procentních bodů více věřících. Podle dat ze SLDB 2011 se snížil nejen celkový počet věřících ve stabilním jádře (14,6 %), ale i rozdíl mezi porovnávanými obcemi. Ten činil 4,5 procentních bodů. Druhým nejvýraznějším, přestože nijak významným, ukazatelem byl podíl

obyvatel se středním vzděláním s maturitou či vyšším vzděláním. V roce 2001 činil rozdíl skupin obcí více jak 4 procentní body. O deset let později se rozdíl ještě o něco navýšil. Ve stabilním jádře sociálních demokratů žilo 26,5 % obyvatel s vyšším vzděláním, což je o téměř 6 procentních bodů méně než v obcích, které do jádra strany nikdy nepatřily. Rozdíl mezi obcemi v podílu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel je zanedbatelný, jeho hodnota dosahuje maximálně 2 procentních bodů. Podobně je tomu tak u podílu ekonomicky aktivních obyvatel. V roce 2001 hodnota rozdílu nedosáhla ani jednoho procentního bodu, o deset let později stoupla na 3 procentní body. Můžeme tedy říci, že sociální demokraty volilo o něco méně vzdělanějších obyvatel a podporu získali od více voličů bez náboženského vyznání.

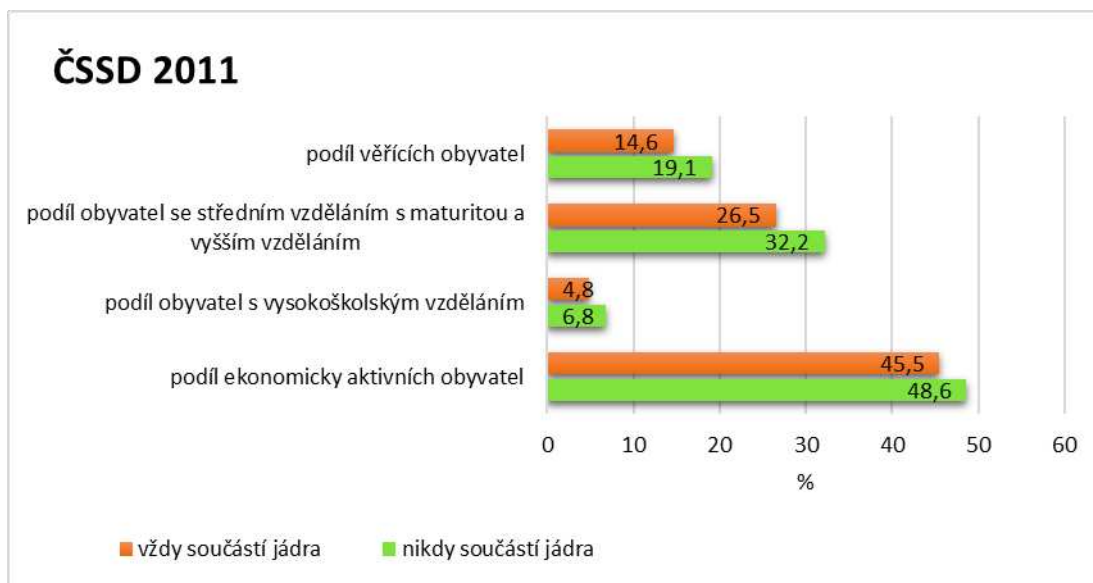
Tab. 9: Porovnání voličů ČSSD dle vybraných ukazatelů v letech 2001 a 2011 (v %)

ČSSD	2001		2011	
	vždy součástí jádra	nikdy součástí jádra	vždy součástí jádra	nikdy součástí jádra
podíl obyvatel se středním vzděláním s maturitou a vyšším vzděláním	21,0	24,4	26,5	32,2
podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním	3,0	3,8	4,8	6,8
podíl ekonomicky aktivních obyvatel	48,6	49,2	45,5	48,6
podíl věřících obyvatel	27,9	35,3	14,6	19,1

Zdroj: ČSÚ

Obr. 24: Porovnání voličů ČSSD dle vybraných ukazatelů v roce 2001 (Zdroj: ČSÚ)

Obr. 25: Porovnání voličů ČSSD dle vybraných ukazatelů v roce 2011 (Zdroj: ČSÚ)

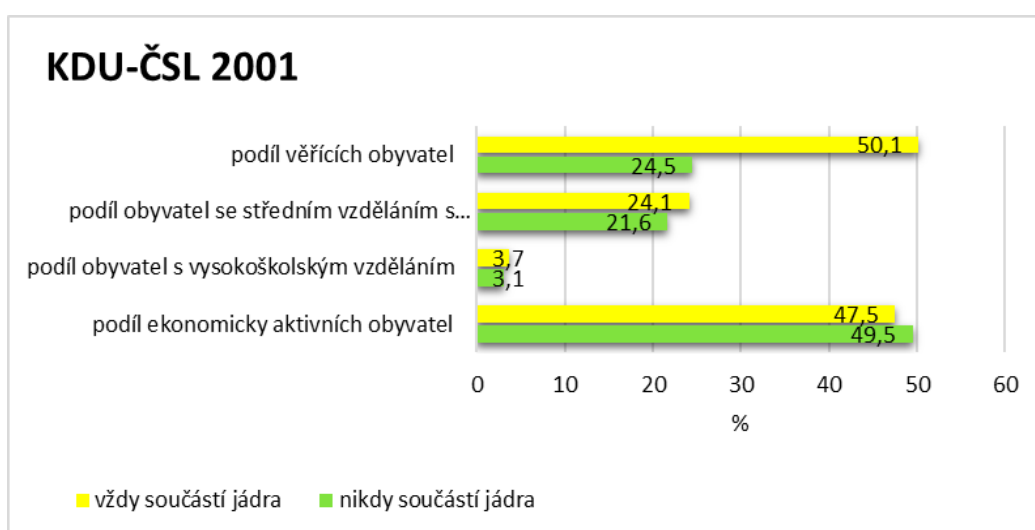
5.2 Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová

Nejvýraznějšího rozdílu mezi porovnávanými skupinami obcí dosáhli jednoznačně křesťanští demokraté. Podíl věřících obyvatel činil podle SLDB 2001 polovinu obyvatel žijících ve stabilním jádře strany. V obcích, které nikdy nebyly součástí jádra KDU-ČSL, se k náboženskému vyznání přihlásila čtvrtina obyvatel (24,5 %). Rozdíl tak dosáhl hodnoty 25,6 procentních bodů. Zde už můžeme mluvit o souvislosti mezi volebním výsledkem křesťanských demokratů a podílem věřících obyvatel. Také v roce 2011 můžeme mluvit o výraznějším rozdílu mezi srovnávanými skupinami obcí. Nejednalo se však o vyšší hodnotu než v roce 2001. Ve stabilním jádře se k víře přihlásilo téměř 27 % obyvatel, naopak v obcích nepatřících do jádra tento podíl mírně přesáhl 13 %. Rozdíl mezi srovnávanými skupinami tak činil zhruba 13,5 procentních bodů. Ostatní demografické ukazatele nevykazovaly tak vysoké hodnoty rozdílů, naopak se pohybovaly v minimálních číslech. V roce 2001 žilo ve stabilním jádře 24,1 % vzdělanějších obyvatel. V obcích, které nespádají do jádra strany, žilo pouze o 2,5 procentních bodů méně obyvatel s vyšším vzděláním. V roce 2011 se hodnoty podílu tohoto ukazatele zvýšily, rozdíl mezi porovnávanými obcemi však zůstal téměř stejný. Pokud bychom se zaměřili na vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo, nenašli bychom mezi porovnávanými obcemi téměř žádný rozdíl. Ekonomicky aktivních obyvatel žilo podle SLDB 2001 ve stabilním jádře o dva procentní body více. V následujícím sčítání rozdíl nedosahoval ani jednoho procentního bodu. Jediným demografickým ukazatelem, který vykazuje souvislost s volebními výsledky strany je tedy podíl věřících obyvatel.

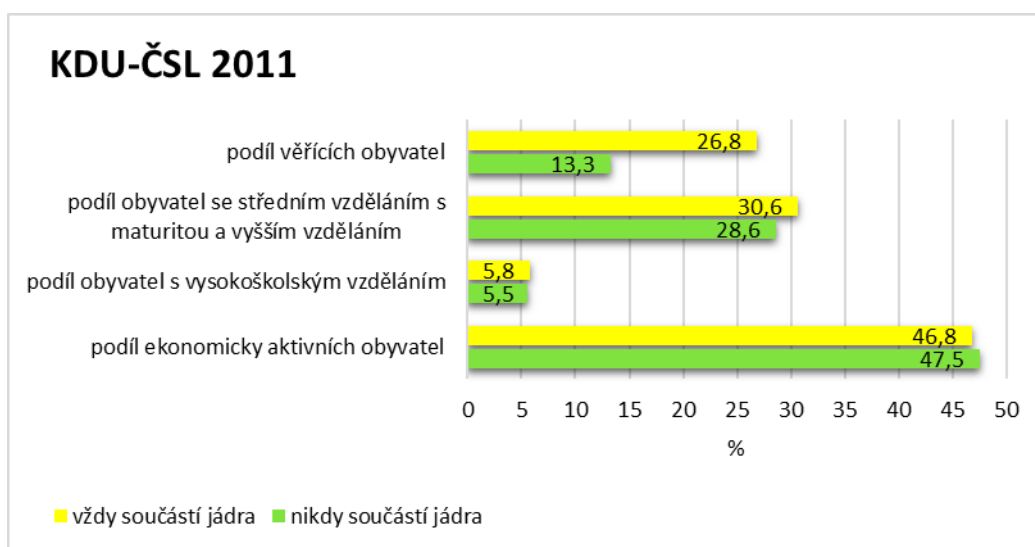
Tab. 10: Porovnání voličů KDU-ČSL dle vybraných ukazatelů v letech 2001 a 2011 (v %)

KDU-ČSL	2001		2011	
	vždy součástí jádra	nikdy součástí jádra	vždy součástí jádra	nikdy součástí jádra
podíl obyvatel se středním vzděláním s maturitou a vyšším vzděláním	24,1	21,6	30,6	28,6
podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním	3,7	3,1	5,8	5,5
podíl ekonomicky aktivních obyvatel	47,5	49,5	46,8	47,5
podíl věřících obyvatel	50,1	24,5	26,8	13,3

Zdroj: ČSÚ

Obr. 26: Porovnání voličů KDU-ČSL dle vybraných ukazatelů v roce 2001 (Zdroj: ČSÚ)

Obr. 27: Porovnání voličů KDU-ČSL dle vybraných ukazatelů v roce 2011 (Zdroj: ČSÚ)

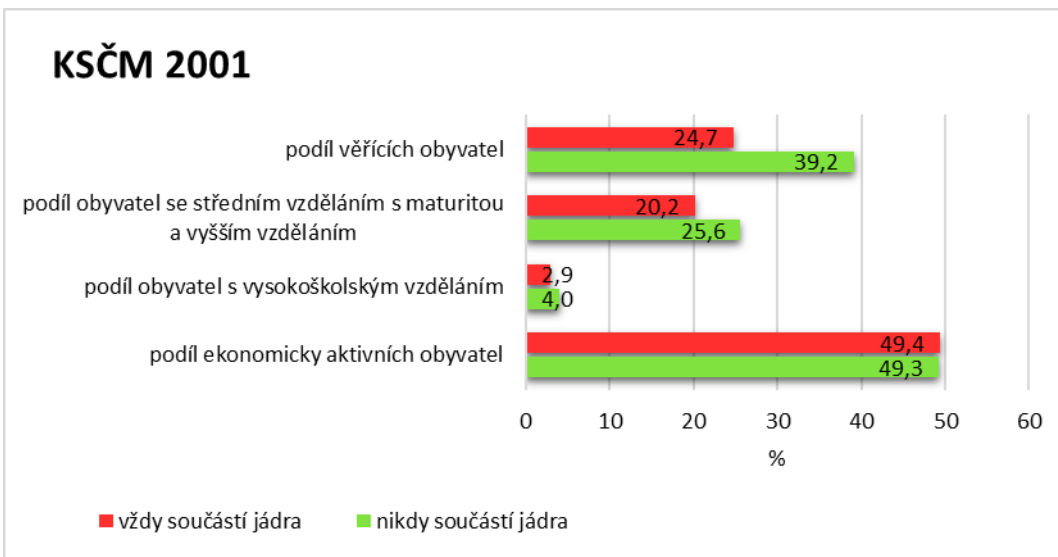
5.3 Komunistická strana Čech a Moravy

Stejně jako sociální demokraté zaznamenala KSČM vyšší podíl ve všech daných ukazatelích v těch obcích, které do jádra strany nikdy nepatřily. Také u komunistů se stal podíl věřících obyvatel nejvýraznějším ukazatelem. Podle dat ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001 žila ve stabilním jádře strany téměř čtvrtina věřících obyvatel. Naopak v obcích, které se nikdy součástí jádra volební podpory KSČM nestaly, se k náboženskému vyznání přihlásilo přes 39 % obyvatel. Rozdíl mezi porovnávanými skupinami obcí dosáhl hodnoty 14,5 procentních bodů. O deset let později tento rozdíl klesl na 7 procentních bodů. Dalším demografickým ukazatelem, ve kterém rozdíl porovnávaných obcí přesáhl 7 procentních bodů, byl v roce 2011 podíl obyvatel se středním vzděláním s maturitou a vyšším vzděláním. Ve stabilním jádře strany žilo 26,5 % vzdělanějších obyvatel. V obcích, které do jádra volební podpory strany nikdy nepatřily, žilo přes 33 % obyvatel s vyšším vzděláním. V roce 2001 tento ukazatel dosahoval nižších hodnot, stejně jako rozdíl mezi srovnávanými obcemi. Ve stabilním jádře komunistů žilo zhruba 20 % obyvatel, kteří dosáhli minimálně středního vzdělání s maturitou. V obcích nepatřících do jádra strany jich žilo o 5,4 procentních bodů méně (25,6 %). Rozdíl v podílu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel je opět nevýrazný. Hodnoty sice dosahují o trochu vyšších čísel než v případě ostatních politických stran, ale stále jsou velmi nízké. V roce 2001 žily dle SLDB ve stabilním jádře komunistů necelé 3 % obyvatel s vysokoškolským vzděláním. Rozdíl mezi stabilním jádrem strany a obcemi nepatřícími do jádra činil asi jeden procentní bod. V roce 2011 se podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel navýšil na 4,6 %. Rozdíl mezi srovnávanými obcemi pak činil 2,3 procentních bodů. Ještě méně průkazným ukazatelem byl podíl ekonomicky aktivních obyvatel, a to v obou sčítáních. V roce 2001 se hodnoty podílu nelišily vůbec, o deset let později pak pouze o 1,5 procentního bodu. Souvislost mezi volebními výsledky KSČM a podílem ekonomicky aktivních voličů strany tak neexistuje. Naopak souvislost můžeme hledat u podílu vzdělanějších obyvatel a především u podílu věřícího obyvatelstva.

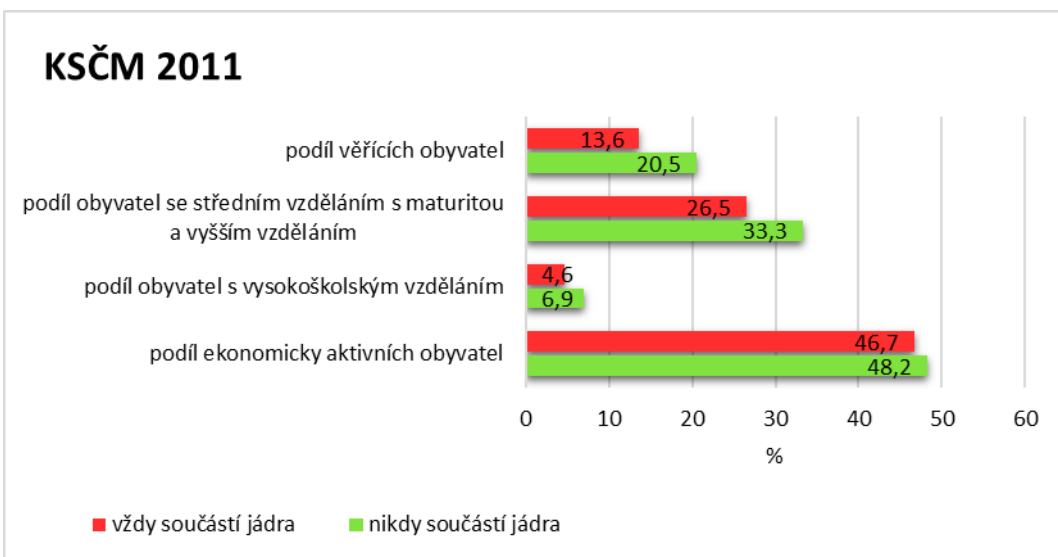
Tab. 11: Porovnání voličů KSČM dle vybraných ukazatelů v letech 2001 a 2011 (v %)

KSČM	2001		2011	
	vždy součástí jádra	nikdy součástí jádra	vždy součástí jádra	nikdy součástí jádra
podíl obyvatel se středním vzděláním s maturitou a vyšším vzděláním	20,2	25,6	26,5	33,3
podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním	2,9	4,0	4,6	6,9
podíl ekonomicky aktivních obyvatel	49,4	49,3	46,7	48,2
podíl věřících obyvatel	24,7	39,2	13,6	20,5

Zdroj: ČSÚ

Obr. 28: Porovnání voličů KSČM dle vybraných ukazatelů v roce 2001 (Zdroj: ČSÚ)

Obr. 29: Porovnání voličů KSČM dle vybraných ukazatelů v roce 2011 (Zdroj: ČSÚ)

5.4 Občanská demokratická strana

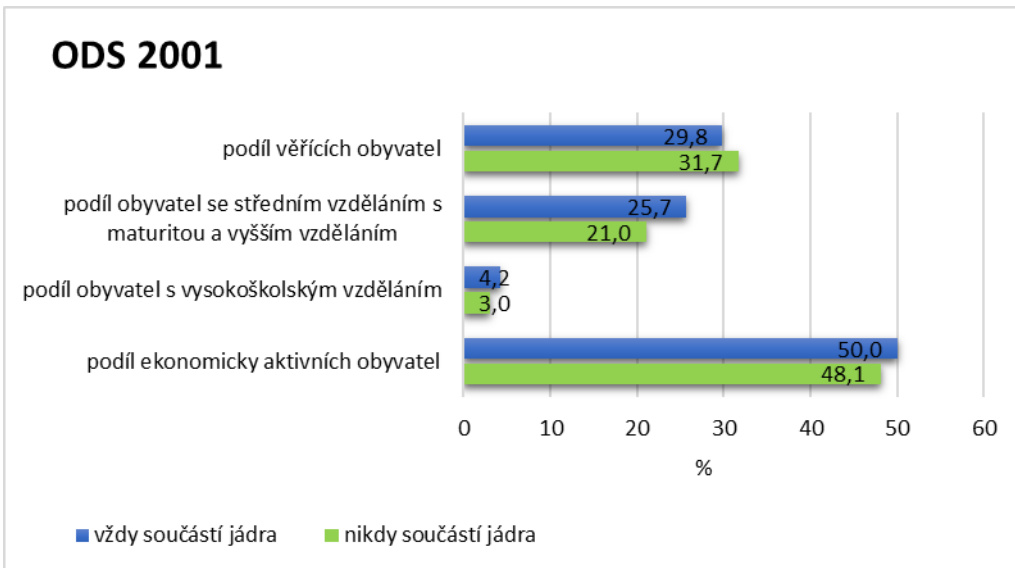
U všech předchozích politických stran se stal nejvýznamnějším ukazatelem, který dokazoval souvislost s volebními výsledky stran, podíl věřícího obyvatelstva. U občanských demokratů tomu však bylo jinak. Ve stabilním jádře strany se k víře podle dat ze Sčítání lidu, domů a bytů 2001 přihlásilo téměř 30 % obyvatel. V obcích, které součástí jádra nikdy nebyly, žilo pouze o necelé 2 procentní body více obyvatel s náboženským vyznáním. V roce 2011 se rozdíl mezi porovnávanými skupinami obcí snížil na minimální hodnotu. Dosahoval pouze půl procentního bodu. Nejvyšší rozdíl, byť také nízký, zaznamenala strana u podílu obyvatel se středním vzděláním s maturitou nebo vyšším vzděláním. V roce 2001 žilo ve stabilním jádře 25,7 % obyvatel, kteří dosáhli minimálně středního vzdělání s maturitou. Pokud porovnáme tuto hodnotu s podílem

v obcích, které součástí jádra nebyly, zjistíme, že ve stabilním jádře žilo o téměř 5 procentních bodů více vzdělanějších obyvatel. V roce 2011 se tento rozdíl zvedl ještě o jeden procentní bod. Zaměříme-li se pouze na vysokoškolské vzdělání, zjistíme, že ani u ODS není tento ukazatel nijak významný a neexistuje tedy souvislost mezi vysokoškolským vzděláním a voliči strany. V roce 2001 žilo ve stabilním jádře o zhruba jeden procentní bod více obyvatel, kteří dosáhli vzdělání na vysoké škole. O deset let později se rozdíl zvedl na pouhé dva procentní body. Ze všech zmiňovaných politických stran zaznamenala ODS nejvyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel ve stabilním jádře (přes 7 %). Ani poslední porovnávaný ukazatel nemůžeme označit za průkazný. Podle SLDB z roku 2001 žilo na území stabilního jádra ODS 50 % obyvatel, kteří byli ekonomicky aktivní. V druhé skupině obcí to pak bylo o pouhé dva procentní body méně. V roce 2011 se podíl ekonomicky aktivních obyvatel snížil ve stabilním jádře o pouze jeden procentní bod. Ze všech porovnávaných politických stran zaznamenali občanští demokraté nejvyšší podíl ekonomicky aktivních obyvatel ve svém stabilním jádře (49,1 %). Všechny dané ukazatele byly při porovnávání vyšší ve stabilním jádře než v obcích nepatřících do jádra volební podpory strany. Žádný z nich však nebyl nijak výrazný, a proto nemůžeme mluvit o souvislosti mezi volebními výsledky strany a vybranými ukazateli.

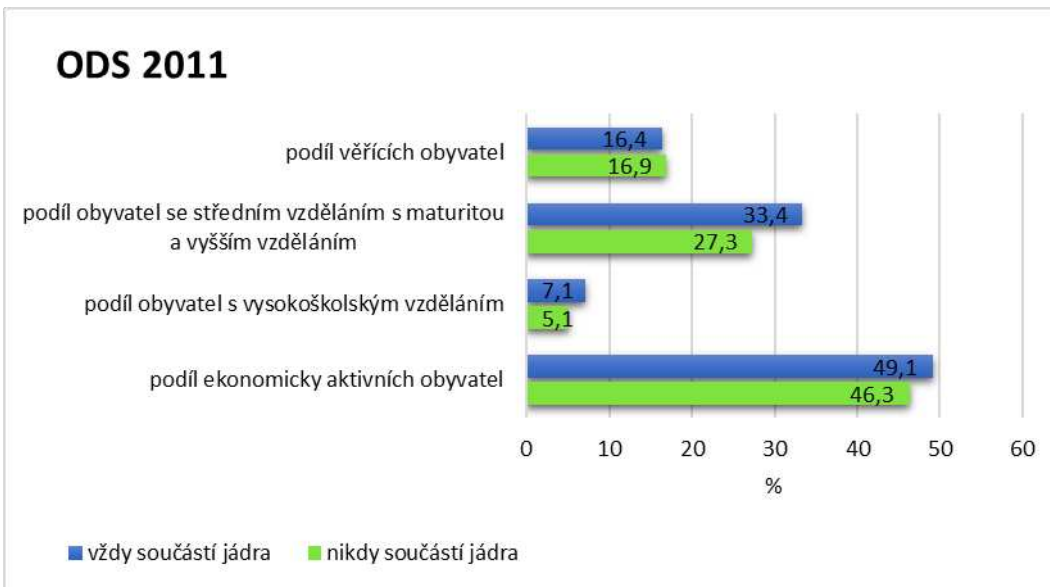
Tab. 12: Porovnání voličů ODS dle vybraných ukazatelů v letech 2001 a 2011 (v %)

ODS	2001		2011	
	vždy součástí jádra	nikdy součástí jádra	vždy součástí jádra	nikdy součástí jádra
podíl obyvatel se středním vzděláním s maturitou a vyšším vzděláním	25,7	21,0	33,4	27,3
podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním	4,2	3,0	7,1	5,1
podíl ekonomicky aktivních obyvatel	50,0	48,1	49,1	46,3
podíl věřících obyvatel	29,8	31,7	16,4	16,9

Zdroj: ČSÚ

Obr. 30: Porovnání voličů ODS dle vybraných ukazatelů v roce 2001 (Zdroj: ČSÚ)

Obr. 31: Porovnání voličů ODS dle vybraných ukazatelů v roce 2011 (Zdroj: ČSÚ)

6. Návrh atlasu voleb do zastupitelstva Královéhradeckého kraje

Součástí této diplomové práce je kromě prostorové analýzy volebního chování také návrh atlasu, který se zaměřuje na volby do zastupitelstva Královéhradeckého kraje. Nejedná se však pouze o soubor map zpracovaných na téma volební podpory jednotlivých stran. Návrh atlasu je jakousi ucelenou publikací, která se snaží postihnout téma krajských voleb jako celku. Inspirací mi jistě byl především Atlas voleb do zastupitelstva Pardubického kraje, který byl vytvořen právě ve spolupráci s katedrou geografie Univerzity Palackého v Olomouci.

První část zachycuje důležité informace týkající se vzniku krajů a právní úpravy voleb do krajských zastupitelstev. Popisuje také samotné zastupitelstvo kraje a způsob, jakým krajské volby probíhají. Druhá kapitola atlasu je věnována charakteristice kraje. Nejedná se pouze o fyzickogeografickou sféru, ale také o socioekonomickou, jejíž součástí je i srovnání s ostatními kraji České republiky.

Důležitými kapitolami je také samotné shrnutí výsledků krajských voleb v rozmezí let 2000–2016 a volební účast. Atlas obsahuje nejen základní informace o výsledcích za jednotlivé roky, ale věnuje se také struktuře kandidátů (a následně i zvolených zastupitelů) podle věku a pohlaví. Královéhradecký kraj je totiž v tomto ohledu specifický. Průměrný věk kandidátů je zde ze všech krajů absolutně nejvyšší (48 let v roce 2016). Po posledních volbách získalo mandáty v zastupitelstvu téměř 60 % kandidátů ve věkové kategorii 50 a více let. Volební účast byla porovnávána nejen s celorepublikovým průměrem, ale také s ostatními kraji, a především mezi jednotlivými správními obvody ORP v kraji. Byly tak identifikovány oblasti s pravidelnou nadprůměrnou či podprůměrnou volební účastí v rámci kraje. Nejvyšší procento voličů chodilo mezi roky 2000 a 2008 k volbám ve správním obvodu ORP Hradec Králové. V letech 2012 a 2016 převzal tuto pozici správní obvod ORP Dobruška. Naopak s velmi nízkou volební účastí bychom se setkali na Broumovsku či Královédvorskou. Přesto patří Královéhradecký kraj pravidelně mezi kraje s nadprůměrnou volební účastí. V posledních volbách dosáhl s 37,3 % na třetí příčku za Zlínský kraj a Kraj Vysočina.

Následující kapitoly (5–8) jsou zaměřeny na čtyři politické strany, které získaly mandáty v každých krajských volbách (ČSSD, KDU-ČSL, KSČM, ODS). Kapitoly se věnují nejen jednotlivým volebním výsledkům stran, ale také prostorové analýze volebního chování. Atlas se snaží zachytit i některé možné změny související s nárůstem či poklesem volební podpory v jednotlivých oblastech. Kromě těchto čtyř politických stran je prostor věnován i ostatním politickým subjektům, kterým se v průběhu vymezeného období podařilo proniknout minimálně 5% podílem hlasů do krajského zastupitelstva. I u nich byly analyzovány prostorové změny a popsány výsledky voleb, kterých se tyto strany a hnutí účastnily.

Dále je součástí atlasu kapitola hodnotící efekt kandidáta na příkladu jednotlivých hejtmanů Královéhradeckého kraje. Efekt kandidáta můžeme nazvat také susedským efektem, který vyjadřuje podporu kandidátů v místě jejich bydliště či pracoviště. Důležitým aspektem je tedy blízkost kandidáta a jeho voličů. Kandidát se často těší vyšší podpoře v regionu, se kterým je nějakým způsobem spjat. Volič kandidátovi více věří a chce, aby prosazoval zájmy místního obyvatelstva (Johnston et al. 2000, Malcová 2012). V případě hejtmanů Královéhradeckého kraje se efekt kandidáta mírně projevil v roce 2000 u Pavla Bradíka (ODS), který získal nadprůměrnou podporu v okrese Hradec Králové, kde již několik let působil. Ještě silněji efekt kandidáta zapůsobil v letech 2008 a 2012 u Lubomíra France (ČSSD), který pochází z Broumovska a působí zde v zastupitelstvu města. Tento region ho v krajských volbách podpořil nejvýrazněji. Současným hejtmanem se v roce 2016 stal Jiří Štěpán. V jeho případě se však tento trend neprojevil. Podle efektu kandidáta bychom mohli předpokládat, že se nejvyšší podpory dočká v okolí krajského města, kde se narodil a dlouhá léta zde působí. Žádnou vyšší podporu voličů zde však v krajských volbách nezaznamenal.

Poslední kapitola byla věnována podmíněnosti volební podpory jednotlivých stran. Zaměřila se především na demografické ukazatele jako je podíl věřících či vzdělanost obyvatelstva. První část diplomové práce se také soustředila na souvislost s demografickými znaky, porovnávala však mezi sebou obce stabilních jader volební podpory a obce, které součástí jader nikdy nebyly. V atlase však byla využita ke zhodnocení souvislosti těchto proměnných korelační analýza. Tento vztah vyjadřuje korelační koeficient, který nabývá hodnot od -1 do 1. Pokud se hodnota pohybuje kolem 1, jedná se o přímou závislost. Naopak hodnota -1 vyjadřuje nepřímou závislost. Pokud se však korelační koeficient blíží hodnotě 0, mezi dvěma proměnnými závislost neexistuje (Hebák, 1998). Nejvyšší podobnost byla zjištěna mezi výsledky KDU-ČSL a podílem věřících obyvatel (hodnota korelačního koeficientu dosáhla na 0,46). Další pozitivní souvislost byla prokázána mezi podílem získaných hlasů strany STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ a obcemi, ve kterých starostové za tuto stranu kandidovali. Korelační koeficient za rok 2012 dosáhl hodnoty 0,37, o čtyři roky později 0,34. Souvislost bychom našli například i mezi výsledky KSČM a podílem obyvatel, kteří dosáhli minimálně středního vzdělání s maturitou. Tentokrát je však tato souvislost nepřímá. Stranu tak podporoval vyšší podíl obyvatel s nižším vzděláním (korelační koeficient = -0,38). Míra vzdělání byla hodnocena také u dalších stran. Korelační koeficient u ČSSD i ODS dosáhl stejné hodnoty, avšak pokaždé s odlišným znaménkem (0,26 a -0,26). Korelační analýza ukázala, že ODS volilo spíše obyvatelstvo s vyšším vzděláním, u ČSSD tomu bylo naopak. Posledním hodnoceným vztahem byl podíl věřících obyvatel s výsledky KSČM. Zde dosáhl korelační koeficient hodnoty -0,31, proto můžeme říci, že stranu volil nižší podíl obyvatel s náboženským vyznáním.

Tab. 13: Korelační koeficienty porovnávaných proměnných

	ČSSD	KDU-ČSL	KSČM	ODS
podíl věřících obyvatel	-0,20	0,46	-0,31	-0,09
podíl obyvatel se středním vzděláním s maturitou a vyšším	-0,26	0,12	-0,38	0,26

Zdroj: ČSÚ

Mezi důležité zdroje informací, které byly v atlase zpracovány, patří webové stránky ČSÚ. Jedná se především o stránky zaměřující se na volby v České republice (www.volby.cz). Zde najdeme volně přístupná data o volebních výsledcích jednotlivých stran i o volební účasti až do úrovně volebních okrsků. Při tvorbě atlasu byly využity také jmenné seznamy a přehledy všech kandidátů a zvolených zastupitelů k interpretaci prostorových změn volebního chování. K analýze volebního chování pomocí vybraných demografických ukazatelů byla zpracována data ze Sčítání lidu, domů a bytů z let 2001 a 2011 (<https://www.czso.cz/csu/sldb>). Využita byla také Veřejná databáze ČSÚ, díky které bylo možno porovnat Královéhradecký kraj s ostatními kraji v České republice podle vybraných demografických a ekonomických ukazatelů (<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>). Dále byly také zpracovány jednotlivé zprávy o výsledcích voleb do krajského zastupitelstva, které jsou dostupné na webových stránkách Královéhradeckého kraje. Teoretické části atlasu týkající se vzniku krajů a systému voleb čerpaly informace ze stejných publikací, které byly využity i v první části této diplomové práce. K charakteristice kraje byl využit mimo jiné i školní atlas České republiky.

Samotný návrh atlasu je kvůli svému rozsahu a odlišnosti grafického zpracování zařazen do příloh této diplomové práce (příloha č. 7).

Závěr

Tématem této práce byla prostorová analýza volebního chování obyvatel v Královéhradeckém kraji při volbách do krajského zastupitelstva. Výsledky byly porovnány s vybranými demografickými ukazateli a nalezené souvislosti byly interpretovány. Důležitou součástí této práce se stal i návrh Atlasu voleb do krajského zastupitelstva Královéhradeckého kraje, který odráží výsledky analýzy volebního chování obyvatel.

První volby do krajských zastupitelstev proběhly až v roce 2000, kdy bylo kromě Hlavního města Prahy nově vymezeno dalších 13 krajů. Od té doby se v České republice konaly volby do krajských zastupitelstev celkem pětkrát. Všechny tyto volby provází v Královéhradeckém kraji určité podobnosti. Jedním z typických volebních rysů tohoto regionu je vysoká volební účast. Právě tento kraj patří mezi kraje, které v každých krajských volbách zaznamenaly nadprůměrnou volební účast. Nejvíce se na tomto faktu podílí okres Hradec Králové. Typická je pro tento kraj také nadprůměrná podpora ODS a jinak tomu není ani v krajských volbách. Pod republikový průměr zde klesli občanští demokraté pouze v roce 2012. Ačkoliv celkové výsledky voleb v Královéhradeckém kraji víceméně kopírují výsledky na celorepublikové úrovni, vyšší podpoře se zde těší pravicové a středopравicové strany. Levicové strany ČSSD a KSČM totiž v tomto kraji nikdy nedosáhly na hodnotu republikového průměru. Určité rozdíly v preferencích obyvatel bychom však našli i uvnitř kraje. V okolí krajského města se nadprůměrné podpoře těší především občanští demokraté. Stejně je tomu tak i v případě horských oblastí, kde může být tento fakt způsoben také vysokým počtem turistů. Své stabilní jádro má také KDU-ČSL, která kandidovala kromě roku 2004 pokaždé v koalici s jinými politickými stranami či hnutími. Lidovce podporuje především region ve východní části kraje poblíž okresního města Náchod. V případě ČSSD nemůžeme mluvit o uceleném volebním jádře. Vysoké podpoře se však strana těší na západě jičínského okresu a také na Broumovsku, kde voliče získávají především místní lídři. Jádro volební podpory komunistů je v podstatě opakem stabilního jádra KDU-ČSL. Zatímco s vysokou podporou se setkávají v trutnovském okrese a ve správním obvodu ORP Týniště nad Orlicí, na Náchodsku stranu volí nízký podíl obyvatel. Součástí stabilního jádra obou stran se ve zkoumaném období stalo pouze 6 obcí.

Ke zjišťování existence podmíněnosti volební podpory byla využita právě stabilní jádra jednotlivých stran. Ta byla stejně jako v předcházející bakalářské práci porovnávána s obcemi, které se nikdy součástí jádra volební podpory dané strany nestaly. Tyto dvě kategorie obcí byly srovnávány podle vybraných demografických ukazatelů vycházejících ze SLDB 2001 a 2011. Stejně jako v bakalářské práci byl využit podíl věřícího obyvatelstva, podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva a podíl obyvatel se středním vzděláním s maturitou či vyšším vzděláním.

Do diplomové práce jsem se rozhodla zařadit navíc i podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel. Data se SLDB prokázala, že nejvýraznější podmíněnost existuje u obyvatel s náboženským vyznáním. U některých stran může také mírně rozhodovat, zda volič dosáhl alespoň středního vzdělání s maturitou. Naopak podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel se neukázal jako průkazný. Nijak významné rozdíly nenajdeme ani u podílu ekonomicky aktivních obyvatel. Můžeme se však na základě srovnání dvou daných kategorií obcí pokusit vytvořit profil voličů jednotlivých stran. Voliči sociálních demokratů se spíše nehlásí k náboženské víře a dosahují nižšího vzdělání. Rozdíly u podílu vysokoškolsky vzdělaných a ekonomicky aktivních dosahují daleko nižších hodnot, avšak oba tyto ukazatele převažují v obcích, které do jádra strany nepatří. Naopak obyvatelé s náboženským vyznáním a vyšším vzděláním převažují ve stabilním jádře KDU-ČSL. V případě podílu věřících obyvatel je tento rozdíl opravdu výrazný, v roce 2001 přesahoval dokonce 25 procentních bodů. Ve stabilním jádře strany žije také, i když s opravdu zanedbatelným rozdílem, vyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel. Voliči KSČM dosahují stejně jako v případě ČSSD spíše nižšího vzdělání a nehlásí se k náboženské víře. Mírně u nich také převažuje ekonomická aktivita. Vyšší podíl u tohoto ukazatele však zaznamenává ODS. Jejich voliči jsou také dle dat ze SLDB více vzdělaní (dosahují nejvyšších rozdílů i u vysokoškolského vzdělání), ale v obcích stabilního jádra žije nižší podíl věřících.

Tyto výsledky ostatně potvrzuje i korelační analýza, která byla provedena v rámci návrhu volebního atlasu. Korelační koeficienty sice nedosahují tak vysokých hodnot jako by tomu mohlo být například v religióznějších zemích, avšak i tak se pohybují v hodnotách, které nám leccos napoví. Nejprůkazněji se souvislost prokázala u volebních výsledků KDU-ČSL a podílem věřících obyvatel (korelační koeficient = 0,46). Silnější vztah bychom našli také u výsledků KSČM a podílem vzdělanějších obyvatel (korelační koeficient = -0,38) nebo podílem věřících obyvatel (korelační koeficient = -0,31). Součástí návrhu atlasu však nebyla pouze korelační analýza výsledků jednotlivých stran. Snažila jsem se vytvořit ucelenou publikaci, která by obsáhla co největší objem informací v rámci voleb do zastupitelstva Královéhradeckého kraje. Ráda bych, aby v atlasu mohl číst každý i bez předchozích znalostí této problematiky. Proto jsem se také pokusila najít co nejvíce zajímavost a následně jsem je znázornila do přehledných map, tabulek a grafů, které jsem se ve většině případů snažila graficky odlišit od zbytku diplomové práce.

V této práci jsem se snažila splnit všechny zadané cíle a potvrdit zmíněné hypotézy. Ačkoliv se u některých ukazatelů nejedná o velké rozdíly a nemůžeme je tak považovat za průkazné, mohli bychom říci, že mezi volebními výsledky a demografickými ukazateli existuje jistá souvislost. Není sice možné vytvořit jednotný profil voliče určité politické strany, avšak určité znaky se u volebního chování obyvatel kraje stále opakují. Pokud totiž porovnáme profil voliče v této práci a v mé bakalářské práci, dojdeme ke stejným výsledkům, které potvrzují podobné

volební chování obyvatel Královéhradeckého kraje v krajských volbách i ve volbách do Poslanecké sněmovny. Voliče samozřejmě neovlivňuje jen jejich vzdělání, ekonomické postavení nebo víra. Na jejich volebních preferencích závisí plno dalších faktorů jako například prostředí, ve kterém volič žije, nebo lidé, kterým věří.

Summary

The theme of this thesis was the spatial analysis of electoral behavior of the population in the Hradec Králové Region during elections to the regional council. As the first elections to the regional council were held in 2000, the work deals with the elections between 2000 and 2016. Attention was focused mainly on the political parties that obtained mandates in each regional election. These are the following parties: ČSSD, KDU-ČSL, KSČM, ODS.

Hradec Králové Region is one of the regions that recorded above-average voter turnout in each regional election. Typical for this region is also an above-average support of Civic Democrats (ODS). They are most supported in county town and in the north of the region. On the other hand, the left-wing parties (ČSSD and the KSČM) have never reached the national average in Hradec Králové Region. In the east of the region voters support mainly Christian Democrats (KDU-ČSL).

In order to determine the existence of the conditionality of electoral support, we used a method comparing stable cores with areas that never belonged to the core by selected indicators. Those indicators were the proportion of the population of believers, the proportion of the population with secondary education or higher education and the proportion of economically active residents. According to the results, voters of Civic Democrats are less religious and have higher education. Higher education is also more common in voters of Christian Democrats. They are also more religious. On the other hand left-wing parties are elected by less educated and religious voters.

A second part of this thesis is a plan of an electoral atlas of the Hradec Králové Region. The atlas will try to outline complete comprehensive issue of regional elections in this region. Apart from a basic characteristics of the region and a summary of results for individual years, the atlas will also explore a conditionality of electoral support of individual parties. This time, however, it will be compared by correlation analysis.

The results of these two methods are basically the same. Although some indicators do not show big differences and can not be considered as conclusive, we can say there is a certain link between electoral results and demographic indicators. Although it is not possible to create complete profile of voters for particular political party, the electoral behavior of inhabitants in this region is often repeated.

Zdroje

AITCHISON, John. The statistical analysis of compositional data. Caldwell, N.J.: Blackburn Press, 1986. ISBN 1-930665-78-4.

ČERBA, Otakar. Geografie voleb: Přednáška z předmětu KMA/DBG2 [online]. 2013-4-2 [cit. 2018-02-17]. Dostupné z: http://old.gis.zcu.cz/studium/ssg/Materialy/Geografie_voleb.pdf

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Sčítání lidu, domů a bytů 2011 [online]. 2018 [cit. 2017-10-27]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/sldb>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Veřejná databáze [online]. 2018 [cit. 2017-10-27]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby.cz [online]. 2018 [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <http://www.volby.cz>

FIALA, Petr; FORAL, Jiří; KONEČNÝ, Karel a kol. Český politický katolicismus 1848-2005. 1. vyd. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008. 535 s. ISBN 978-80-7325-155-0. S. 485-486.

FŇUKAL, Miloš. Politická geografie. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. 84 s. ISBN 978-80-244-3901-3.

HEBÁK, Petr. Regrese. Část 1. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1998, 138 s. ISBN 8070799099.

JEHLIČKA, Petr a Luděk SÝKORA. Stabilita regionální podpory tradičních politických stran v českých zemích (1920–1990). Sborník České geografické společnosti, sv. 96, č. 2. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, 1992. s. 81–95.

JOHNSTON, Ron. et al. The Dictionary of Human Geography. 5th Edition. UK: Wiley-Blackwel, 2009. 1072 s. ISBN 978-1-405-13288-6.

KÁŇA, Pavel. Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium žáků středních škol. 3., aktualiz. vyd. Ostrava: Montanex, 2010. ISBN 978-80-7225-319-7.

KLÍMA, Michal. Volby a politické strany v moderních demokraciích. 1. vyd Praha: Radix, 1998. 276 s. ISBN 80-860-3113-6.

KOSTELECKÝ, Tomáš; ČERMÁK, Daniel. Vliv teritoriálně specifických faktorů na formování politických orientací voličů. Sociologický časopis, 40, 2004. č. 4, s. 469-487.

KREJČÍ, Oskar. Nová kniha o volbách. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2006. 484 s. ISBN 80-869-4601-0.

KUKLÍK, Pavel; BAXA, Josef. Metody pro přepočítání hlasů na mandáty [online]. Český statistický úřad, 2005-3-31 [cit. 2018-02-17]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/metody_pro_prepecet_hlasu_na_mandaty

MADLEŇÁK, Tibor. Hlavné trendy výskumu v súčasnej volebnej geografii. Geografický časopis, 62, č. 2, 2010. s. 127-145.

MALCOVÁ, Karolína. Lokální aspekt volební podpory kandidátů do Senátu Parlamentu ČR. Sociologický časopis 48, č. 2, 2012.

MIŠTERA, Ludvík a kol. Geografie krajů ČSSR. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984. 339 s.

Školní atlas České republiky. 2. vyd. Praha: Kartografie PRAHA, 2012. 26 s. ISBN 978-80-7393-275-6.

ZÁKONY PRO LIDI. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) [online]. 2018 [cit. 2017-11-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129>

ZÁKONY PRO LIDI. Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů [online]. 2018 [cit. 2017-11-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-130>

ZÁKONY PRO LIDI. Zákon č. 280/1948 Sb., o krajském zřízení [online]. 2018 [cit. 2017-11-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1948-280>

ZÁKONY PRO LIDI. Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb. [online]. 2018 [cit. 2017-11-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-347>

ZÁKONY PRO LIDI. Zákon č. 36/1960 Sb., o územním členění státu [online]. 2018 [cit. 2017-11-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1960-36>

Přílohy

Seznam příloh

Příloha č. 1: Administrativní členění Královéhradeckého kraje

Příloha č. 2: Obce okresu Hradec Králové

Příloha č. 3: Obce okresu Jičín

Příloha č. 4: Obce okresu Náchod

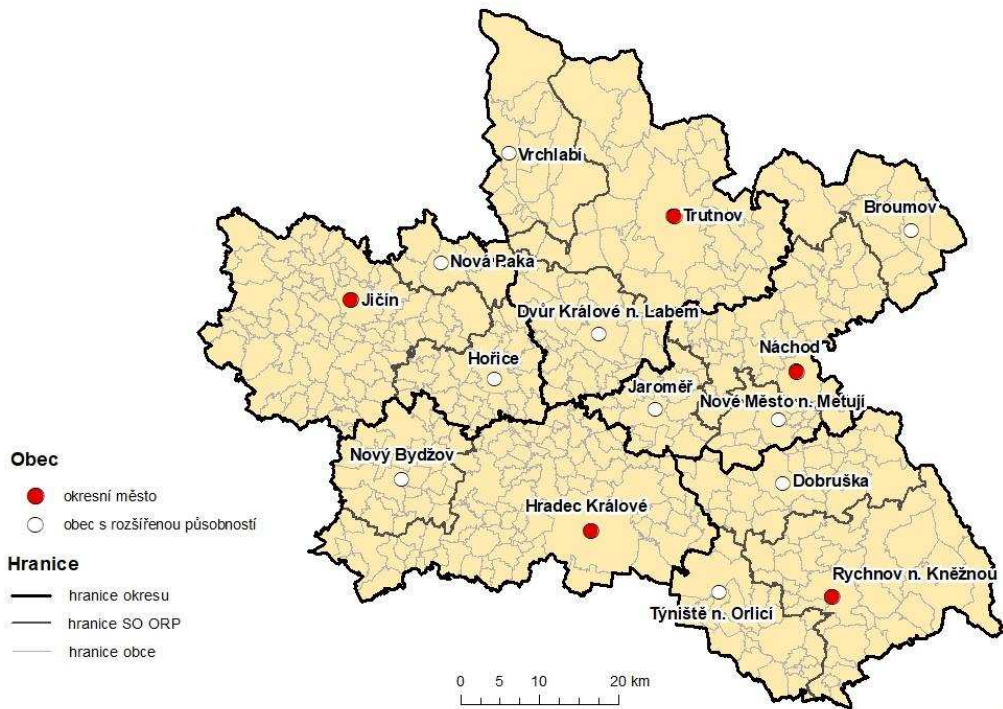
Příloha č. 5: Obce okresu Rychnov nad Kněžnou

Příloha č. 6: Obce okresu Trutnov

Příloha č. 7: Atlas voleb do zastupitelstva Královéhradeckého kraje

Příloha č. 1

Administrativní členění Královéhradeckého kraje

Zdroj: ArcČR

Příloha č. 2

OBCE OKRESU HRADEC KRÁLOVÉ

Zdroj: ArcČR

Příloha č. 3

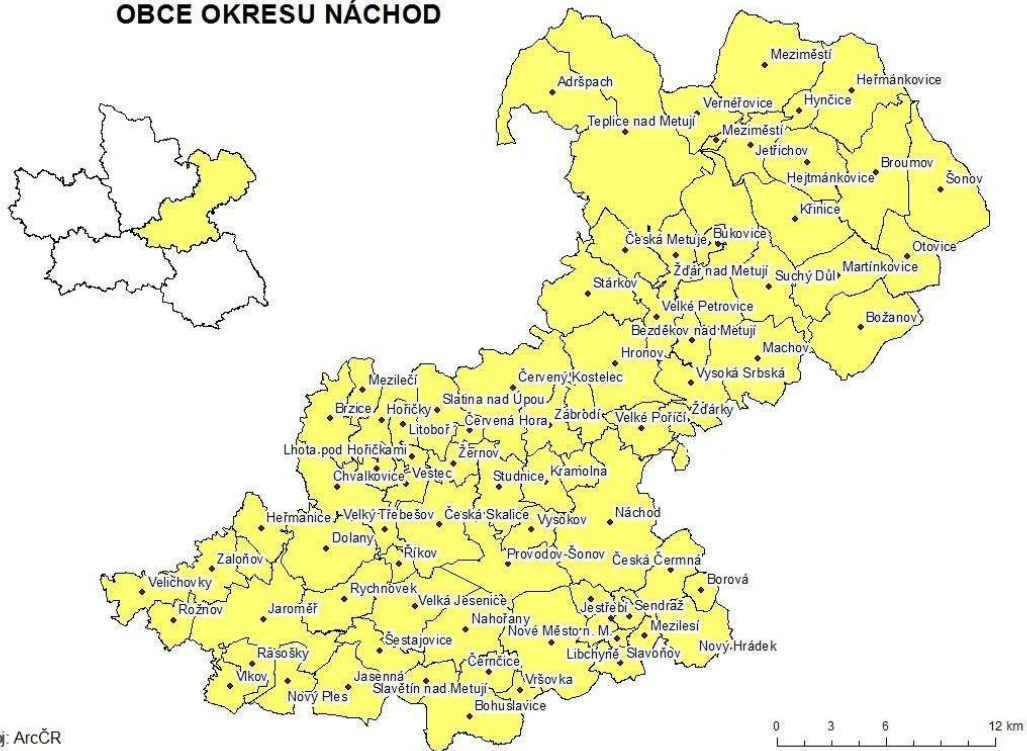
OBCE OKRESU JIČÍN

Zdroj: ArcČR

Příloha č. 4

OBCE OKRESU NÁCHOD

Zdroj: ArcČR

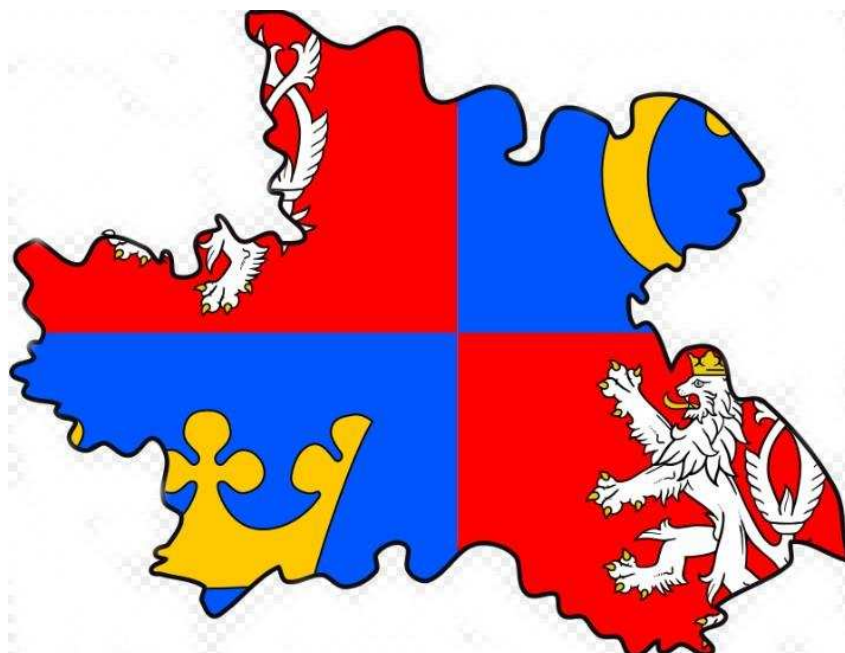
OBCE OKRESU RYCHNOV NAD KNĚŽNOU

OBCE OKRESU TRUTNOV

ATLAS VOLEB DO ZASTUPITELSTVA KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE

OBSAH

1. VOLBY DO KRAJSKÝCH ZASTUPITELSTEV	3
2. CHARAKTERISTIKA KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE	4
3. VÝSLEDKY VOLEB DO ZASTUPITELSTVA KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE.....	6
4. VOLEBNÍ ÚČAST V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI	8
5. ČASOVÉ A ÚZEMNÍ ASPEKTY VÝVOJE VOLEBNÍ PODPORY ČSSD	12
6. ČASOVÉ A ÚZEMNÍ ASPEKTY VÝVOJE VOLEBNÍ PODPORY KDU-ČSL	16
7. ČASOVÉ A ÚZEMNÍ ASPEKTY VÝVOJE VOLEBNÍ PODPORY KSČM.....	20
8. ČASOVÉ A ÚZEMNÍ ASPEKTY VÝVOJE VOLEBNÍ PODPORY ODS	24
9. VÝVOJ VOLEBNÍ PODPORY OSTATNÍCH POLITICKÝCH SUBJEKTŮ.....	28
10. EFEKT KANDIDÁTA.....	36
11. VYBRANÉ VZTAHY VOLEBNÍCH VÝSLEDKŮ A JINÝCH UKAZATELŮ	40
SEZNAM POUŽITÝH ZKRATEK	48

1. VOLBY DO KRAJSKÝCH ZASTUPITELSTEV

Kraje, vyšší územně správní celky, vznikly 1. ledna 2000 na základě zákona č. 347/1997 Sb. Vedle Hlavního města Prahy vzniklo dalších 13 krajů, které byly poskládány ze stávajících okresů. Kraje získaly samosprávné kompetence na základě zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení). První volby proběhly dne 12. listopadu 2000, a to na základě zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, a také vyhlášky č. 152/2000 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

Zastupitelstva krajů jsou základním orgánem krajské samosprávy. Jsou zároveň jediným krajským orgánem, který je ústavně ukotven. Je stanoven jeho název, název členů, délka funkčního období, právo vydávat obecně závazné vyhlášky a předkládat návrhy zákonů Poslanecké sněmovně. Krajské zastupitelstvo také volí hejtmána, zástupce hejtmána a další členy rady kraje. Funkční období krajských zastupitelstev je zákonem stanoveno na čtyři roky. Počet volených krajských zástupců se odvíjí podle počtu obyvatel daného kraje, a to k 1. lednu roku, ve kterém se volby konají.

kraj do 600 000 obyvatel	45 členů
kraj nad 600 000 a pod 900 000 obyvatel	55 členů
kraj nad 900 000 obyvatel	65 členů

Volby do krajských zastupitelstev jsou vyhlašovány prezidentem republiky dle zákona č. 130/2000 Sb., a to nejpozději do 90 dnů před jejich konáním. Probíhají ve všech krajích v tytéž dny. Pokud není zákonem stanoveno jinak, volby se konají v pátek od 14 do 22 hodin a v sobotu od 8 do 14 hodin. Probíhají tajným hlasováním na základě všeobecného, přímého a rovného volebního práva. Právo volit do krajských zastupitelstev má občan České republiky, který dosáhl věku nejméně 18 let, a to nejpozději ve druhý den voleb. Volič musí být také přihlášen k trvalému pobytu v obci, která spadá do územního obvodu kraje. Každý volič má zároveň právo kandidovat do krajského zastupitelstva a být zvolen.

Kandidátní listiny pro krajské volby mohou být podány pouze registrovanými politickými stranami, politickými hnutími nebo jejich koalicemi, a to nejpozději 66 dnů před volbami. Kandidatura nezávislých kandidátů není zákonem umožněna. Na kandidátní listině je uveden název kraje, politická strana, jména kandidátů, jejich věk a povolání, obce trvalého pobytu, název strany či hnutí a pořadí kandidátů. Kandidátní listiny pro krajské volby jsou vázané. Volič může hlasovat pouze pro jednu politickou stranu či koalici. Volič má však možnost přidělit až čtyři preferenční hlasy v rámci jednoho hlasovacího lístku.

Způsob hlasování

Hlasování probíhá ve stálých volebních okrscích. Volič se dostaví do volební místnosti, na jejíž seznamu voličů je veden (výjimkou jsou občané s vystaveným voličským průkazem). Zde se prokáže platným občanským průkazem nebo cestovním pasem a obdrží prázdnou obálku opatřenou úředním razítkem. Pokud volič předem neobdržel hlasovací lístky, poskytne mu je okrsková volební komise společně s úřední obálkou. Poté se volič přesune do prostoru určenému k úpravě hlasovacích lístků, kde vloží jeden z nich do úřední obálky. Pokud chce přidělit některému kandidátovi preferenční hlas, učiní tak pomocí zakroužkování jeho pořadového čísla. Nejvýše však může preference přiřadit pouze čtyřikrát. V případě, že se volič neodebere do prostoru vyhrazenému k úpravě hlasovacích lístků, okrsková volební komise mu neumožní hlasovat. Hlasování probíhá před volební komisí vhozením úřední obálky s vybraným hlasovacím lístkem do volební schránky. Volič, který se ze závažných důvodů nemůže dostavit do volební místnosti, může požádat volební komisi o hlasování mimo volební místnost. Hlasování však musí probíhat ve stejném územním obvodu daného volebního okrsku. V takovém případě se k voliči dostaví dva členové okrskové volební komise s přenosnou volební schránkou.

Přidělování mandátů

Mandáty jsou přidělovány pouze stranám, hnutím nebo koalicím, které obdržely minimálně 5 % z celkového počtu odevzdaných hlasů na území volebního obvodu, tedy na území kraje. Při volbách do krajských zastupitelstev je používána tzv. d'Hondtova metoda. Ta dělí počet hlasů pro každou stranu postupně čísly ze stanovené číselné řady. Při volbách do zastupitelstev kraje je však používán modifikovaný první dělitel – 1,42. Dále se při dělení pokračuje řadou přirozených čísel (2,3,4 atd.). V případě, že některý z kandidátů obdržel minimálně 5 % preferenčních hlasů, přesouvá se na čelo kandidátní listiny. Pokud by více než 5 % preferenčních hlasů získalo více kandidátů, je jejich pořadí určováno počtem preferenčních hlasů.

2. CHARAKTERISTIKA KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE

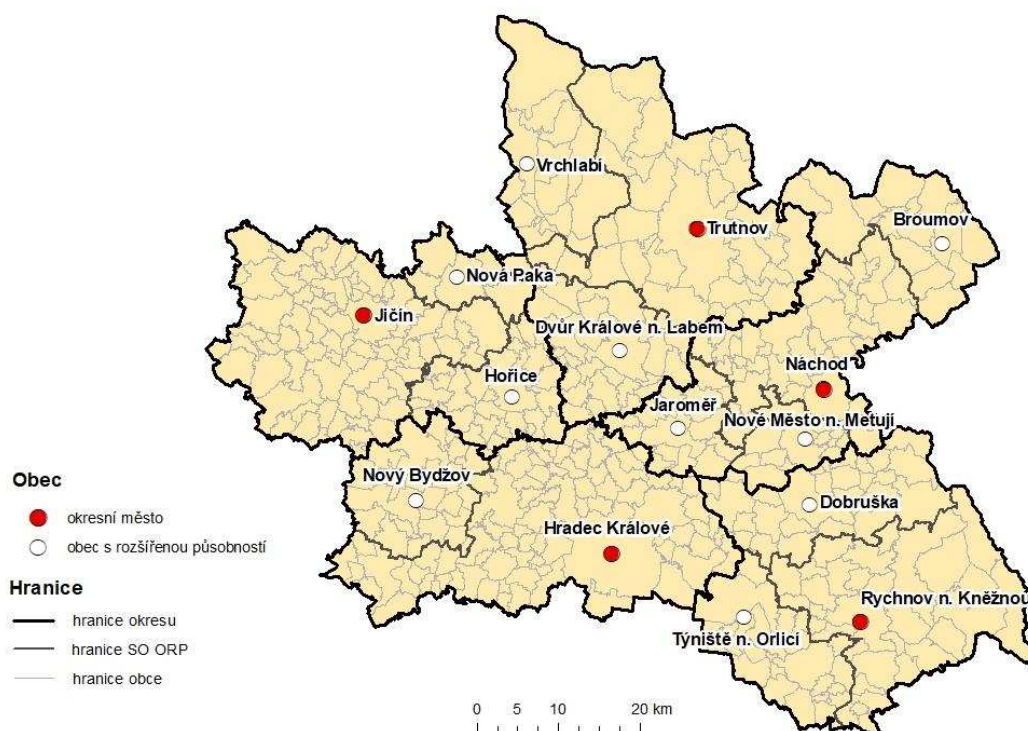
Královéhradecký kraj se nachází na severovýchodě Čech. Na severozápadě sousedí s Libereckým krajem, na západě se Středočeským krajem a na jihu s Pardubickým krajem. Na severovýchodě tvoří 208 km dlouhou státní hranici s Polskem. V jižní části kraje najdeme úrodné nížiny v oblasti Polabí, které volně přecházejí ve vrchoviny a pahorkatiny. Na severu kraje se naopak rozkládá nejvyšší pohorí České republiky – Krkonoše. Jejich nejvyšším vrcholem je Sněžka (1 603 m n. m.). Společně s Krkonošemi tvoří česko-polskou hranici také Orlické hory. Jsou od Krkonoš odděleny Broumovským výběžkem, který je typický svou pestrou geologickou stavbou. Právě zde se nachází často navštěvovaná skalní města (Adršpašsko-teplické skály, Broumovské stěny, Křížový vrch, Ostaš).

Dle rozlohy je Královéhradecký kraj šestým nejmenším krajem České republiky. Svými 4 758,54 km² zaujímá 6 % celkové rozlohy státu. Také počtem obyvatel patří Královéhradecký kraj mezi menší kraje. Koncem roku 2016 žilo na území kraje téměř 551 tisíc obyvatel. V mezikrajském srovnání se tak Královéhradecký kraj řadí až na desáté místo (5,2 % populace ČR). Hustotou zalidnění se řadí na sedmé místo. K 31. 12. 2016 činila hodnota hustoty zalidnění 115,8 obyvatel na km² (průměr ČR je 134 obyvatel na km²).

Královéhradecký kraj je tvořen 5 okresy (Náchod, Jičín, Hradec Králové, Rychnov nad Kněžnou, Trutnov). Největší z nich je Trutnov (1 147 km²), nejmenší naopak Náchod (852 km²). Dále je kraj tvořen 15 správními obvody obcí s rozšířenou působností a 35 správními obvody obcí s pověřeným úřadem. Krajským centrem je statutární město Hradec Králové, kde k 31. 12. 2016 žilo téměř 93 tisíc obyvatel (16,9 % obyvatel kraje). Druhým největším městem oblasti je Trutnov s více než 30 tisíci obyvateli. V Královéhradeckém kraji se nachází celkem 448 obcí, z nichž 48 má statut města.

Administrativní členění Královéhradeckého kraje

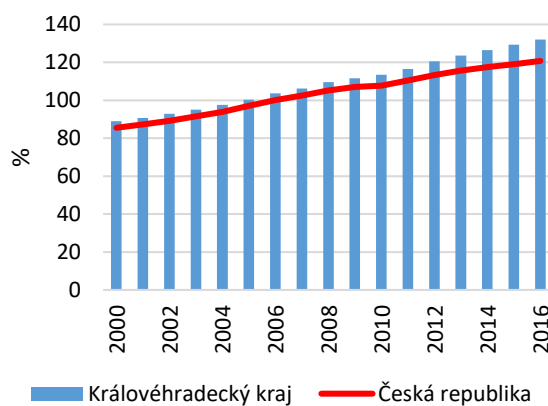
Srovnání s ostatními kraji (2016)

- nejnižší podíl obyvatel ve věku 15–64 let ze všech krajů (64,5 %)
- nejvyšší podíl obyvatel nad 65 let ze všech krajů (20,2 %)
- nejvyšší průměrný věk (42,7 let – společně se Zlínským krajem)
- třetí nejdelší naděje na dožití mužů, pátá nejdelší naděje na dožití žen
- šestý nejnižší přirozený i celkový přírůstek (v případě Královéhradeckého kraje se jedná o úbytek)
- třetí nejnižší podíl nezaměstnaných osob (3,8 %)
- sedmá nejvyšší průměrná hrubá měsíční mzda
- šestý nejnižší hrubý domácí produkt (tvoří 4,6 % HDP ČR)

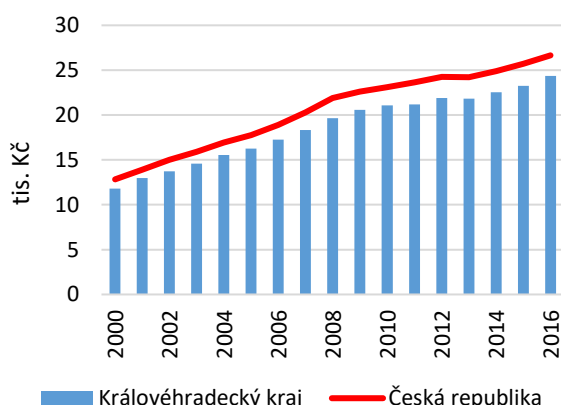
Podíl nezaměstnaných osob

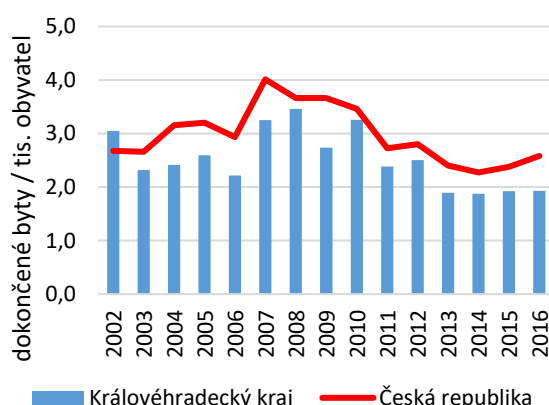
Index stáří

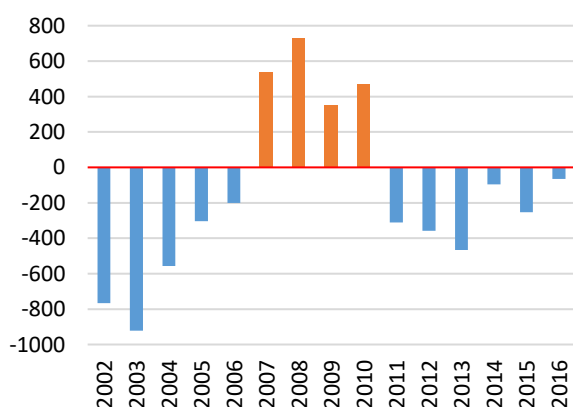
Průměrná hrubá měsíční mzda

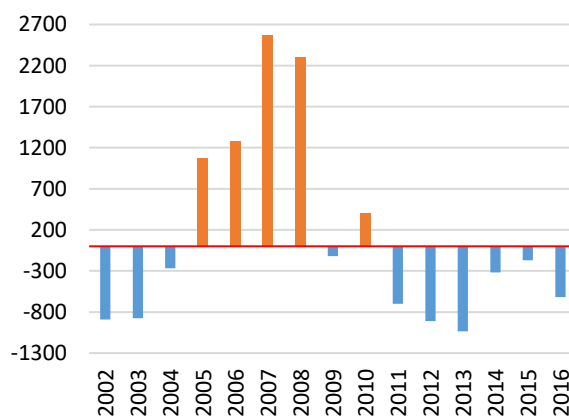
Intenzita bytové výstavby

Přirozený přírůstek (úbytek)

Celkový přírůstek (úbytek)

3. VÝSLEDKY VOLEB DO ZASTUPITELSTVA KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE

Královéhradecký kraj je typický nejen svou nadprůměrnou volební účastí, ale také například poměrně vysokým počtem kandidátních listin politických stran, hnutí či koalic. Do prvních krajských voleb bylo zaregistrováno 20 kandidátních listin. V roce 2008 se tento počet propadl na 15, od té doby začal opět výrazněji stoupat. V posledních volbách do zastupitelstva Královéhradeckého kraje bylo zaregistrováno dokonce 28 kandidátních listin. Mezi roky 2000 a 2012 se také neustále navyšoval počet kandidátů. První volby do zastupitelstva kraje zaregistrovaly celkem 460 kandidátů, o dvanáct let později se jejich počet zvýšil o 62 % na 743 kandidátů. V posledních krajských volbách kandidovalo 709 kandidátů.

	2000	2004	2008	2012	2016
počet kandidátů	460	503	551	743	709
z toho ženy (%)	22,8	21,9	25,8	27,7	31,2
z celku ve věku (%):					
18 až 29 let	13,9	10,7	9,6	9,4	9,0
30 až 49 let	39,4	42,7	41,7	47,4	42,7
50 a více let	46,7	46,5	48,6	43,2	48,2
průměrný věk	46,6	47,3	47,7	46,9	48,0

Stejně jako ve všech ostatních krajích České republiky, také v Královéhradeckém kraji převládají mezi kandidáty muži. Přesto však podíl žen kandidujících do krajského zastupitelstva v roce 2016 mírně přesáhl v tomto kraji republikový průměr (30 %). Pouze čtyři kraje zaznamenaly při posledních volbách vyšší podíl kandidujících žen než Královéhradecký kraj. Věkovou

strukturou kandidátů je však tento kraj odlišný. Průměrný věk kandidátů byl v Královéhradeckém kraji v roce 2016 úplně nejvyšší ze všech krajů (48 let). Republikový průměr přesáhl o celý jeden rok. Podíl kandidátů ve věku 30 až 49 let je však oproti ostatním krajům velmi nízký. Pouze Moravskoslezský kraj zaznamenal ještě nižší podíl než kraj Královéhradecký. Naopak podíl padesátiletých a starších kandidátů byl v roce 2016 v Královéhradeckém kraji nejvyšší.

12.11.2000	
počet okrsků	935
počet voličů	436 977
volební účast (%)	34,7
počet platných hlasů	148 754
podíl platných hlasů (%)	98,1
vítězná strana, hnutí, koalice	ODS
kandidát s nejvyšším počtem preferenčních hlasů	Vladimír Derner (KDU-ČSL)

5. - 6.11.2004	
počet okrsků	939
počet voličů	442 119
volební účast (%)	32,6
počet platných hlasů	142 145
podíl platných hlasů (%)	98,9
vítězná strana, hnutí, koalice	ODS
kandidát s nejvyšším počtem preferenčních hlasů	Pavel Bradík (ODS)

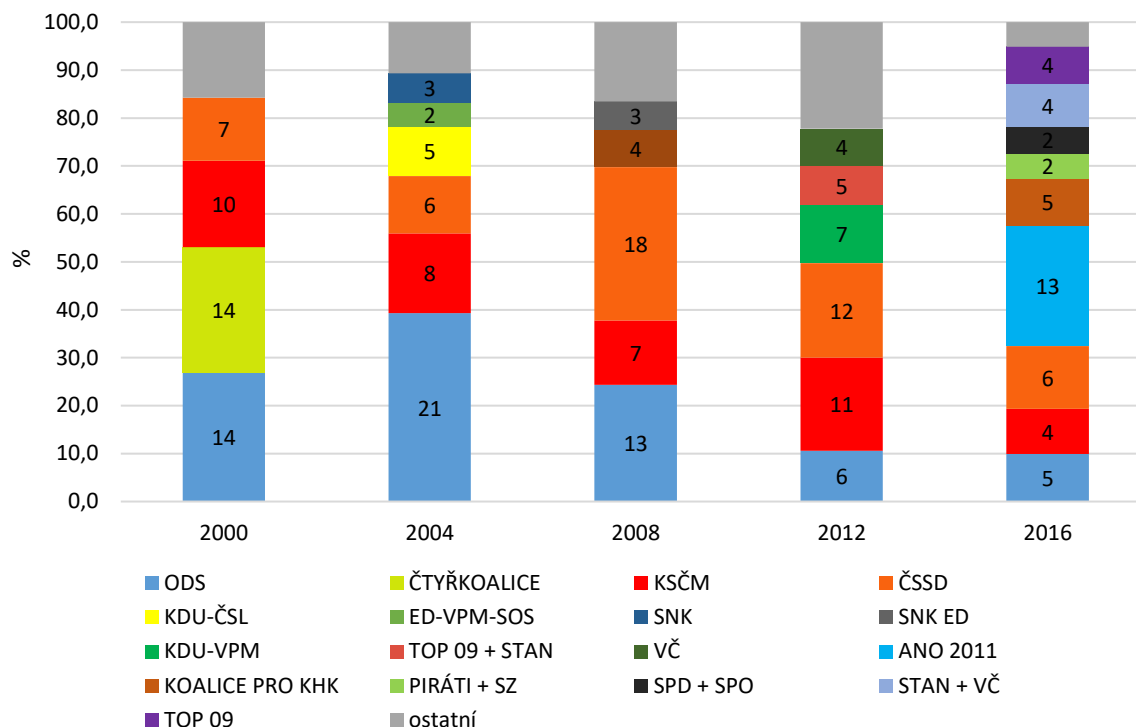
17. - 18.10.2008	
počet okrsků	940
počet voličů	445 954
volební účast (%)	41,7
počet platných hlasů	179 522
podíl platných hlasů (%)	97,0
vítězná strana, hnutí, koalice	ČSSD
kandidát s nejvyšším počtem preferenčních hlasů	Vladimír Dryml (ČSSD)

12. - 13.10.2012	
počet okrsků	940
počet voličů	448 201
volební účast (%)	38,4
počet platných hlasů	163 374
podíl platných hlasů (%)	95,0
vítězná strana, hnutí, koalice	ČSSD
kandidát s nejvyšším počtem preferenčních hlasů	Miroslav Antl (ČSSD)

7. - 8.10.2016	
počet okrsků	926
počet voličů	444 612
volební účast (%)	37,3
počet platných hlasů	163 079
podíl platných hlasů (%)	98,4
vítězná strana, hnutí, koalice	ANO 2011
kandidát s nejvyšším počtem preferenčních hlasů	Pavel Bělobrádek (KDU-ČSL)

První a druhé volby do královéhradeckého zastupitelstva vyhrála ODS. V roce 2008 a 2012 ji na pozici vítězné strany nahradila ČSSD. Zatím poslední krajské volby vyhrálo politické hnutí ANO 2011. V roce 2000 i 2016 se nejvíce preferenčních hlasů dočkali kandidáti KDU-ČSL (Vladimír Derner a Pavel Bělobrádek). V ostatních volbách získal nejvyšší počet preferenčních hlasů vždy kandidát vítězné strany. Nejnižší volební účast byla v roce 2004, naopak nejvyšší podíl voličů, kteří se k volbám dostavili, byl zaznamenán v roce 2008.

Podíl hlasů pro politické strany, politická hnutí a koalice ve volbách do zastupitelstva Královéhradeckého kraje a počet mandátů (2000–2016)

* Čtyřkoalice (2000): KDU-ČSL, US, DEU, ODA; KOAL HK1 (2008): KDU-ČSL, Nezaní; KOALICE PRO KHK (2016): VPM, KDU-ČSL, HDK

Pouze čtyři politické strany získaly v každých krajských volbách mandáty – ČSSD, KSČM, KDU-ČSL (samostatně pouze v roce 2004, dále vždy v koalici) a ODS. V prvních volbách mandát získaly pouze tyto čtyři politická uskupení, v posledních volbách se jejich počet navýšil na devět. Velký pokles v počtu mandátů zaznamenala od roku 2004 ODS, kdy krajské volby ovládla před druhou KSČM o rozdíl téměř 23 procentních bodů. V posledních volbách získali občanští demokraté o 16 křesel méně. Poklesu se dočkala také ČSSD (od roku 2008 zaznamenala pokles o 12 křesel) a KSČM, která získala v roce 2016 pouze 4 křesla (pokles od předchozích voleb o 7 mandátů). Vítězné politické hnutí ANO 2011, které vyhrálo v celkem devíti krajích, získalo ve svých prvních volbách do zastupitelstva Královéhradeckého kraje v roce 2016 celkem 13 křesel. Zbývající mandáty si rozdělilo dalších osm politických uskupení.

Zvolení zastupitelé Královéhradeckého kraje podle věku a pohlaví (2000–2016)

	2000	2004	2008	2012	2016
počet zastupitelů	45	45	45	45	45
z toho ženy	4	5	5	7	10
z celku ve věku:					
18 až 29 let	3	0	3	1	0
30 až 49 let	22	22	14	17	19
50 a více let	20	23	28	27	26
průměrný věk	46,3	50,0	50,0	50,7	51,4

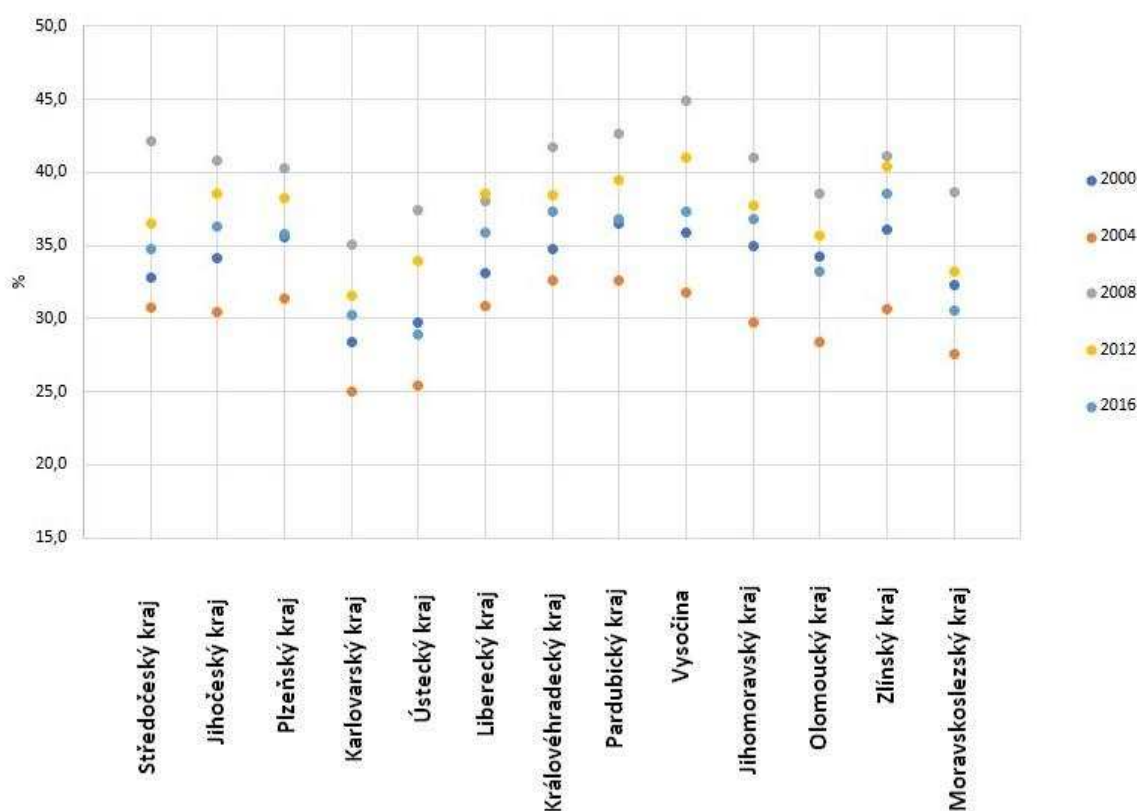
Do zastupitelstva Královéhradeckého kraje se volí 45 zastupitelů. V prvních krajských volbách se do zastupitelstva probíjaly pouze 4 ženy. V roce 2004 a 2008 působilo v zastupitelstvu 5 žen. V následujících letech se tento počet zvýšil na 7 (rok 2012) a následně na 10 (rok 2016). V posledních volbách tak tvořily ženy 22,2 % zvolených zastupitelů. V mezikrajském srovnání se v této statistice Královéhradecký kraj umístil

na páté příčce společně s krajem Zlínským. Průměrný věk zvolených zastupitelů se s každými krajskými volbami zvyšoval. První zvolené zastupitelstvo tvořilo věkový průměr 46,3 let. V posledních volbách se tento věk navýšil o 5,1 roku. Jedná se o třetí nejvyšší průměrný věk zastupitelstva kraje v roce 2016 (po Plzeňském a Středočeském kraji). Vysoký průměrný věk zastupitelů se také odráží v jejich věkové struktuře. Podíl zastupitelů ve věku 18 až 29 let byl pokaždé velmi nízký, v roce 2004 a 2016 dokonce nulový. Jedinými kraji s jedním zastupitelem v této věkové kategorii se v roce 2016 staly kraj Jihomoravský a Ústecký. V Královéhradeckém kraji převažovali v prvních volbách zastupitelé ve věkové kategorii 30 až 49 let (48,9 %). Následně měli vždy převahu zastupitelé v kategorii padesátiletých a starších. V posledních volbách tvořila tato věková kategorie 57,8 % všech zvolených zastupitelů.

4. VOLEBNÍ ÚČAST V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI

Královéhradecký kraj je typický svou nadprůměrnou volební účastí. Ve všech volbách do krajských zastupitelstev, které zatím proběhly, převyšovala volební účast průměr celé České republiky. Mnohdy dosahoval Královéhradecký kraj v mezikrajském srovnání až na ty nejvyšší příčky. V roce 2000 se voleb do krajského zastupitelstva zúčastnilo 34,7 % voličů, což pro kraj znamenalo šesté místo. V roce 2004 však obsadil v mezikrajském srovnání druhou příčku za Pardubickým krajem, kde se voleb zúčastnilo pouze o 0,4 procentního bodu více voličů než v kraji Královéhradeckém. V následujících krajských volbách dosáhl Královéhradecký kraj maxima volební účasti (41,7 %), avšak v mezikrajském srovnání se posunul na čtvrtou příčku (za kraj Vysočina, Pardubický a Středočeský). V roce 2012 znamenala volební účast 38,4 % šesté místo. Zatím v posledních volbách do zastupitelstva kraje obsadil Královéhradecký kraj třetí příčku. Kromě Zlínského kraje ho překonal také Kraj Vysočina, jehož volební účast byla pouze o 0,01 procentního bodu vyšší.

Volební účast v jednotlivých krajích (2000–2016)

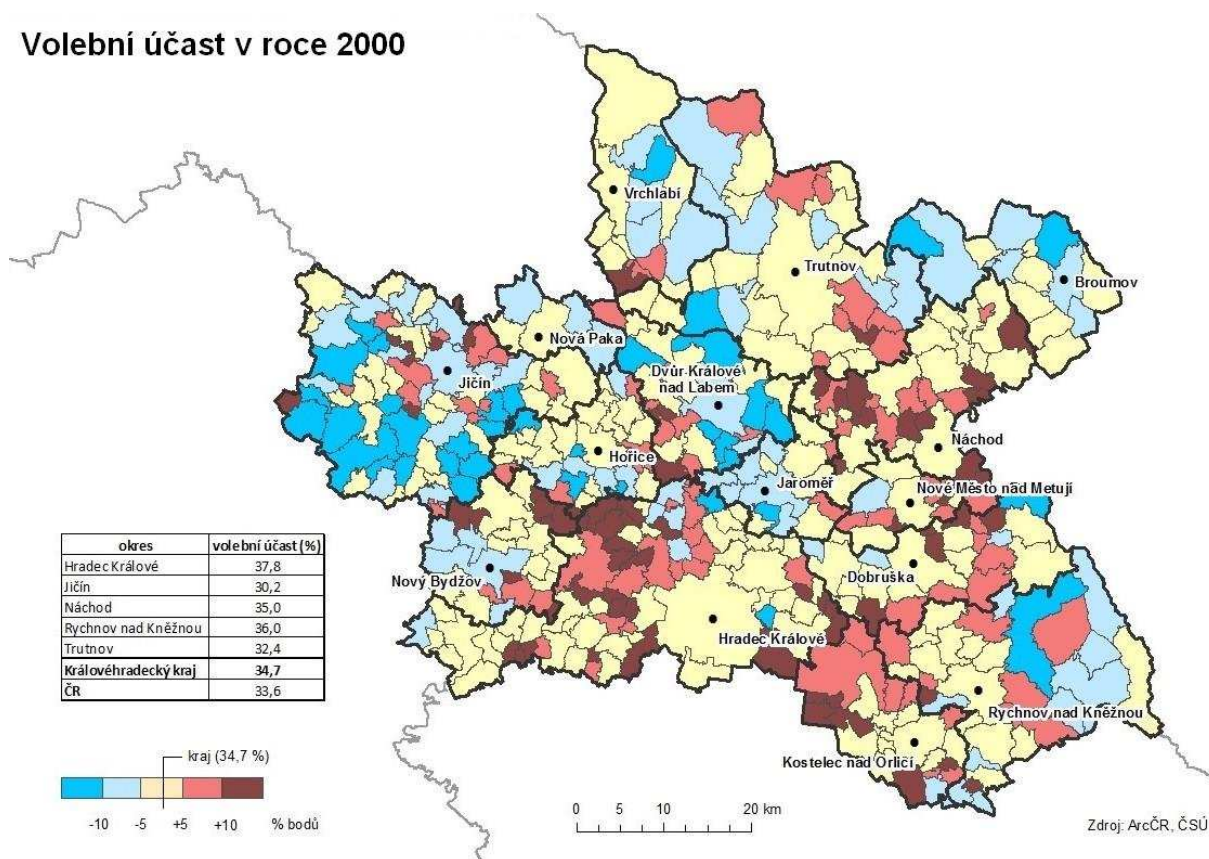

Přestože v souvislosti s volební účastí patří Královéhradecký kraj k nadprůměrným, uvnitř kraje se setkáme s určitými rozdíly. Vysokou volební účast zaznamenává pravidelně správní obvod ORP Hradec Králové. Průměrně se v tomto regionu dostavilo za období 2000–2016 ke krajským volbám téměř 41 % voličů. Jedná se o nejvyšší průměrnou volební účast mezi správními obvody ORP Královéhradeckého kraje. Dále mezi oblasti se stabilně vysokou volební účastí můžeme řadit regiony na východě kraje. Jedná se především o správní obvody ORP Náchod, ORP Nové Město nad Metují a ORP Dobruška, kde byla volební účast v letech 2012 a 2016 dokonce nejvyšší ze všech správních obvodů obcí s rozšířenou působností v kraji. V posledních letech také stoupla volební účast ve správním obvodu ORP Nová Paka. V letech 2000 a 2004 se pohybovala okolo 30 %, poté se hodnota volební účasti navýšila o více jak 10 procentních bodů. Dlouhodobě nejnižší volební účastí se vyznačuje především správní obvod ORP Broumov. Mezi regiony se stabilně nízkou volební účastí patří například také oblast ve středu kraje, a to správní obvod ORP Jaroměř a správní obvod ORP Dvůr Králové nad Labem (nejnižší volební účast v roce 2012). V roce 2016 se správním obvodem ORP s nejnižší volební účastí stal Nový Bydžov.

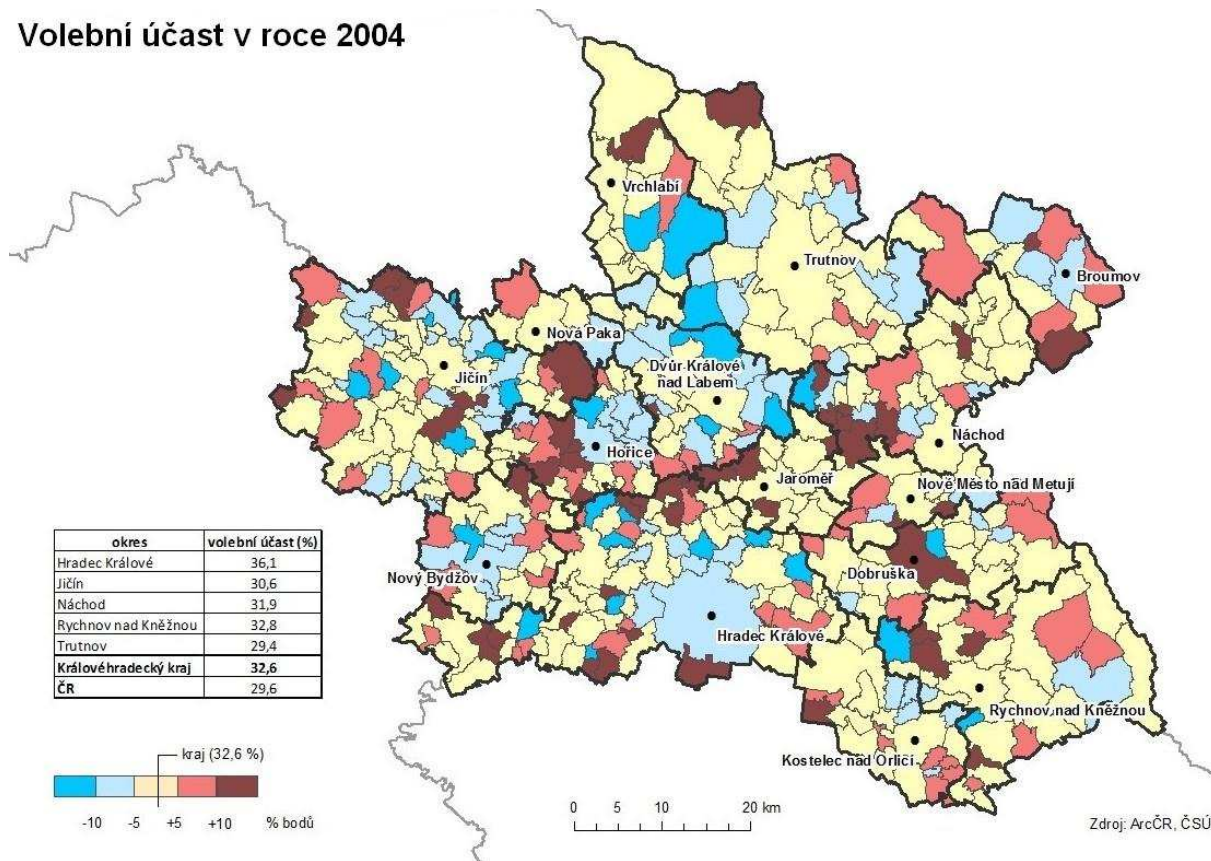
Účast voličů ve volbách do krajských zastupitelstev

SO ORP, kraj, ČR	volební účast (%)					vážený průměr (%)
	2000	2004	2008	2012	2016	
Broumov	28,07	25,79	34,62	34,69	31,96	31,02
Dobruška	37,23	33,99	44,77	41,49	42,72	40,07
Dvůr Králové nad Labem	29,52	28,45	37,09	33,16	34,28	35,53
Hořice	33,53	32,46	40,67	39,41	38,33	36,90
Hradec Králové	38,48	36,97	47,01	41,32	40,83	40,93
Jaroměř	28,34	29,66	35,83	36,23	33,37	32,79
Jičín	28,78	29,77	39,70	37,40	35,57	34,29
Kostelec nad Orlicí	37,56	33,21	41,68	38,01	33,67	36,84
Náchod	38,30	33,78	39,57	40,67	39,99	38,26
Nová Paka	30,81	30,86	41,97	41,11	40,71	37,16
Nové Město nad Metují	37,54	34,29	43,09	41,21	40,84	39,42
Nový Bydžov	31,69	28,92	39,82	35,45	31,37	33,51
Rychnov nad Kněžnou	34,18	31,76	40,11	36,09	34,35	35,31
Trutnov	33,21	29,39	39,79	34,66	34,58	34,34
Vrchlabí	33,24	30,54	40,38	37,41	36,27	35,54
Královéhradecký kraj	34,74	32,56	41,72	38,43	37,33	36,97
Česká republika	33,64	29,52	40,3	36,89	34,57	35,03

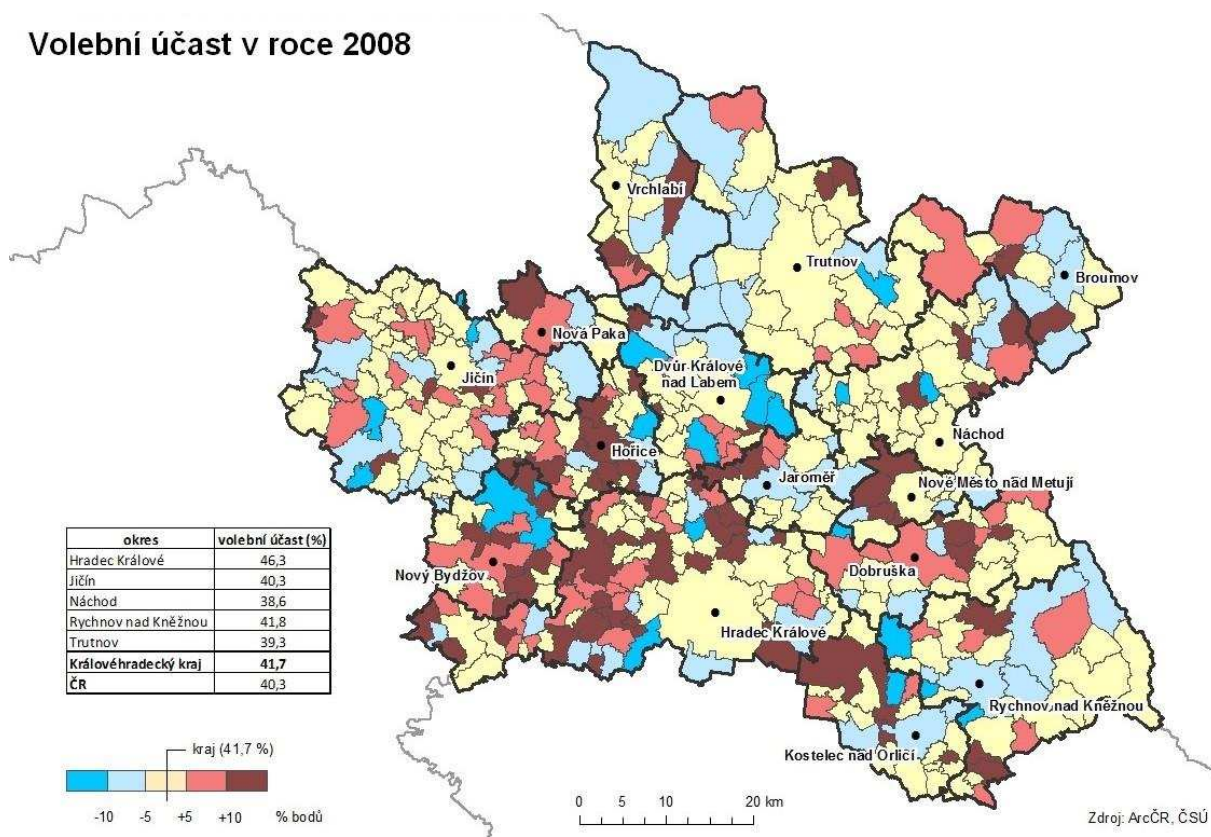
Volební účast v roce 2000

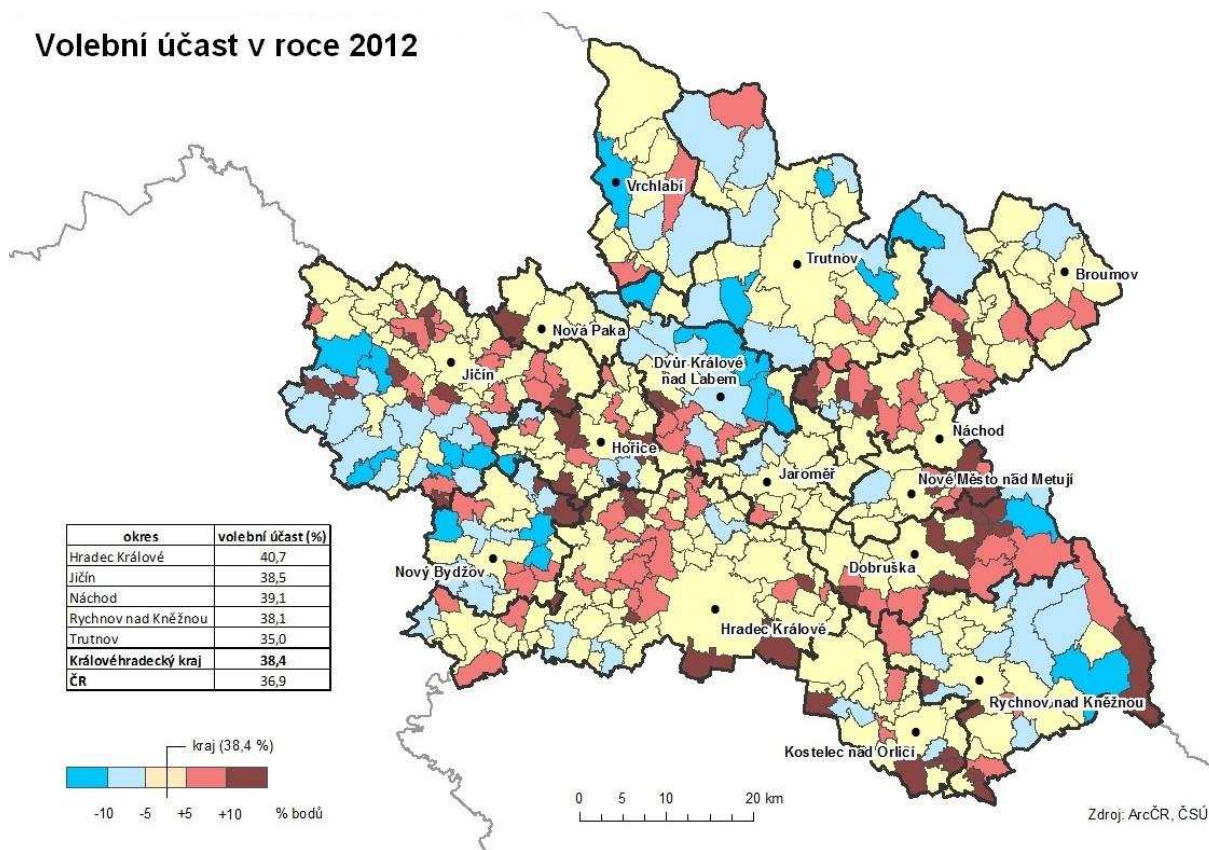
Volební účast v roce 2004

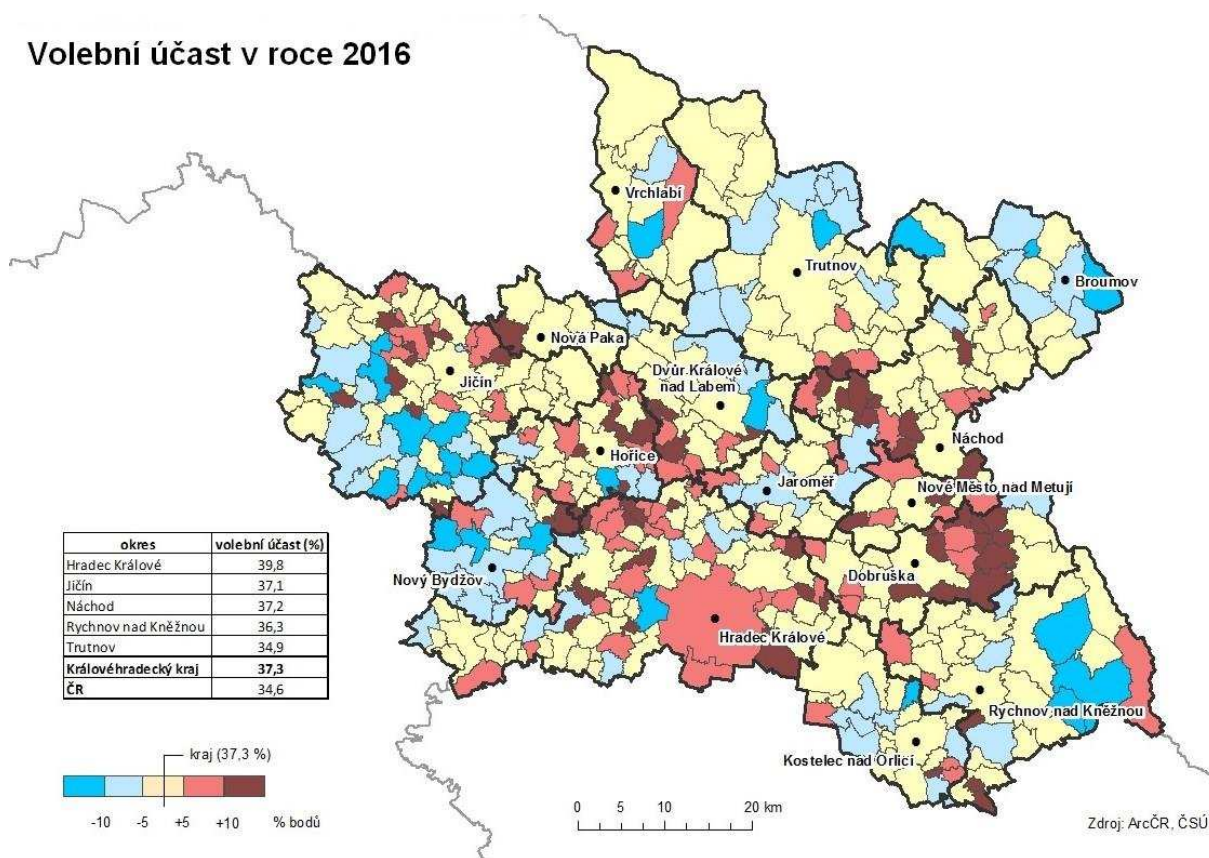
Volební účast v roce 2008

Volební účast v roce 2012

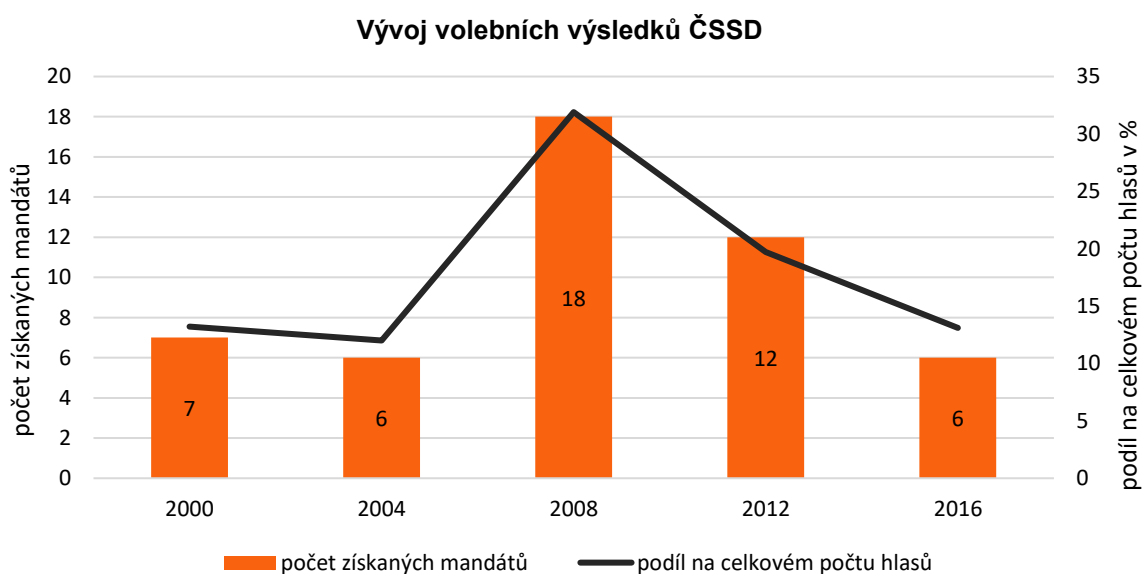
Volební účast v roce 2016

5. ČASOVÉ A ÚZEMNÍ ASPEKTY VÝVOJE VOLEBNÍ PODPORY ČSSD

Celkové výsledky voleb České strany sociálně demokratické do zastupitelstva Královéhradeckého kraje v podstatě kopírují výsledky na celorepublikové úrovni. Strana však v tomto kraji dosahuje ve srovnání s republikovým průměrem podprůměrné podpory. Rozdíl mezi podíly na celkovém počtu hlasů se pohybuje v rozmezí 2–4 procentních bodů. Nejnižší podporu strana zaznamenala v letech 2000–2004. První volby umístily ČSSD až na čtvrtou příčku za ODS, Čtyřkoalici a KSČM. V roce 2004 volilo stranu v kraji pouze 12 % voličů (pokles od posledních voleb o 1,2 procentních bodů). Následující roky však byly pro ČSSD velmi důležité, jelikož podpora této strany začala výrazně růst. V roce 2008 vystoupal podíl platných hlasů na celkovém počtu o neuvěřitelných 20 procentních bodů. ČSSD tak volby suverénně ovládla s 31,9 % hlasů a v zastupitelstvu kraje získala 18 mandátů. Své prvenství si udržela také v následujících volbách, avšak rozdíl v podílu hlasů mezi ČSSD a druhou KSČM činil pouze 0,3 procentního bodu. Zatím poslední volby do zastupitelstva Královéhradeckého kraje přinesly straně druhé místo za vítězným hnutím ANO 2011. ČSSD získala s 13,1 % hlasů celkem 6 mandátů.

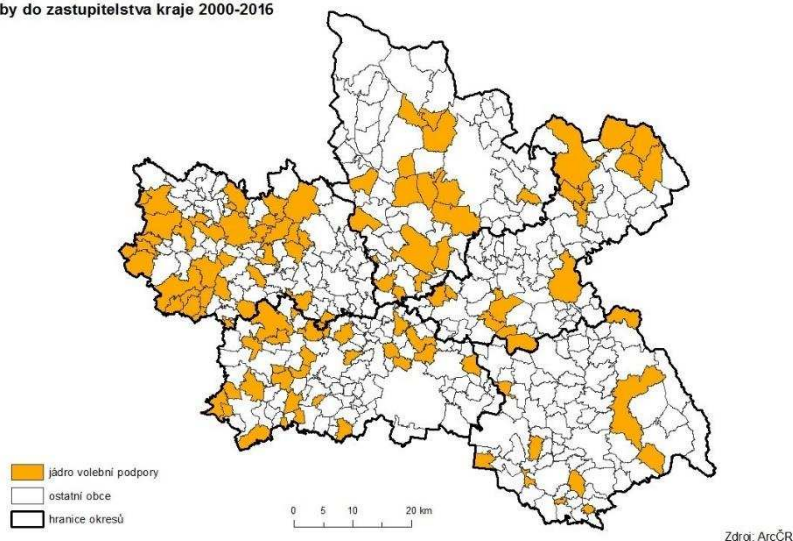
Česká strana sociálně demokratická je členem krajské koalice od voleb v roce 2008. Poprvé ji utvořila společně s Koalicí pro Královéhradecký kraj a politickou stranou SNK Evropští demokraté. O čtyři roky později se ČSSD na vytvoření koalice dohodla pouze s KSČM. Po volbách v roce 2016 se ČSSD stala součástí koalice společně s dalšími 4 politickými uskupeními. Od roku 2008 drží ČSSD také post hejtmána kraje. V roce 2008 jím byl zvolen Lubomír Franc, kterého v roce 2016 vystřídal Jiří Štěpán.

ČSSD v letech 2000–2004 nezaznamenala velké rozdíly v podílu získaných platných hlasů mezi jednotlivými kategoriemi obcí řazených dle počtu obyvatel. V prvních volbách stranu podpořil nejvyšší podíl voličů ve venkovských obcích. V roce 2008 tomu však bylo úplně opačně. Nejvyšší podíl hlasů strana zaznamenala v městech s více než 10 tisíci obyvateli. Součástí jádra volební podpory se v tomto roce stala všechna okresní města až na krajské město Hradec Králové. Úplně nejvyšší podpory se ČSSD dočkala v roce 2008 v obcích, ve kterých žilo 2 000 až 4 999 obyvatel. Zde stranu podpořilo téměř 33 % voličů. V následujících letech se v těchto obcích dočkala strana opět nejvyšší podpory.

obce dle počtu obyvatel	podíl hlasů pro ČSSD v %				
	2000	2004	2008	2012	2016
méně než 500	13,7	11,9	31,7	18,9	13,5
500 až 999	13,6	10,9	30,6	17,9	12,6
1 000 až 1 999	13,0	11,6	31,7	18,9	12,9
2 000 až 4 999	13,2	12,3	32,9	22,0	15,1
5 000 až 9 999	12,5	11,1	30,6	19,7	12,7
10 000 a více	13,2	12,6	32,8	20,7	12,8

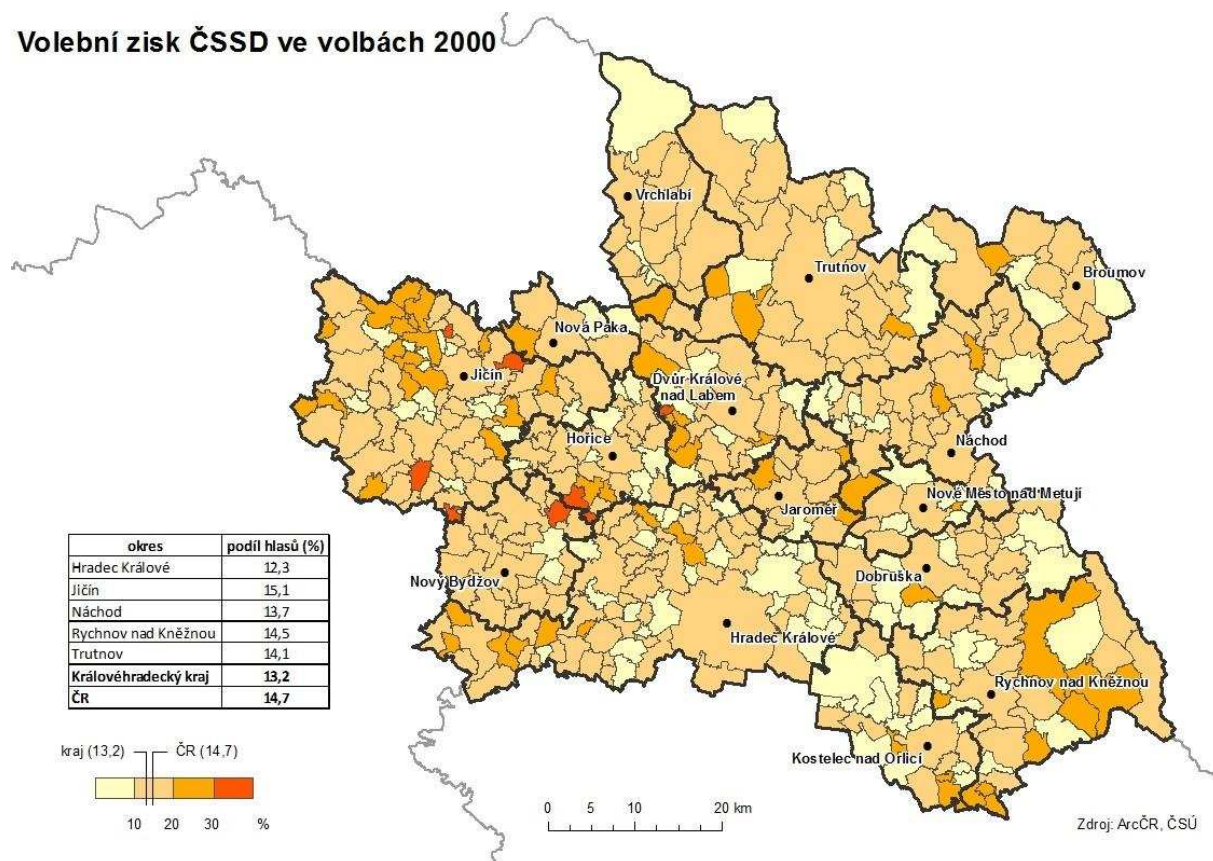
Stabilní jádro volební podpory ČSSD v Královéhradeckém kraji
volby do zastupitelstva kraje 2000-2016

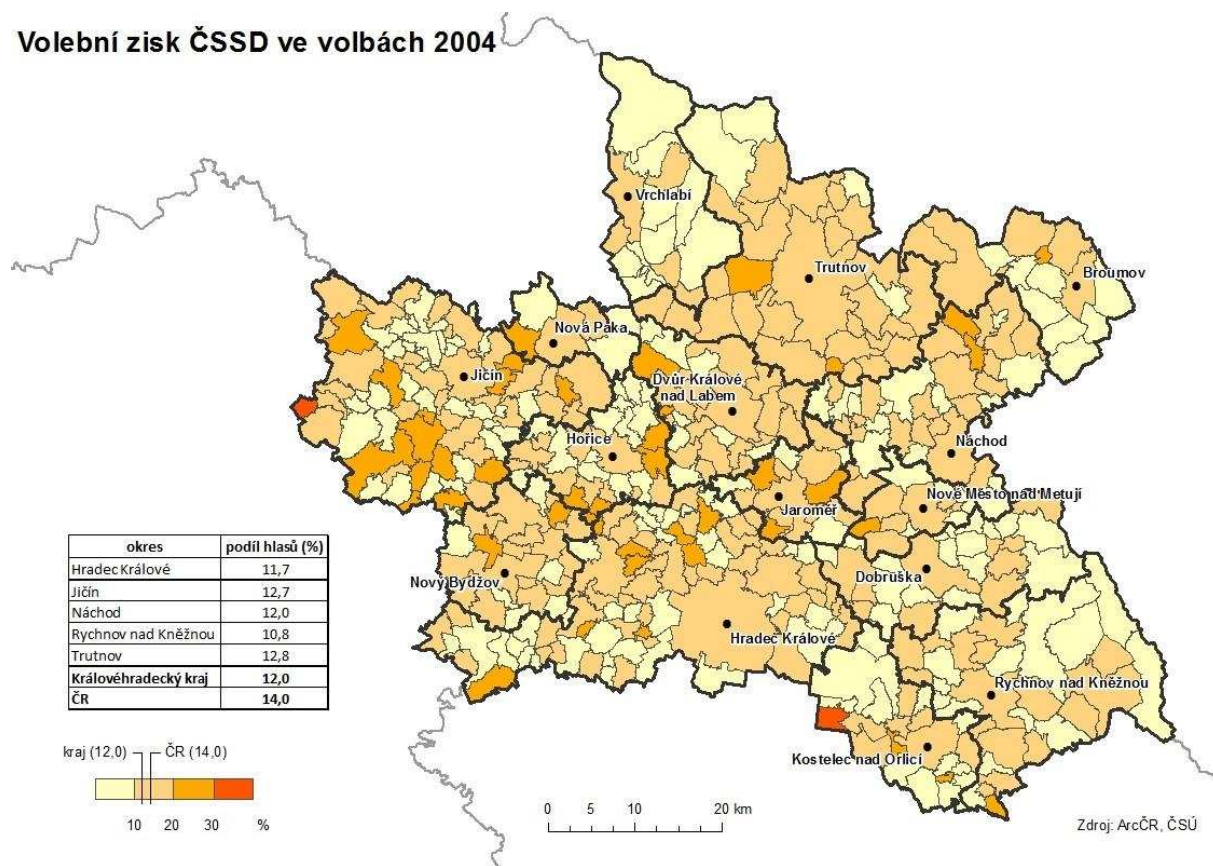
Vysoké podpoře se strana těší především na západě kraje (správní obvod ORP Jičín a ORP Nový Bydžov). Od roku 2008 se oblastí s nejvyšší podporou stává region na západě okresu Jičín. Jedná se o obec Kopidlno a jeho zázemí. Poslední troje volby zde strana vyhrála pokaždé s minimálně 40% podílem hlasů, a to především díky kandidatuře místního lídra, Josefa Táborského, který je zastupitelem města Kopidlno a také bývalým senátorem. ČSSD též zaznamenává

pravidelnou podporu v jižní části trutnovského okresu. Zde se podpoře voličů těší především bývalý senátor Pavel Trpák, který v letech 2000–2004 získal v celém kraji nejvíce preferenčních hlasů. Součástí jádra volební podpory strany pravidelně bývá také Broumovsko. Voliče si zde získává především senátor, bývalý hejtmán kraje a bývalý místostarosta Broumova, Lubomír Franc. Jediným okresní městem, které bylo vždy součástí jádra volební podpory ČSSD je Náchod. Zde se podpoře v posledních letech těší především starosta města Jan Birke. Naopak s nižší podporou voličů se můžeme setkat na jihu kraje (okres Rychnov nad Kněžnou) a obecně v oblastech, které pravidelně podporují ODS. Jedná se především o severní část kraje a zázemí krajského města. Hradec Králové se stal součástí jádra podpory ČSSD poprvé v roce 2008. Výsledek byl ovlivněn také kandidaturou senátora za obvod Hradec Králové, Vladimíra Drymly. Výrazného zvýšení volební podpory se však strana dočkala na Rychnovsku v roce 2016. Poprvé v tomto okresu získala vyšší podporu voličů, než jaký byl krajský průměr (byť jen o 0,9 procentního bodu). Příčinu tohoto relativního nárůstu volební podpory můžeme hledat především v kandidatuře místního lídra. Nejvíce preferenčních hlasů získal totiž Miroslav Antl, který je v současné době senátorem za obvod Rychnov nad Kněžnou.

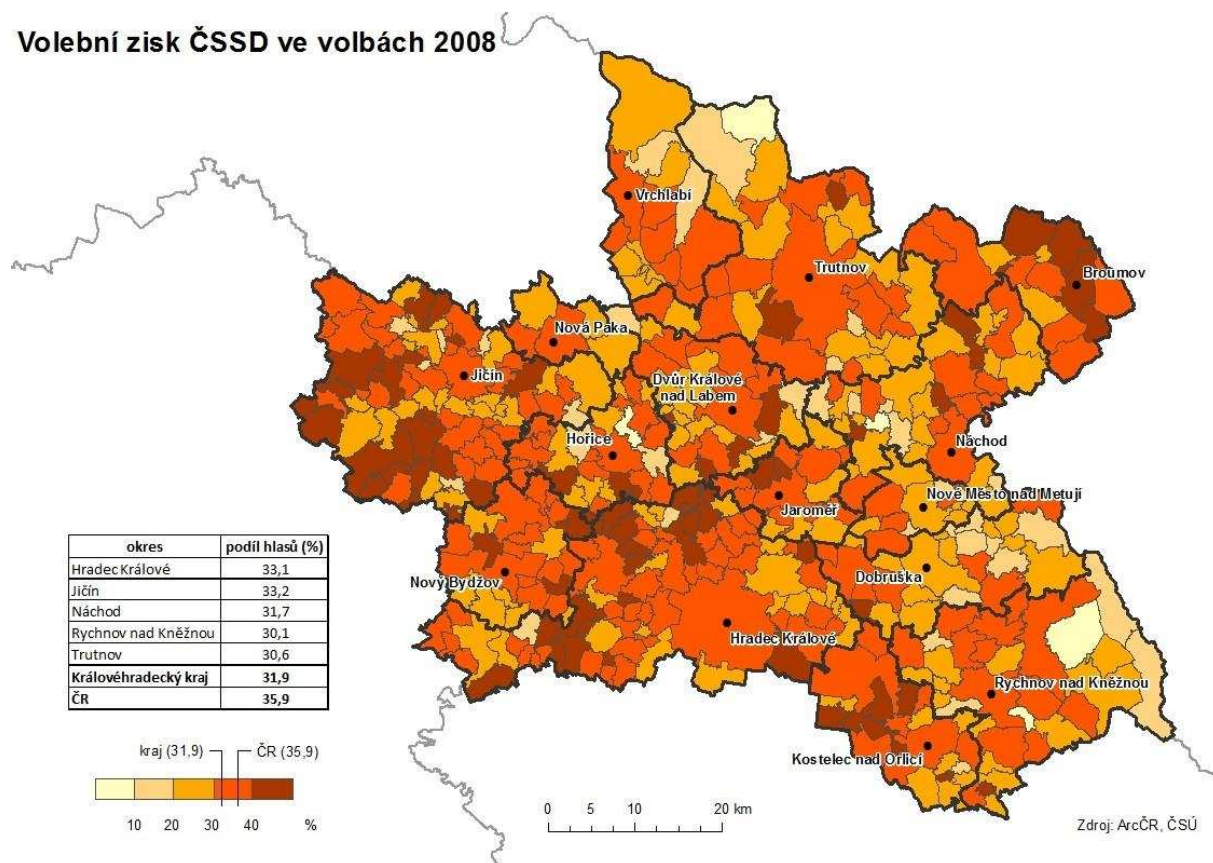
Volební zisk ČSSD ve volbách 2000

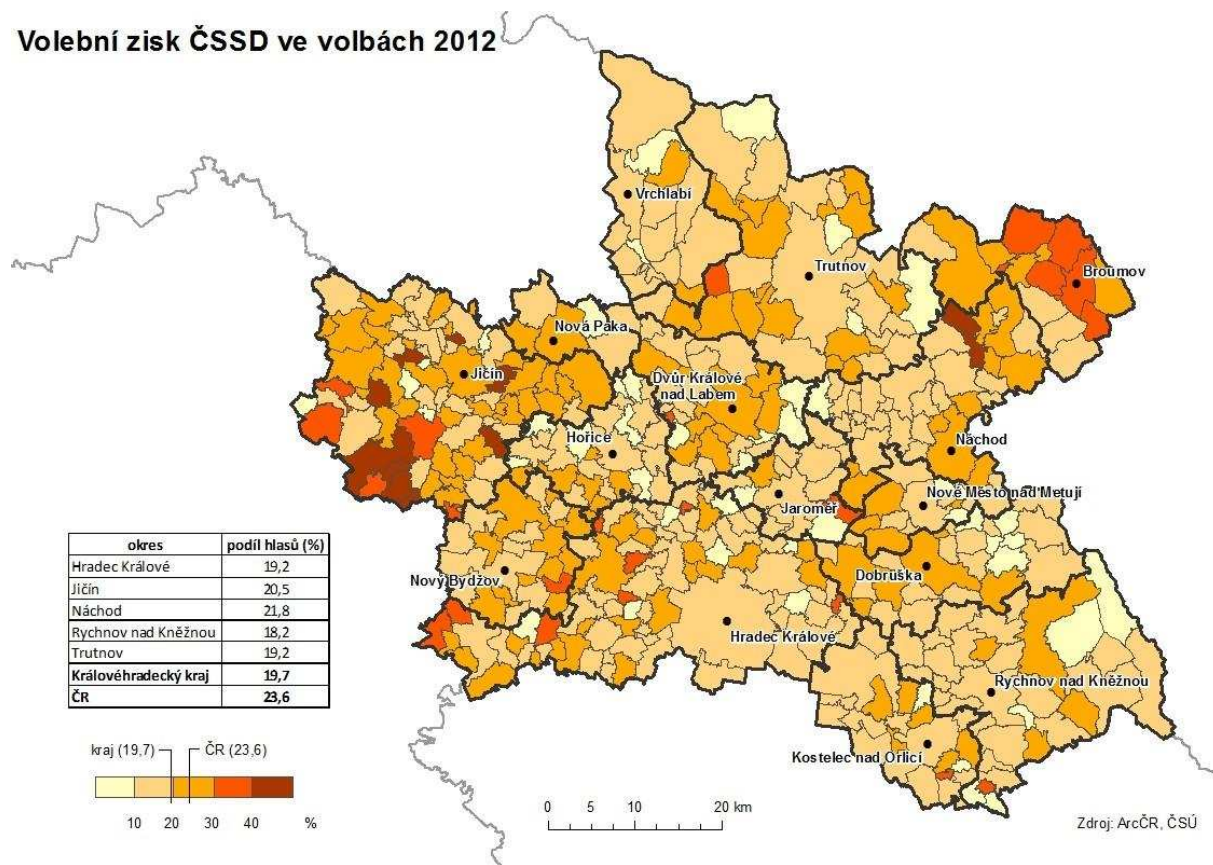
Volební zisk ČSSD ve volbách 2004

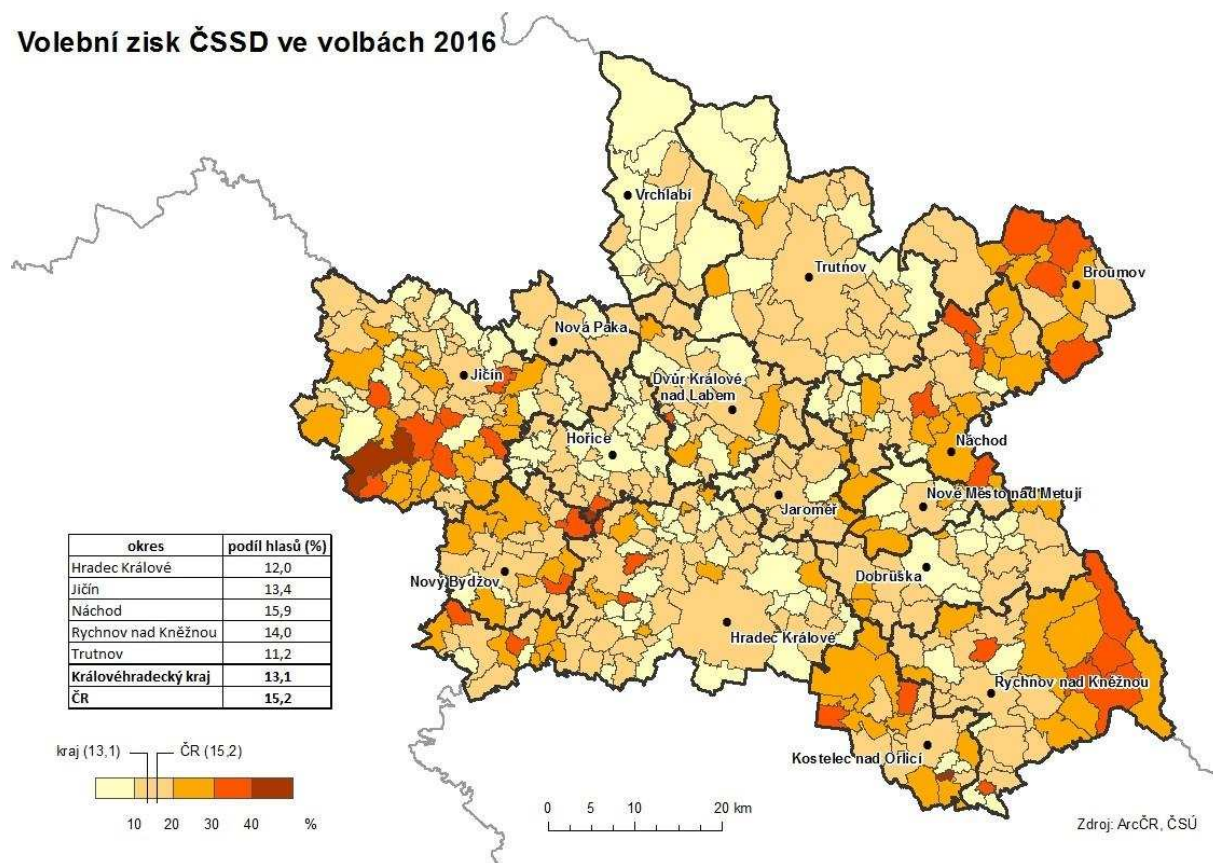
Volební zisk ČSSD ve volbách 2008

Volební zisk ČSSD ve volbách 2012

Volební zisk ČSSD ve volbách 2016

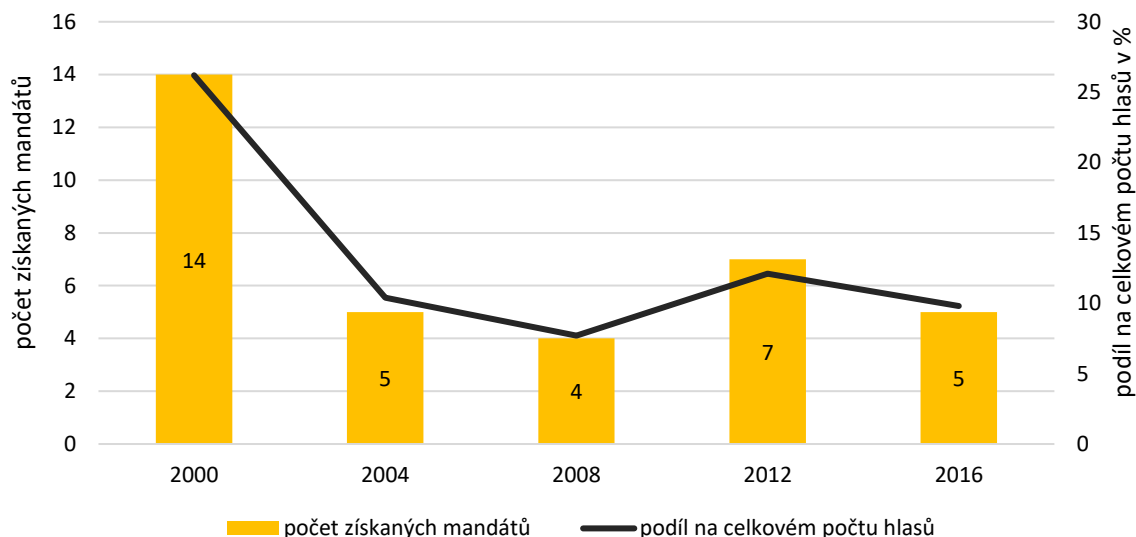

6. ČASOVÉ A ÚZEMNÍ ASPEKTY VÝVOJE VOLEBNÍ PODPORY KDU-ČSL

Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová kandidovala do zastupitelstva Královéhradeckého kraje samostatně pouze jednou, a to v roce 2004. V ostatních letech utvořila koalice s jinými politickými stranami či hnutími. Můžeme tedy alespoň porovnat volební výsledky koalic, kterých byla KDU-ČSL v průběhu let součástí. První krajské volby se stala součástí Čtyřkoalice, kterou tvořila s dalšími třemi stranami (Demokratická unie, Občanská demokratická aliance, Unie svobody). V těchto volbách strana dosáhla svého nejlepšího výsledku, jelikož se s 26,2 % hlasů umístila na druhém místě a získala 14 mandátů. V roce 2004, kdy strana kandidovala do krajských voleb samostatně, se propadla na čtvrté místo a získala o 15,8 procentních bodů méně hlasů. Zatím nejhoršího výsledku se dočkala v roce 2008, kdy se se ziskem 7,7 % hlasů umístila opět na čtvrtém místě. Tentokrát však opět v koalici, kterou utvořila s Nestraníky. Následující volby přinesly straně mírné zlepšení. Lidovci v koalici se stranou Volba pro město získali 7 křesel v krajském zastupitelstvu a polepšili si o jednu příčku. Zatím poslední krajské volby, ve kterých se k této koalici přidalo politické hnutí Hradecký demokratický klub, odsunulo koalici opět na čtvrtou pozici. S 9,8 % platných hlasů získali celkem 5 mandátů.

Strana byla součástí koalice v zastupitelstvu Královéhradeckého kraje celkem třikrát. Poprvé ji tvořila v rámci Čtyřkoalice společně s ODS v roce 2000. Podruhé držela nadpoloviční většinu společně s vítěznou ČSSD a SNK ED. Od roku 2016 je opět součástí krajské koalice. Ta je nyní tvořena pěti politickými uskupeními, což je nejvyšší počet stran a hnutí, které kdy krajskou koalici v tomto kraji tvořily.

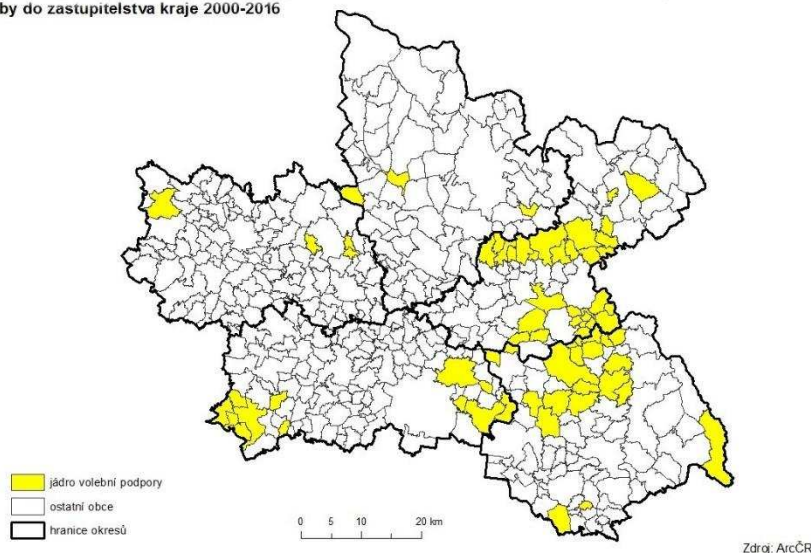
Vývoj volebních výsledků KDU-ČSL

Strana pravidelně získává nejvyšší podporu v obcích s 5 000 až 9 999 obyvateli. Největší procento voličů ji podpořilo v obcích této kategorie v roce 2000, kdy kandidovala ve Čtyřkoalici (31,3 % platných hlasů). Naopak ve městech s vyšším počtem obyvatel se netěší takové podpoře. Součástí jádra strany se pokaždé stalo pouze jedno velké město kraje (z celkových 8 měst nad 10 tisíc obyvatel). Výjimkou byl rok 2000, kdy jádro zahrnovalo taková města dvě – Náchod a Vrchlabí. Ve velkých městech tak v letech 2000–2008 získala strana nejnižší podporu. Poté došlo v této kategorii k nárůstu podílu hlasů. Součástí jádra volební podpory se totiž dvakrát za sebou stalo krajské město Hradec Králové.

obce dle počtu obyvatel	podíl hlasů pro KDU-ČSL (a její koalice) v %				
	2000	2004	2008	2012	2016
méně než 500	26,9	12,8	8,7	11,8	8,9
500 až 999	26,8	10,6	7,1	10,0	8,1
1 000 až 1 999	24,9	9,2	6,4	8,7	7,2
2 000 až 4 999	26,6	12,6	8,6	9,5	9,3
5 000 až 9 999	31,3	14,39	11,6	15,0	12,7
10 000 a více	24,1	7,2	5,8	12,5	9,9

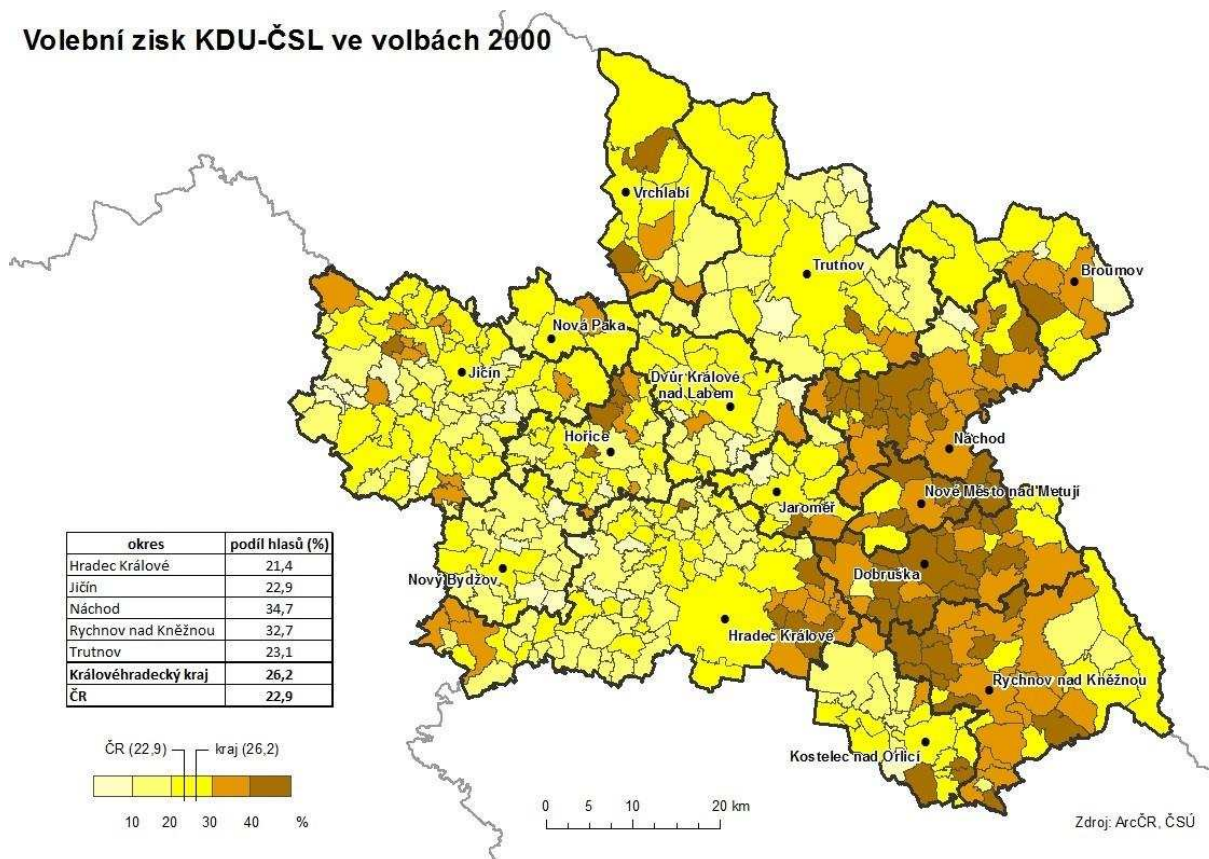
Stabilní jádro volební podpory KDU-ČSL v Královéhradeckém kraji
volby do zastupitelstva kraje 2000-2016

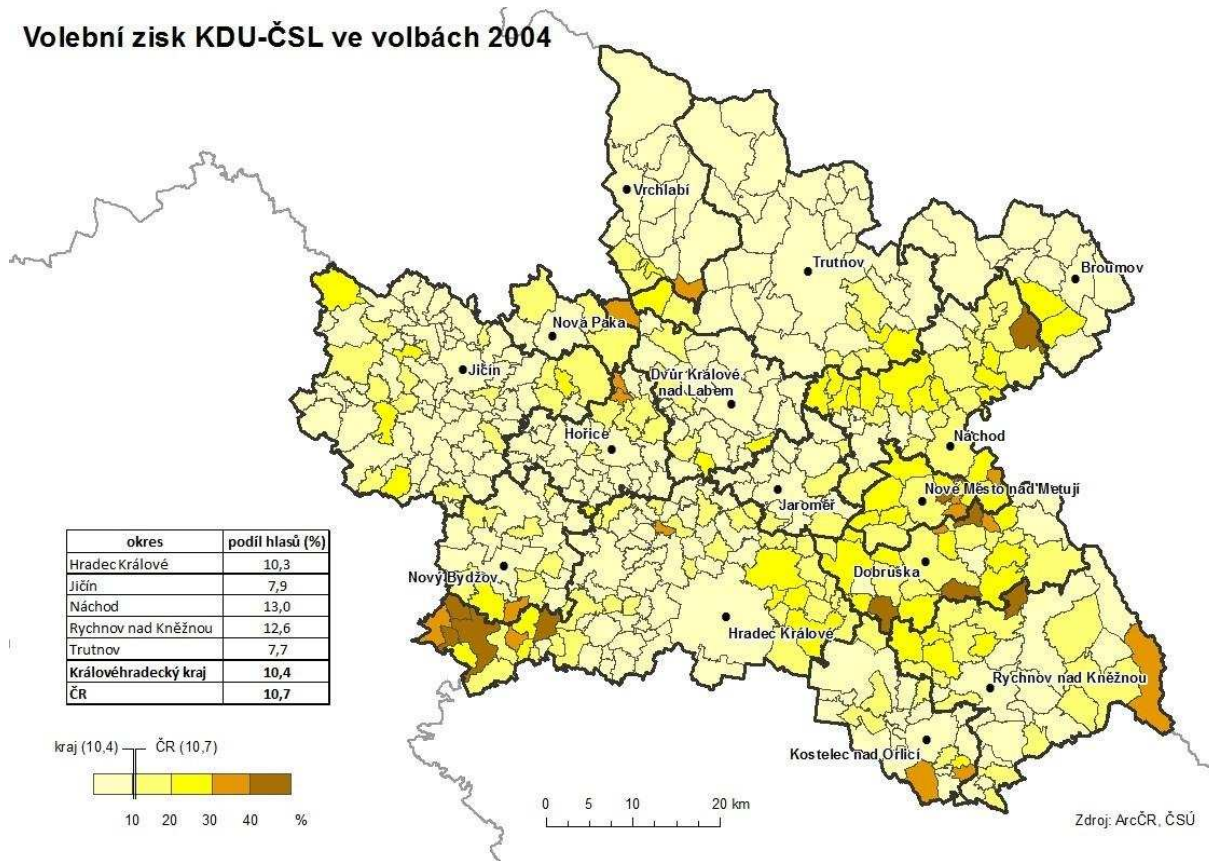
Stabilní jádro volební podpory lidovců je ze všech „tradičních“ stran (ČSSD, KSČM, ODS) nejmenší. Minimálně čtyřikrát se jeho součástí stalo pouze 68 obcí z celkových 448. Naopak 190 obcí nikdy jeho součástí nebylo. Ačkoliv není jádro KDU-ČSL rozsáhlé, je poměrně koncentrované. Největší podpoře se strana těší jednoznačně ve východní části kraje (správní obvod ORP Náchod, Dobruška, Nové Město nad Metují). V posledních letech zde voliče získává především

předseda strany Pavel Bělobrádek. V letech 2012 a 2016 získal nejvyšší počet preferenčních hlasů. Nadprůměrného podílu hlasů se strana pravidelně těší také ve východní i západní části okresu Hradec Králové. Velké obluby se zde těší místní lidé. Jedním z nich je Vladimír Derner, bývalý starosta Třebechovic pod Orebem, který je členem zastupitelstva Královéhradeckého kraje už od roku 2000. V Chlumci nad Cidlinou se naopak těší vysoké podpoře starosta města Miroslav Uchytíl. Do krajského zastupitelstva kandiduje od roku 2004, poprvé však nebyl úspěšný v roce 2016, kdy nezískal dostatečný počet preferenčních hlasů. Chlumec nad Cidlinou je v tomto kraji jedinou obcí s rozšířenou působností, ve které strana získala třikrát nejméně 40 % celkového počtu platných hlasů. Zároveň je obcí, ve které strana obdržela nejvyšší podíl hlasů v roce 2004 (53 %) a 2008 (50 %). Nízkou podporu KDU-ČSL naopak pravidelně zaznamenává například v trutnovském okrese či ve správním obvodu ORP Jičín.

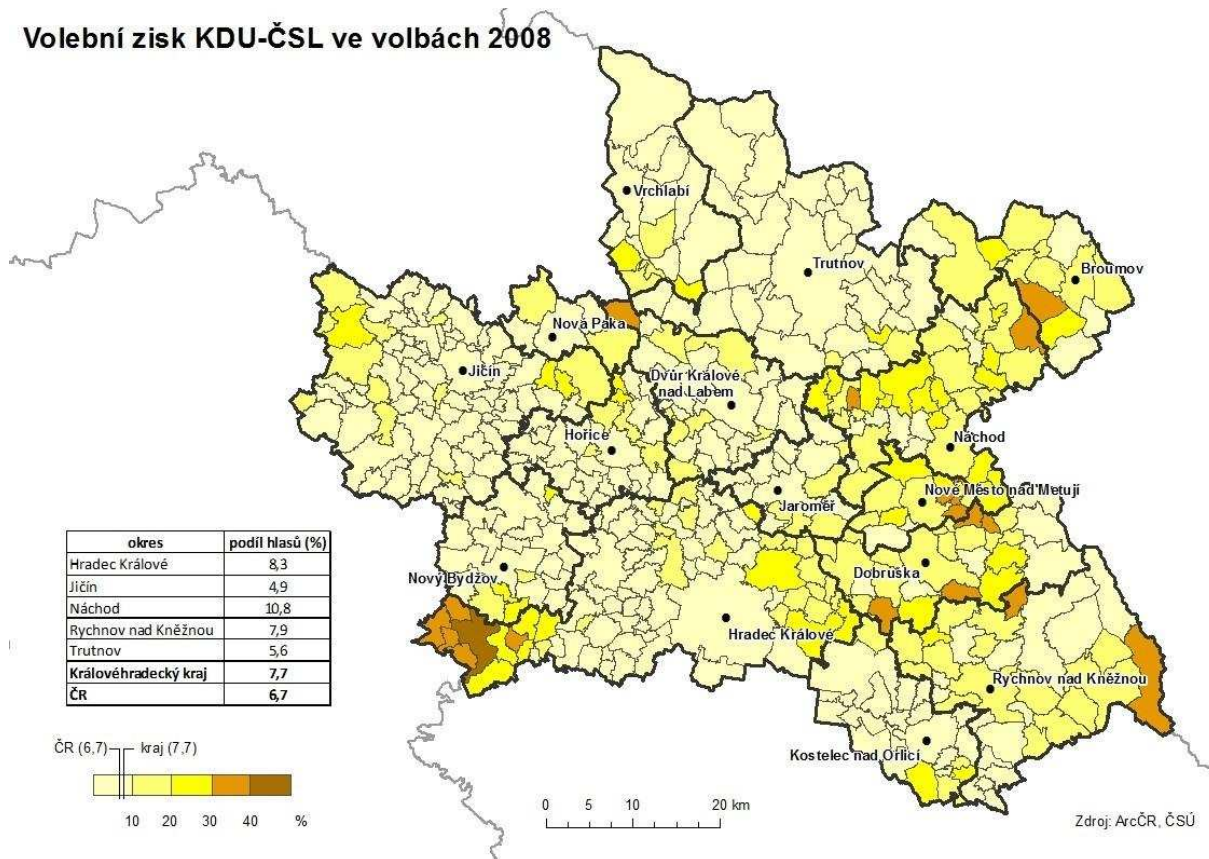
Volební zisk KDU-ČSL ve volbách 2000

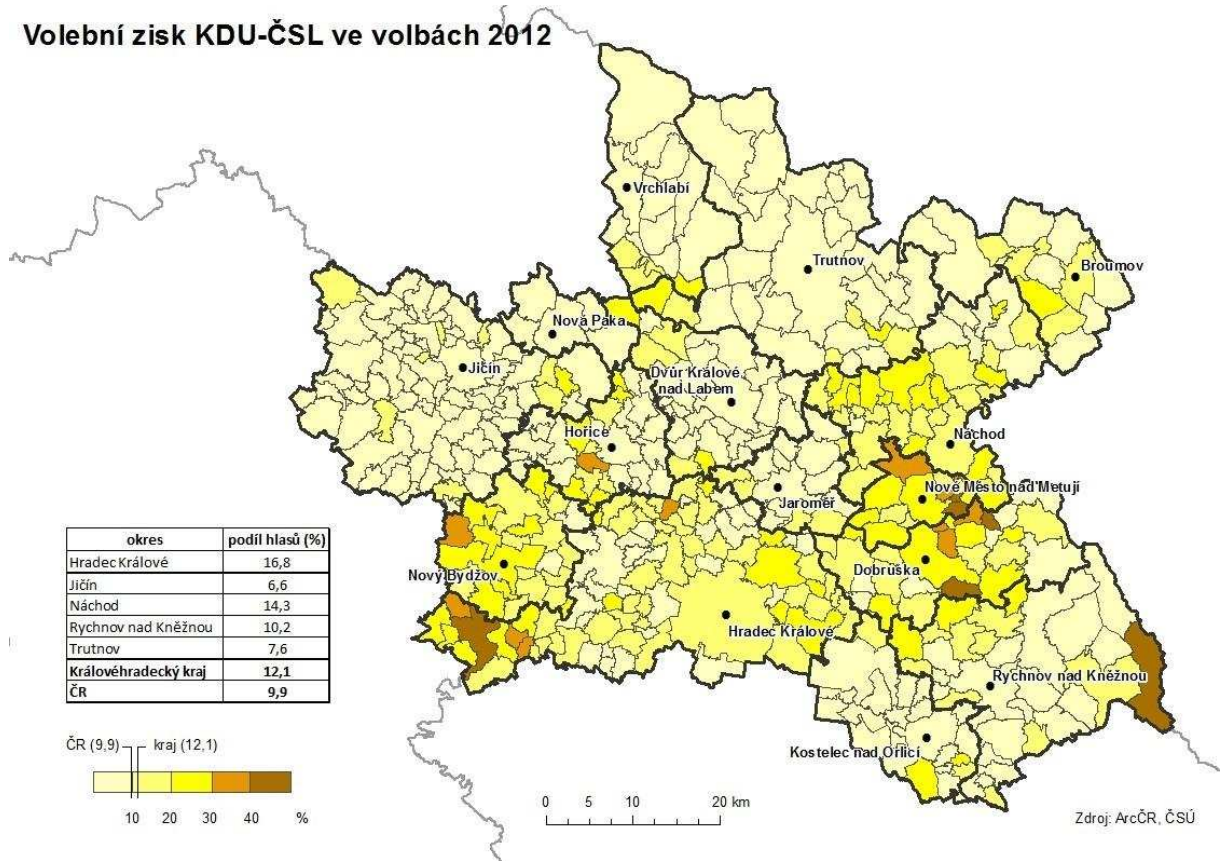
Volební zisk KDU-ČSL ve volbách 2004

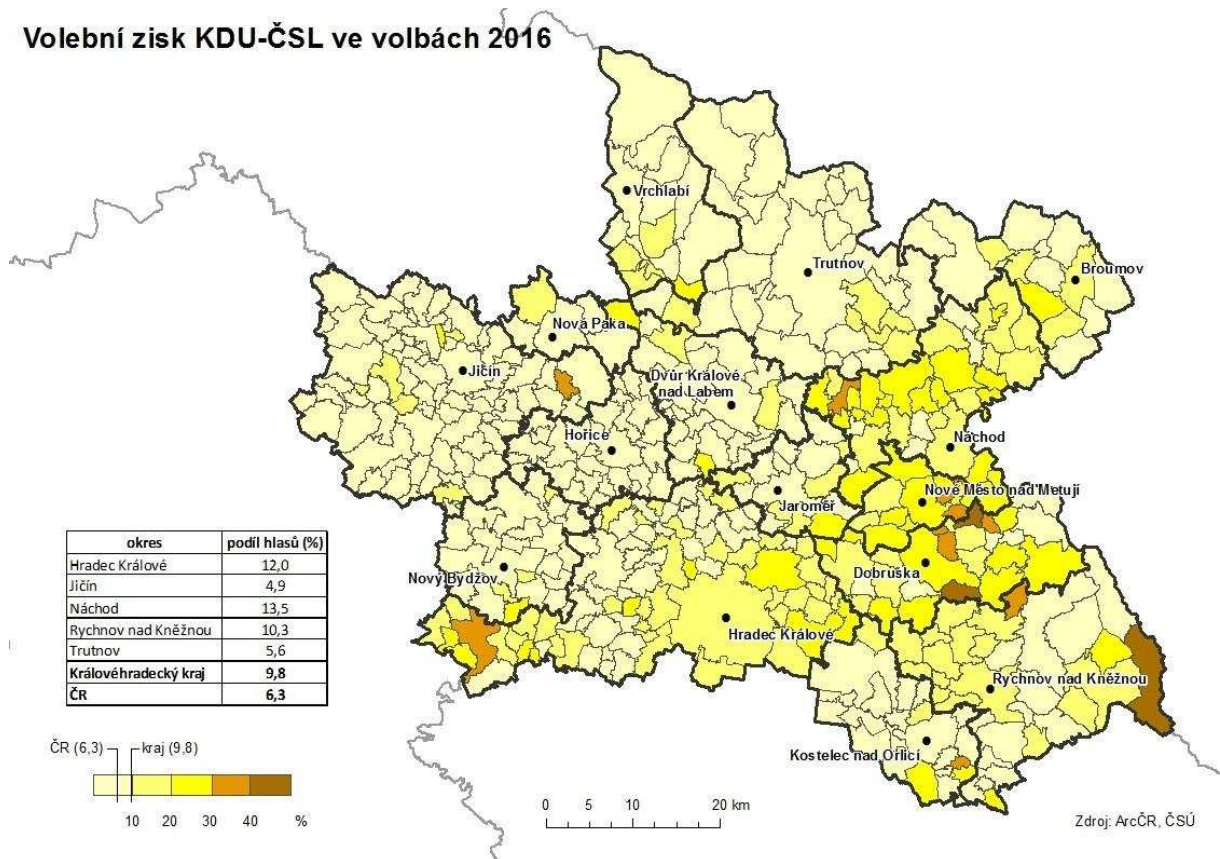
Volební zisk KDU-ČSL ve volbách 2008

Volební zisk KDU-ČSL ve volbách 2012

Volební zisk KDU-ČSL ve volbách 2016

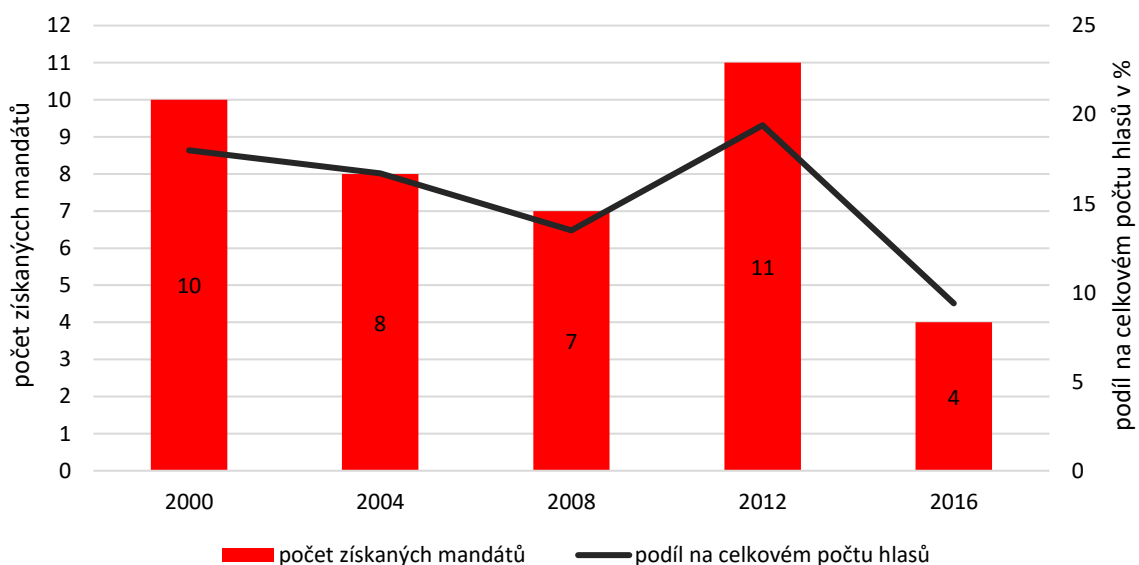

7. ČASOVÉ A ÚZEMNÍ ASPEKTY VÝVOJE VOLEBNÍ PODPORY KSČM

Komunistická strana Čech a Moravy získává v Královéhradeckém kraji pravidelně podprůměrnou podporu. Vyšší podpoře se zde těší spíše pravicové či středopравicové strany. Takovým příkladem se staly hned první volby do zastupitelstva kraje, kdy se KSČM umístila na třetí pozici za ODS a Čtyřkoalicí. Následující volby se však strana vyhoupla na druhou příčku. Za první ODS však se svými 16,7 % hlasů zaostala o 22,6 procentních bodů. V roce 2008 podíl hlasů pro stranu opět o něco klesl. Naopak volby v roce 2012 byly pro stranu důležité. KSČM získala v těchto krajských volbách dosud nejvyšší podíl voličů, když se s 19,4 % hlasů umístila na druhém místě a obdržela 11 mandátů. Za celorepublikovým průměrem strana v tomto kraji zaostala o pouhý jeden procentní bod. Takový rozdíl KSČM udržela také v posledních volbách. Podíl hlasů pro stranu se však snížil o celých 10 procentních bodů. Nejen vysoký počet kandidujících stran však způsobil propad KSČM, která se v roce 2016 umístila až na pátém místě. Strana získala pouhé 4 mandáty, což je pro ni nejnižší počet mandátů ze všech krajských voleb.

Ze všech „tradičních“ stran byla KSČM nejčastěji součástí krajské opozice. Koalici totiž tvořila pouze jednou, a to v roce 2012. Na spolupráci se tehdy dohodla s další levicovou stranou – ČSSD. Každá z ostatních porovnávaných stran (ČSSD, KDU-ČSL, ODS) tvořila koalici celkem třikrát.

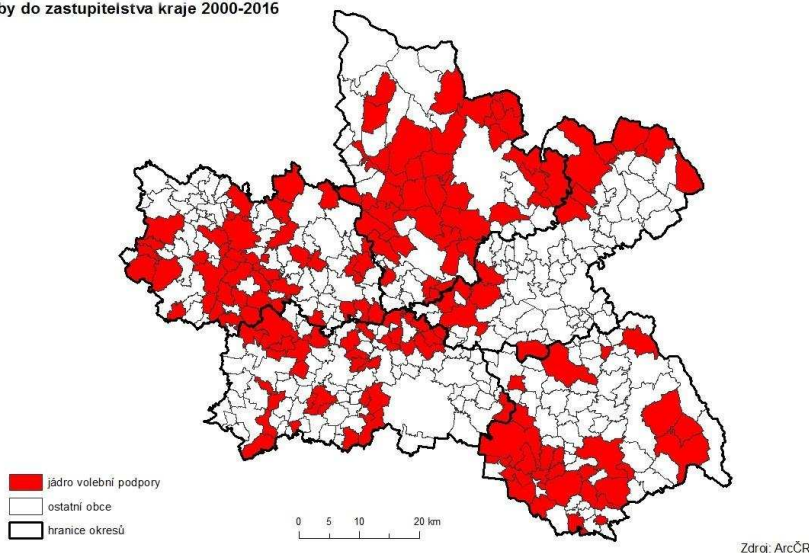
Vývoj volebních výsledků KSČM

Strana se nejvyšší podpoře těší pravidelně v obcích s 1 000 až 1 999 obyvateli. Zde v každých krajských volbách získala nejvyšší podíl hlasů. Úplně nejvyšší podíl voličů podpořil stranu v roce 2012 právě v této velikostní kategorii. Naopak nižší podporu KSČM získává ve větších městech. Součástí jádra volební podpory strany se vždy stala právě 4 města nad 10 tisíc obyvatel. Krajské volby z roku 2012 jsou jedinými volbami, ve kterých získala strana nad 20 % platných hlasů ve více než jednom velkém městě (Jaroměř, Jičín, Rychnov nad Kněžnou, Trutnov). Kromě toho získala strana nad 20 % hlasů ve městě s minimálně 10 tisíci obyvateli pouze jednou. Byl to Rychnov nad Kněžnou v roce 2000 s 20,6 % hlasů.

obce dle počtu obyvatel	podíl hlasů pro KSČM v %				
	2000	2004	2008	2012	2016
méně než 500	18,5	16,9	13,7	20,7	9,8
500 až 999	18,8	17,0	14,2	20,3	9,8
1 000 až 1 999	20,4	19,8	15,5	22,8	10,8
2 000 až 4 999	19,2	17,5	13,8	20,0	9,4
5 000 až 9 999	17,5	15,7	13,0	17,5	9,0
10 000 a více	17,1	16,2	13,0	18,6	9,1

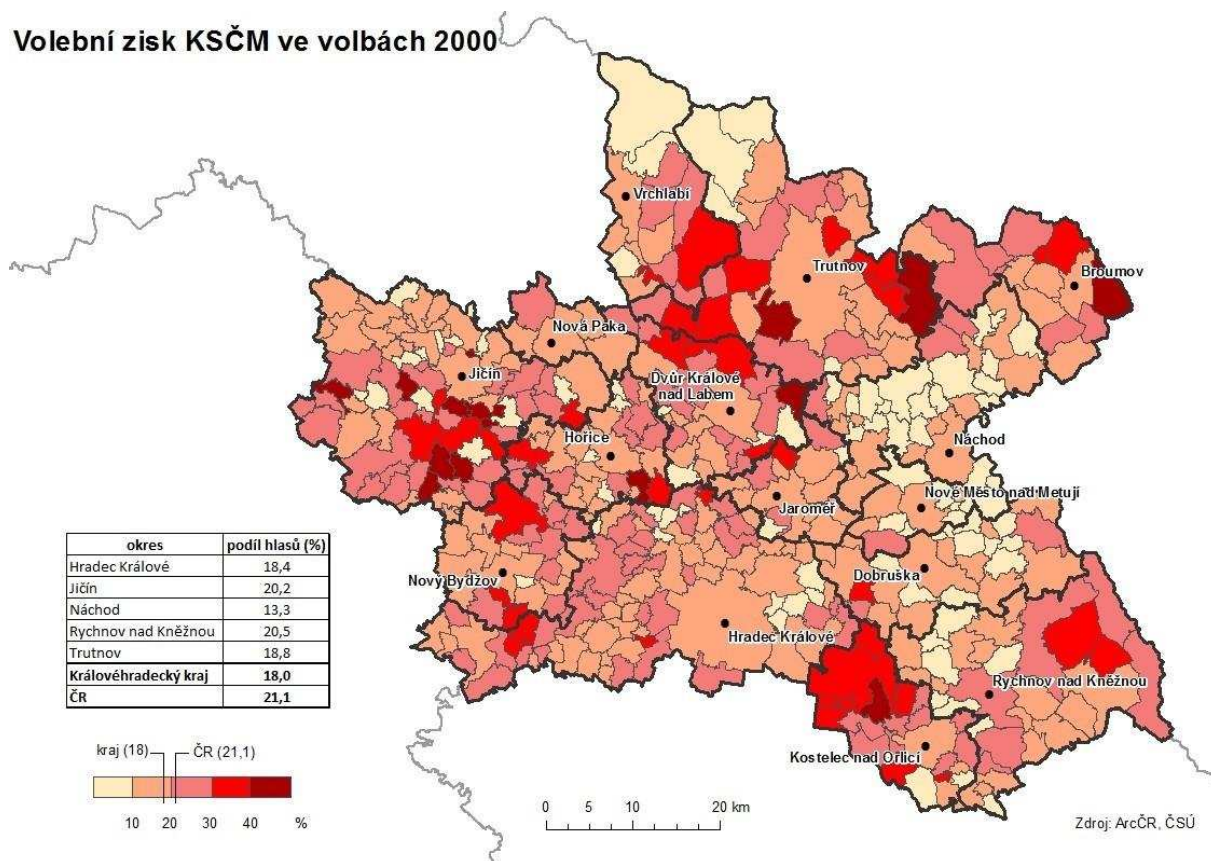
**Stabilní jádro volební podpory KSČM v Královéhradeckém kraji
volby do zastupitelstva kraje 2000-2016**

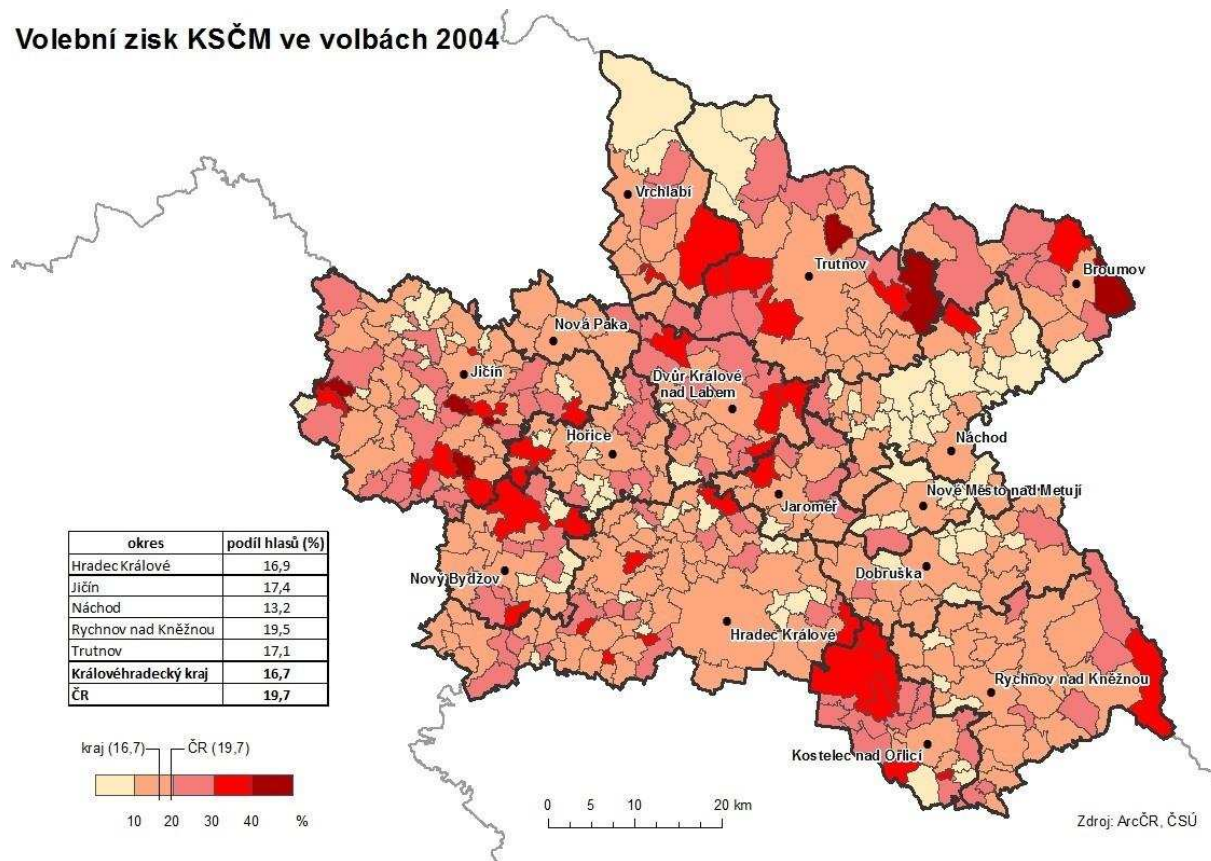
Jádro stabilní podpory KSČM můžeme v podstatě označit za opak stabilního jádra KDU-ČSL. Součástí obou se totiž za období 2000–2016 stalo pouze 6 obcí. Strana se těší velké podpoře zejména v okrese Trutnov. Ačkoliv město samotné se součástí jádra stalo celkem třikrát, stranu podporuje především jeho zázemí. Od roku 2012 se zde velké podpory dostává především současnému poslanci KSČM Zdeňku Ondráčkovi. Na Trutnovsku také leží jediná obec v kraji, která stranu v každých

zastupitelských volbách podpořila minimálně 40 % hlasů. Jedná se také o obec, která čtyřikrát podpořila stranu nejvyšším podílem hlasů v kraji. Nadprůměrné podpory se strana těší také ve správním obvodu ORP Týniště nad Orlicí. Podíl hlasů pro KSČM zde pokaždé výrazně překročil krajský i celorepublikový průměr. Z této podpory se zde kromě roku 2008 těšil pokaždé místní lídr. V letech 2000 a 2004 se členem zastupitelstva kraje stal Jan Vaněk, poté ho mezi lety 2012–2016 vystřídal Leoš Voborník. Vyšší podpory se komunisté těší také v západní části kraje, kde stranu podporují především obce ve správních obvodech ORP Jičín a Nový Bydžov. Od roku 2000 je členem zastupitelstva Královéhradeckého kraje také Otakar Ruml, který se podpory těší v oblasti Nové Paky, kde byl do roku 2006 zastupitelem města. Jediným okresním městem, které se nikdy nestalo součástí jádra volební podpory KSČM je Náchod. Strana se v této oblasti setkává s nejnižší podporou v kraji. Podobně je tomu tak i v případě obcí nacházejících se na severu kraje nebo v zázemí krajského města Hradec Králové.

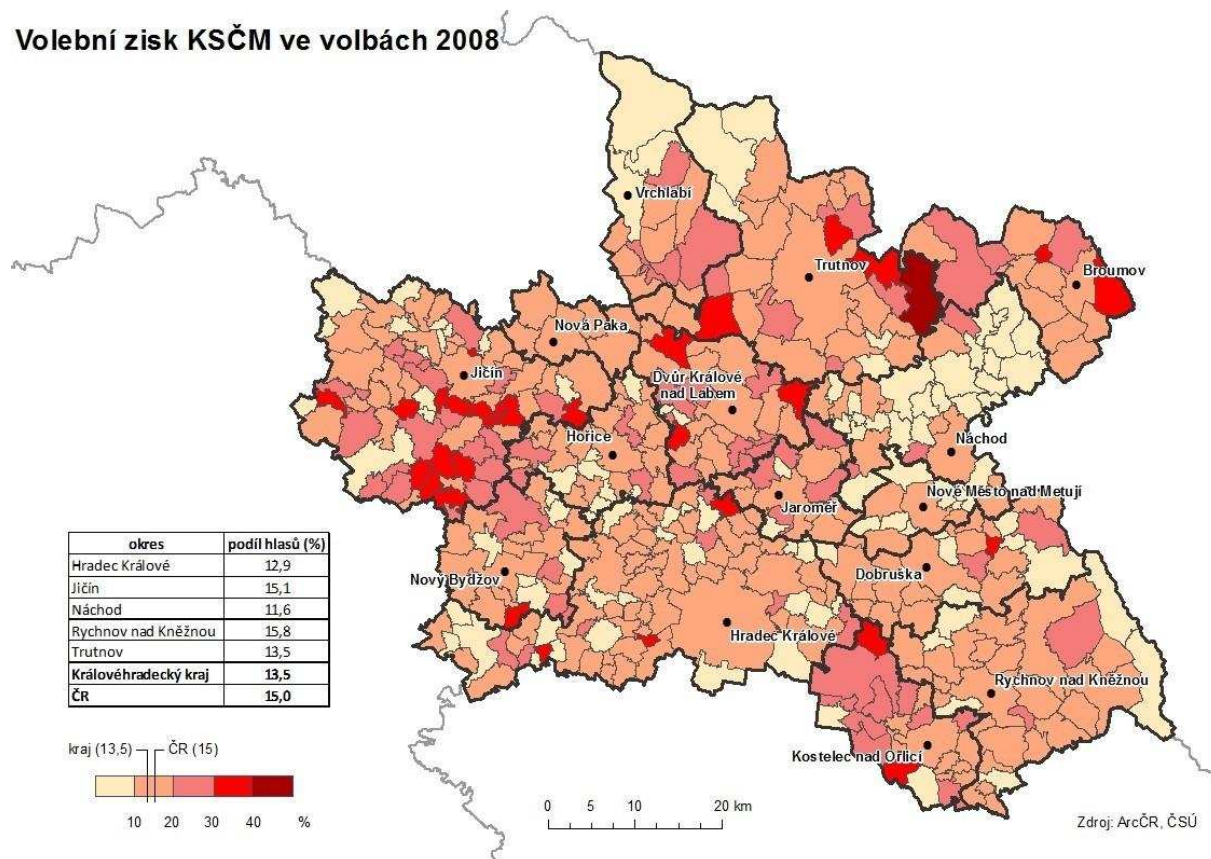
Volební zisk KSČM ve volbách 2000

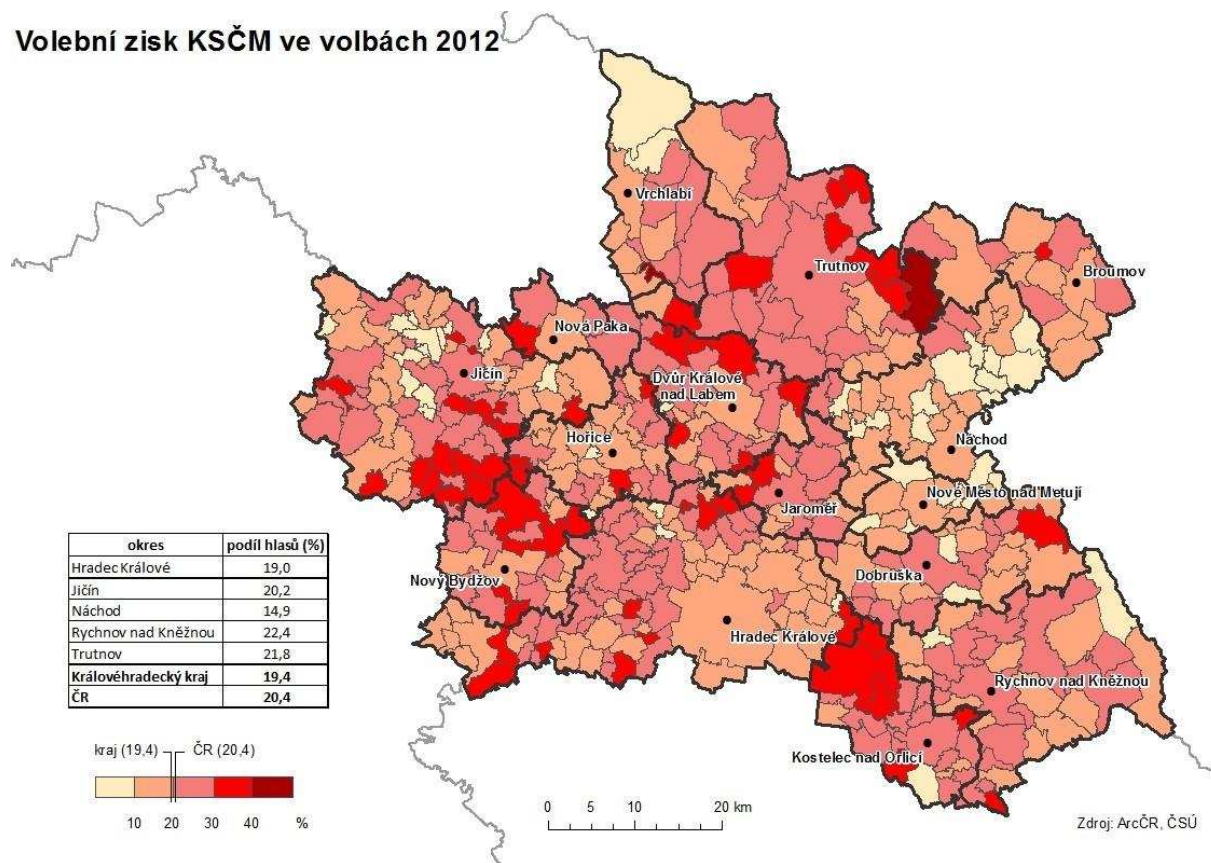
Volební zisk KSČM ve volbách 2004

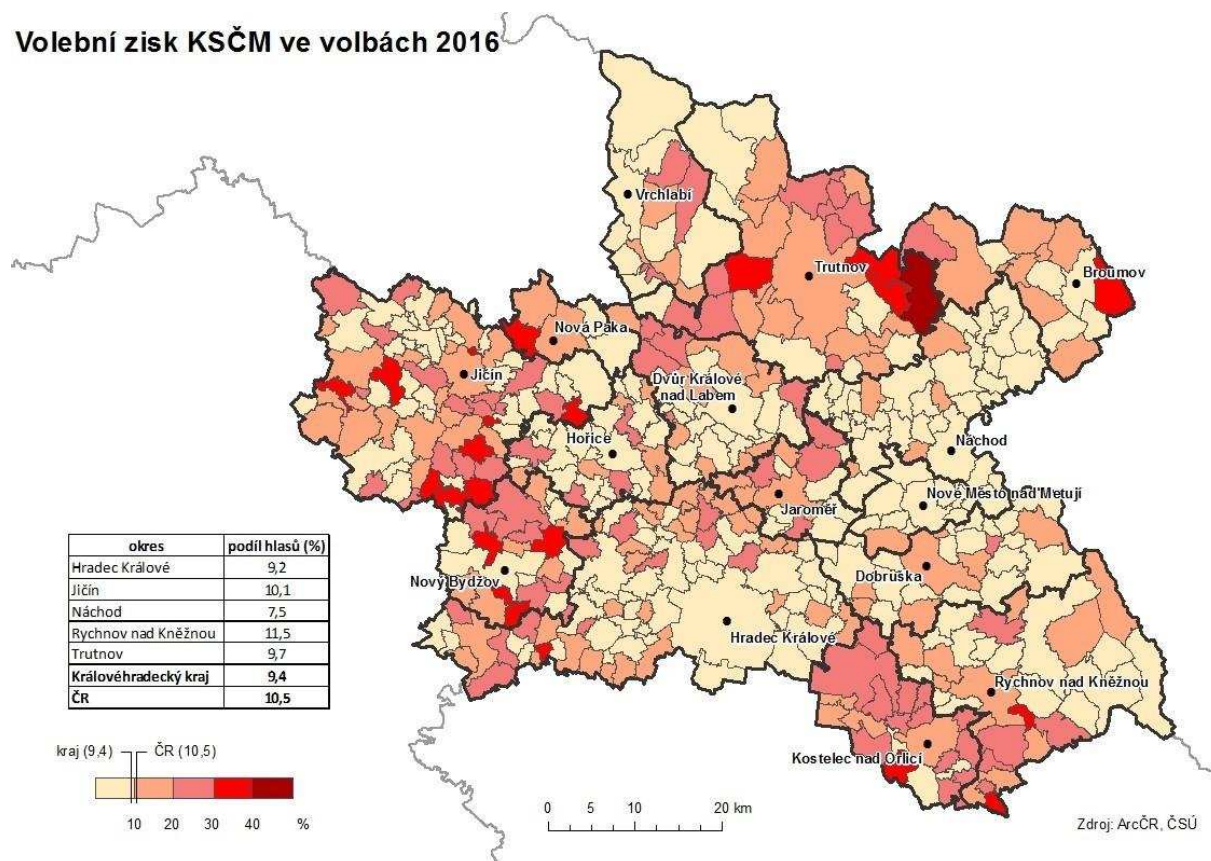
Volební zisk KSČM ve volbách 2008

Volební zisk KSČM ve volbách 2012

Volební zisk KSČM ve volbách 2016

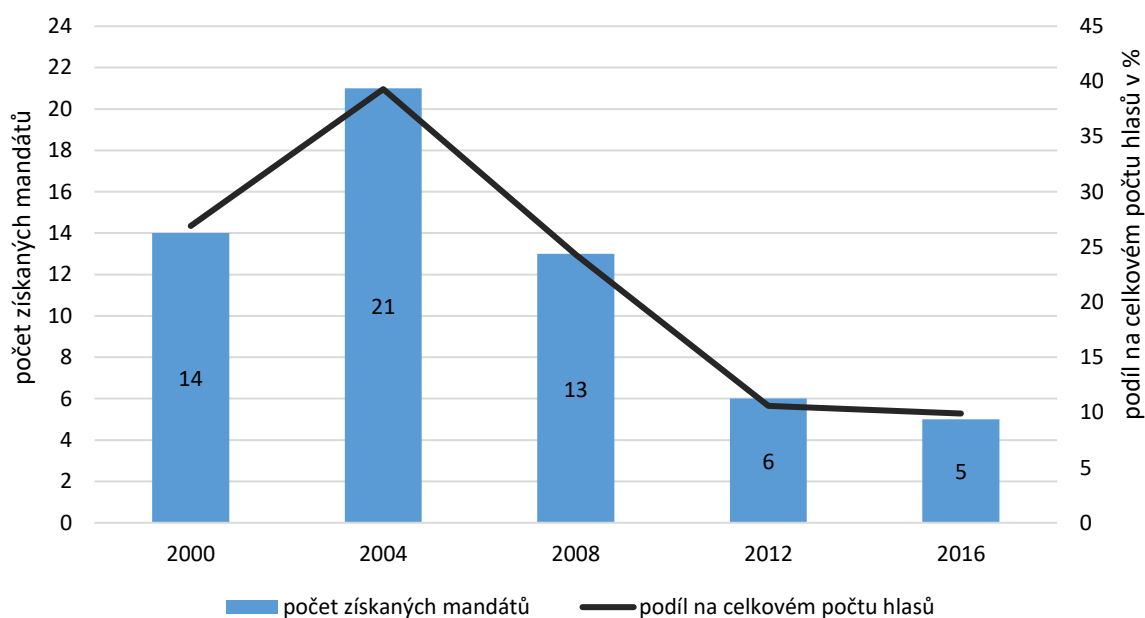

8. ČASOVÉ A ÚZEMNÍ ASPEKTY VÝVOJE VOLEBNÍ PODPORY ODS

Občanská demokratická strana se v Královéhradeckém kraji obecně těší nadprůměrné podpoře. Obdobně je tomu i ve volbách do krajského zastupitelstva. Výjimkou se staly krajské volby v roce 2012, kde strana získala oproti průměru České republiky o 1,7 procentních bodů nižší podporu. V letech 2000 a 2004 strana volby do zastupitelstva kraje vyhrála. V roce 2004 se dokonce těšila prozatím nejvyšší volební podpoře a první příčku obhájila před druhou KSČM o více než 22 procentních bodů. V následujících letech však podpora strany začala postupně klesat a výsledky kopírovaly podporu voličů na celostátní úrovni. V roce 2008 se strana umístila s 24,3 % na druhém místě za vítěznou ČSSD. Následující volby odsunuly ODS dokonce na čtvrtou pozici (za ČSSD, KSČM, koalici KDU-ČSL a VPM). Zatím nejnižší podpory se strana dočkala v posledních volbách v roce 2016. Obsadila sice třetí příčku, ale získala pouze 9,9 % hlasů. V krajském zastupitelstvu tak na ODS připadlo pouze pět mandátů.

Občanská demokratická strana se stala členem krajské koalice celkem třikrát. V roce 2000 ji tvořila společně se Čtyřkoalicí, o další čtyři roky později ji na tomto postu vystřídal Sdružení nezávislých kandidátů. Součástí koalice se ODS stala také v posledních volbách v roce 2016, byla tvořena celkem pěti politickými uskupeními. V letech 2000–2008 zastával post hejtmana Královéhradeckého kraje člen ODS – Pavel Bradík.

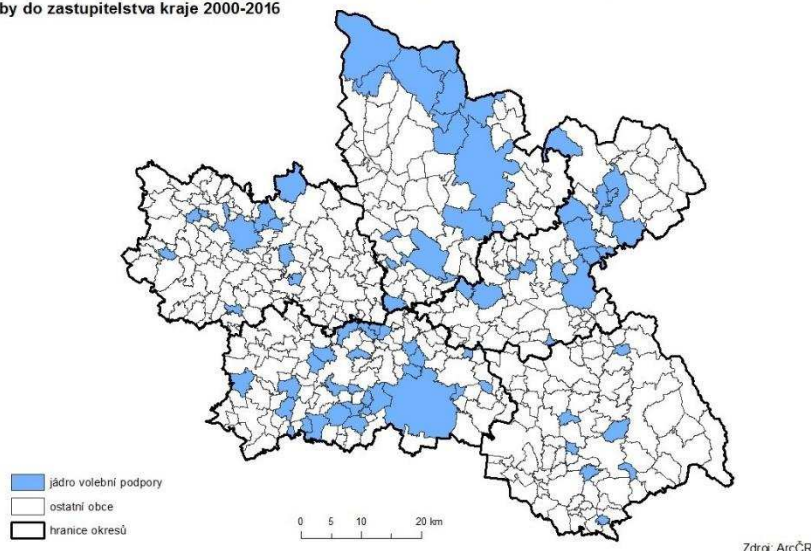
Vývoj volebních výsledků ODS

Strana se obecně těší vyšší podpoře ve větších městech. Nejvyšší podíl zaznamenala ve městech s více jak 10 tisíci obyvateli v roce 2004, kde stranu podpořilo přes 40 % voličů. Součástí volebního jádra s vysokou podporou se v letech 2000–2008 pravidelně stávala všechna okresní města s výjimkou Rychnova nad Kněžnou. Naopak nejnižší podporu strana pravidelně zaznamenává ve venkovských sídlech s méně než 500 obyvateli. Po roce 2008 se rozdíl mezi jednotlivými kategoriemi ve velikosti obcí začaly zmenšovat. Důvodem je především celková klesající tendence volebních výsledků strany.

obce dle počtu obyvatel	podíl hlasů pro ODS v %				
	2000	2004	2008	2012	2016
méně než 500	24,6	36,2	22,1	9,2	8,5
500 až 999	25,0	37,6	23,5	9,8	10,1
1 000 až 1 999	25,7	38,6	22,1	9,3	8,9
2 000 až 4 999	26,9	39,3	23,8	11,2	9,7
5 000 až 9 999	27,3	36,3	23,5	9,9	10,0
10 000 a více	28,0	41,4	26,2	11,7	10,6

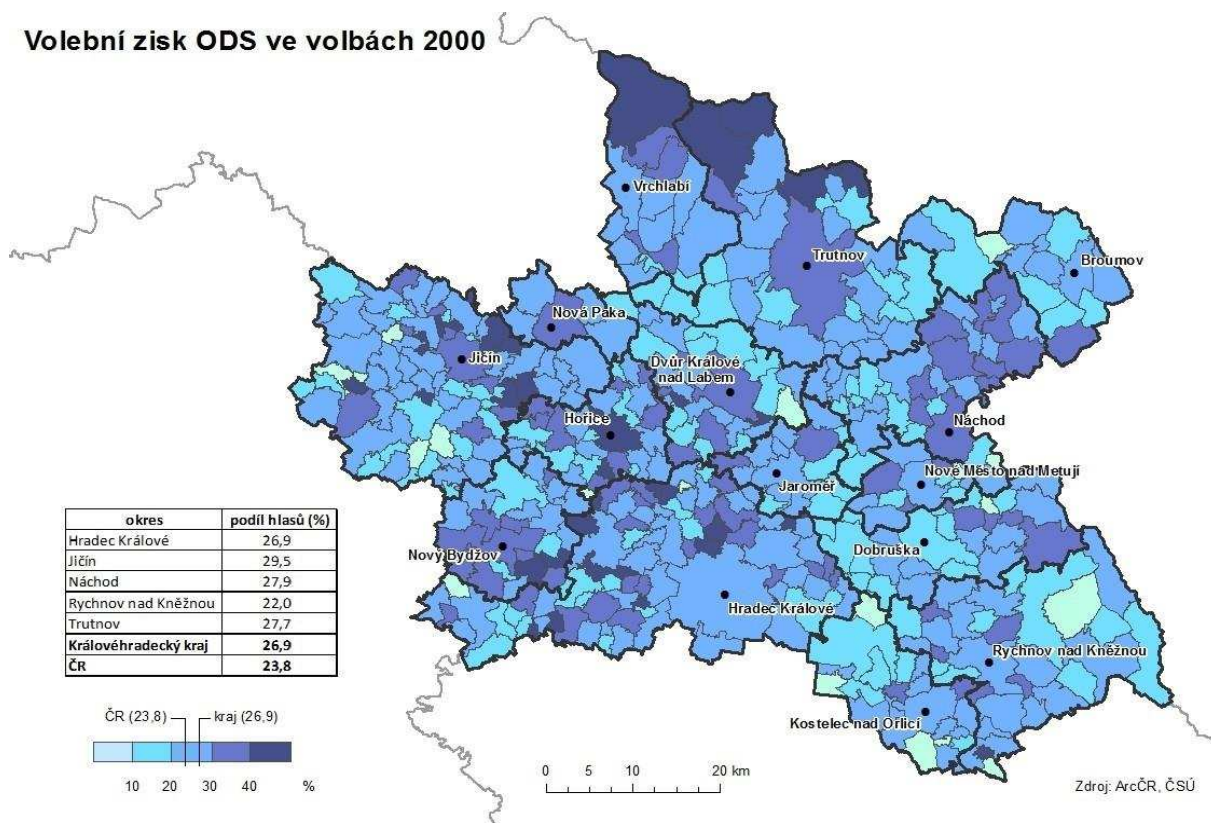
Stabilní jádro volební podpory ODS v Královéhradeckém kraji
volby do zastupitelstva kraje 2000-2016

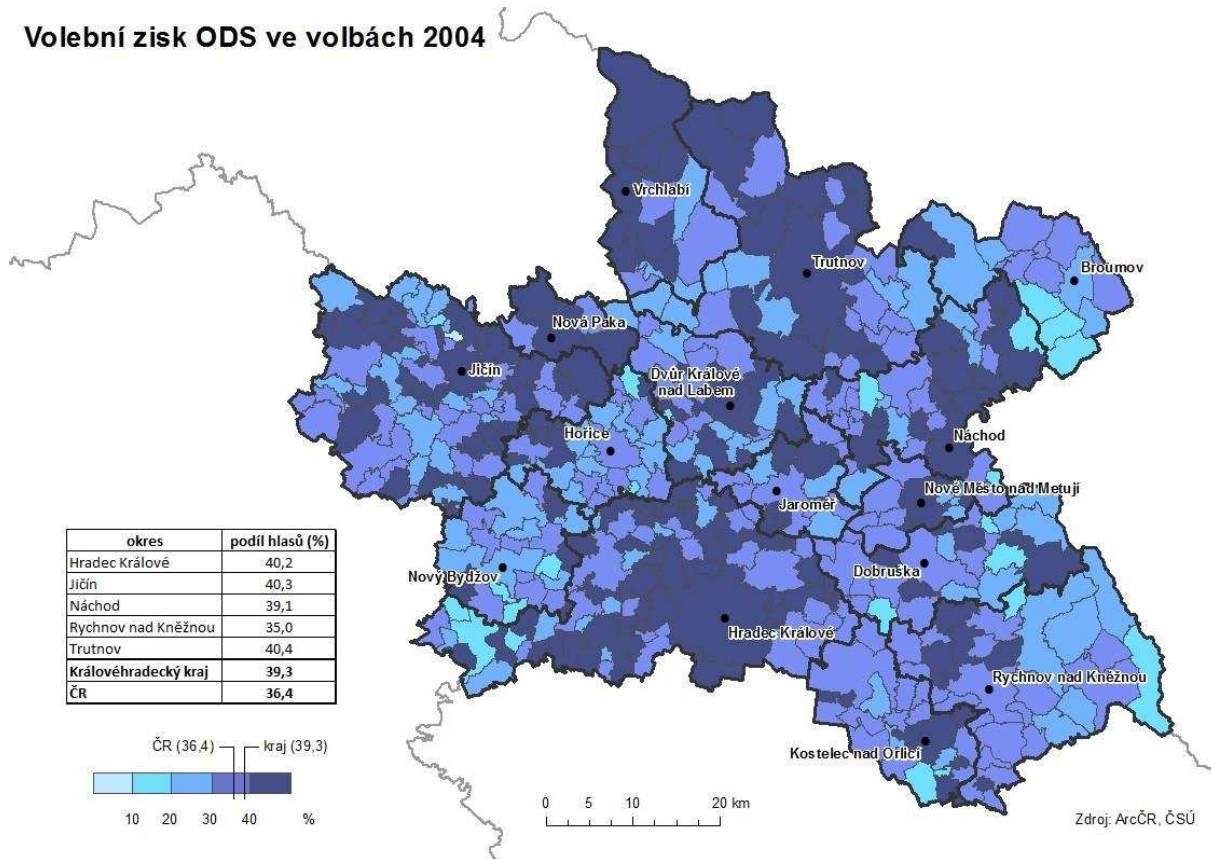
Nejvyšší podpoře se strana pravidelně těší především v severovýchodní části kraje (správní obvod ORP Trutnov). Na Trutnovsku si v poslední době voliče získal starosta města Ivan Adamec. Horská obec Pec pod Sněžkou je dokonce obcí s nejvyššími podíly hlasů strany v kraji. V roce 2016 zde ODS získala dokonce 40,6 % hlasů. Strana je podporována také krajským městem a jeho zázemím. Zde se vysoké podpoře těšil v letech 2000–2008 hlavně nyní již bývalý hejtman kraje Pavel Bradík.

V následujících volbách již na post zastupitele Královéhradeckého kraje nekandidoval. Hradec Králové zaznamenal pouze jednu podprůměrnou podporu voličů oproti krajskému průměru, a to v posledních volbách v roce 2016. Strana v těchto volbách získala v kraji 9,9 % platných hlasů, v krajském městě ji však podpořilo jen 8,1 % voličů. Kromě horských oblastí a krajského města stranu v krajských volbách podporuje také východní část správního obvodu ORP Náchod. V letech 20012–2016 sice ODS získala v Královéhradeckém kraji zatím nejnižší podporu, ale nově se těšila nadprůměrných výsledků například v zázemí měst Rychnov nad Kněžnou nebo Nový Bydžov. V Rychnově nad Kněžnou překonala strana krajský průměr o 6,6 procentních bodů, v Novém Bydžově dokonce o 12 procentních bodů. V těchto regionech volby ovlivnila kandidatura místních lídrů. Nejvíce preferenčních hlasů získal v roce 2012 starosta Nového Bydžova Pavel Louda. V roce 2016 ho s nejvíce preferenčními hlasy vystřídal na čele kandidátky bývalý policejní prezident Martin Červíček. Vysoké podpory se také dočkala místostarostka Rychnova nad Kněžnou Jana Drejsová. Naopak mezi oblasti s podprůměrným podílem hlasů patří pohraniční regiony ve východní části správního obvodu ORP Rychnov nad Kněžnou a Broumovsko.

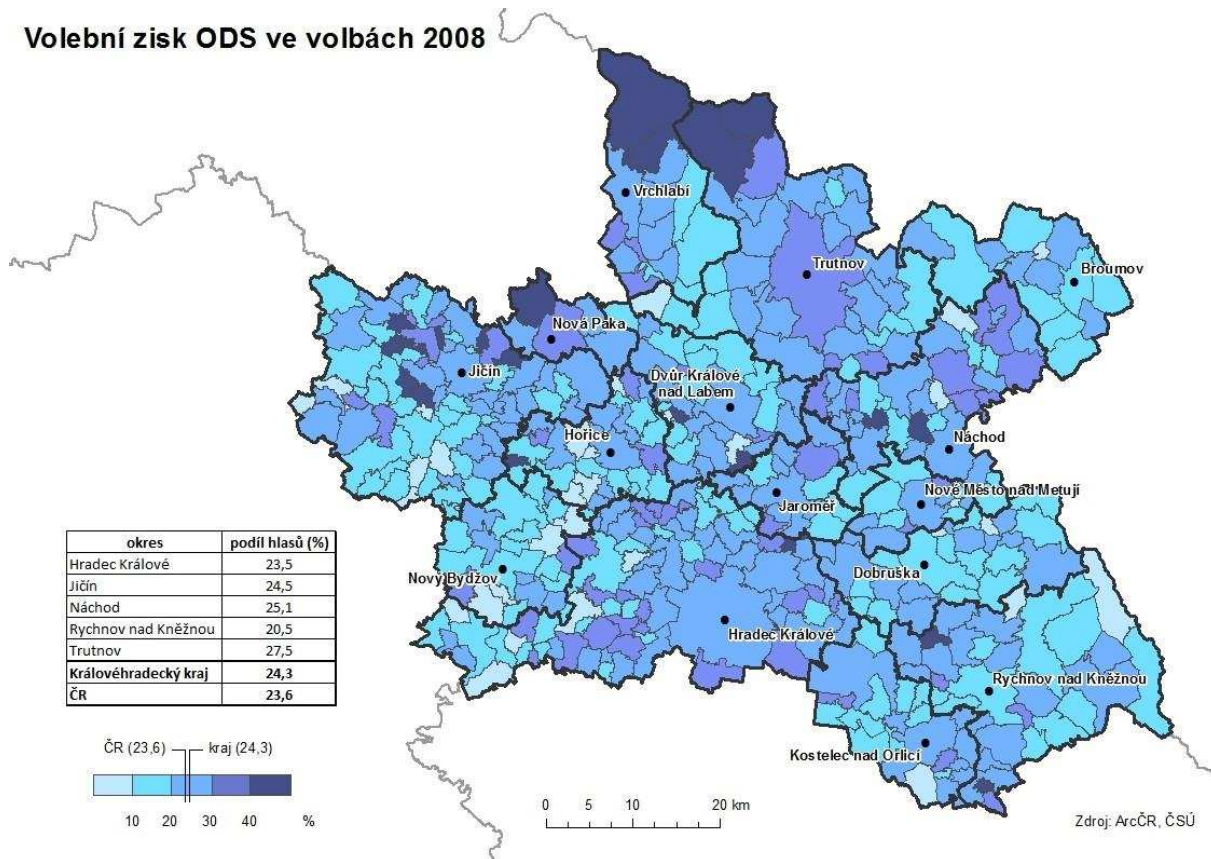
Volební zisk ODS ve volbách 2000

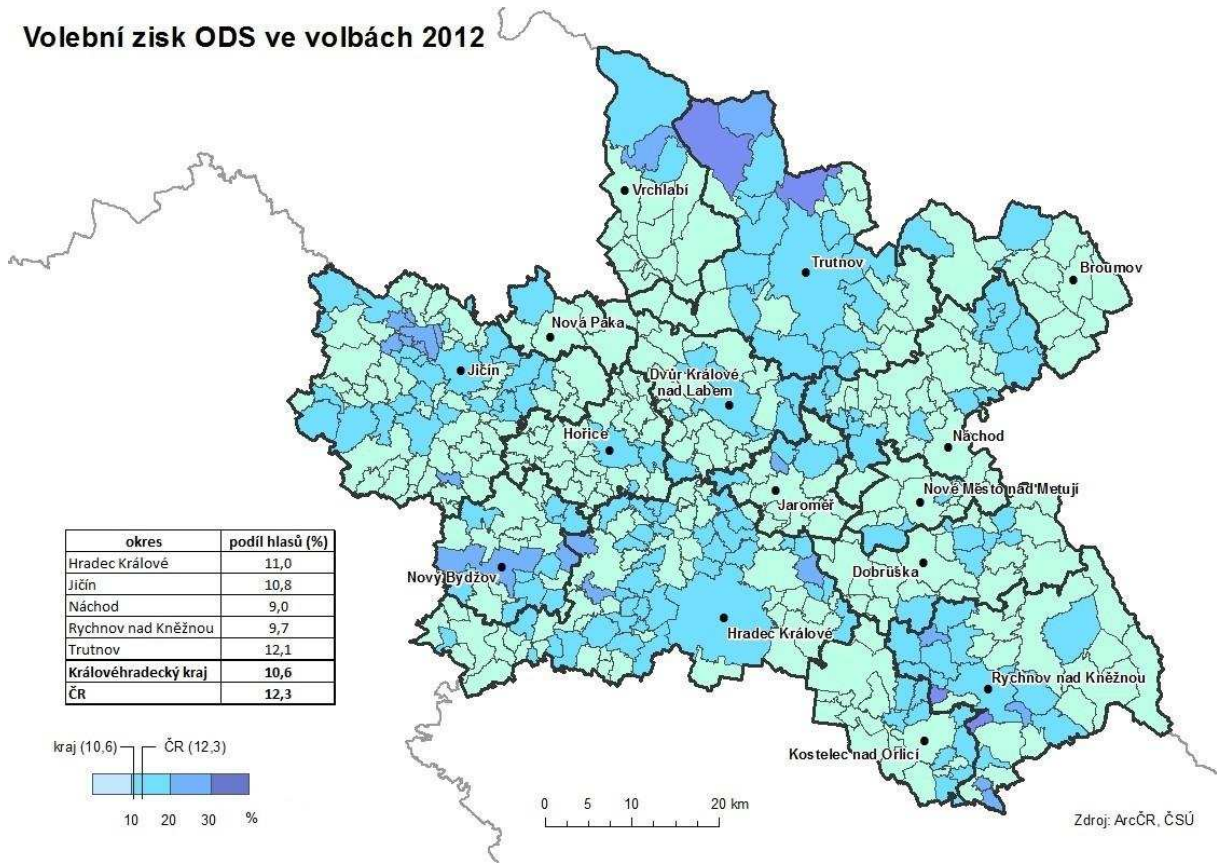
Volební zisk ODS ve volbách 2004

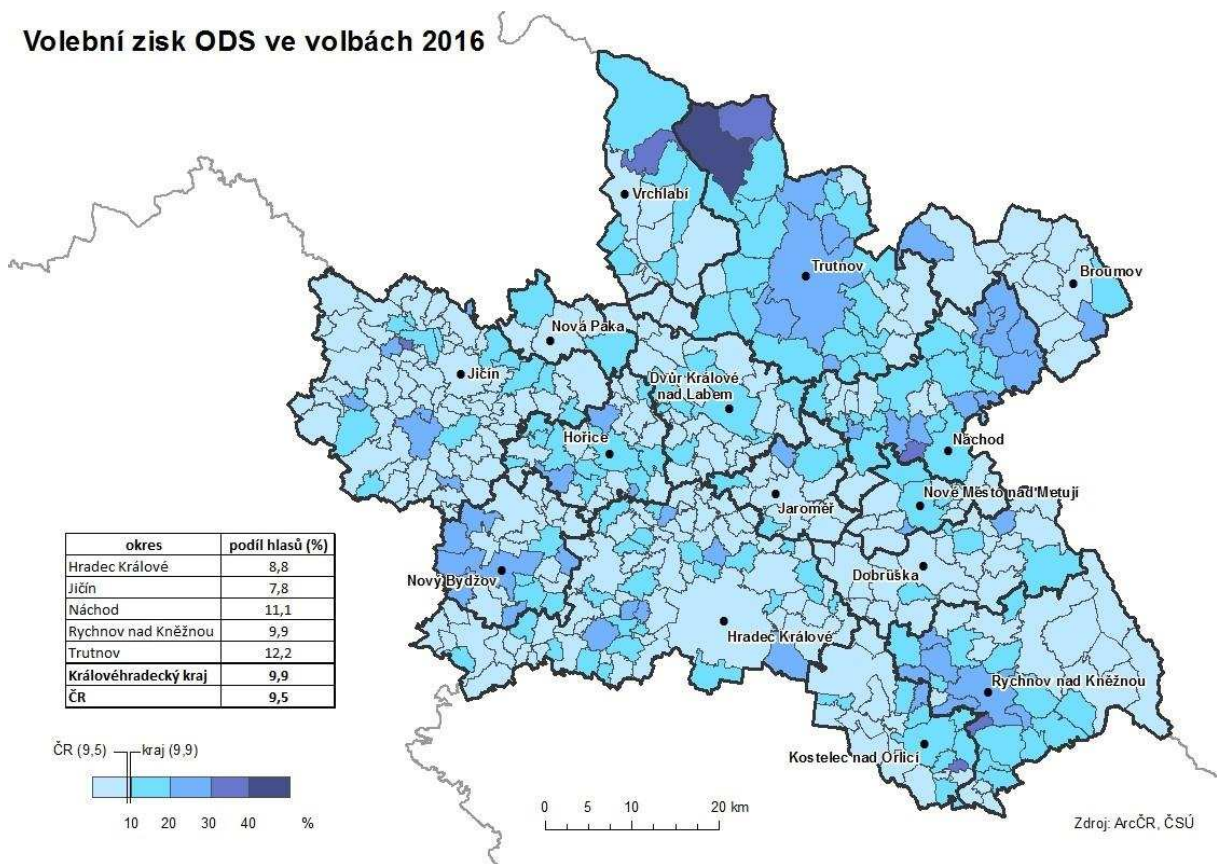
Volební zisk ODS ve volbách 2008

Volební zisk ODS ve volbách 2012

Volební zisk ODS ve volbách 2016

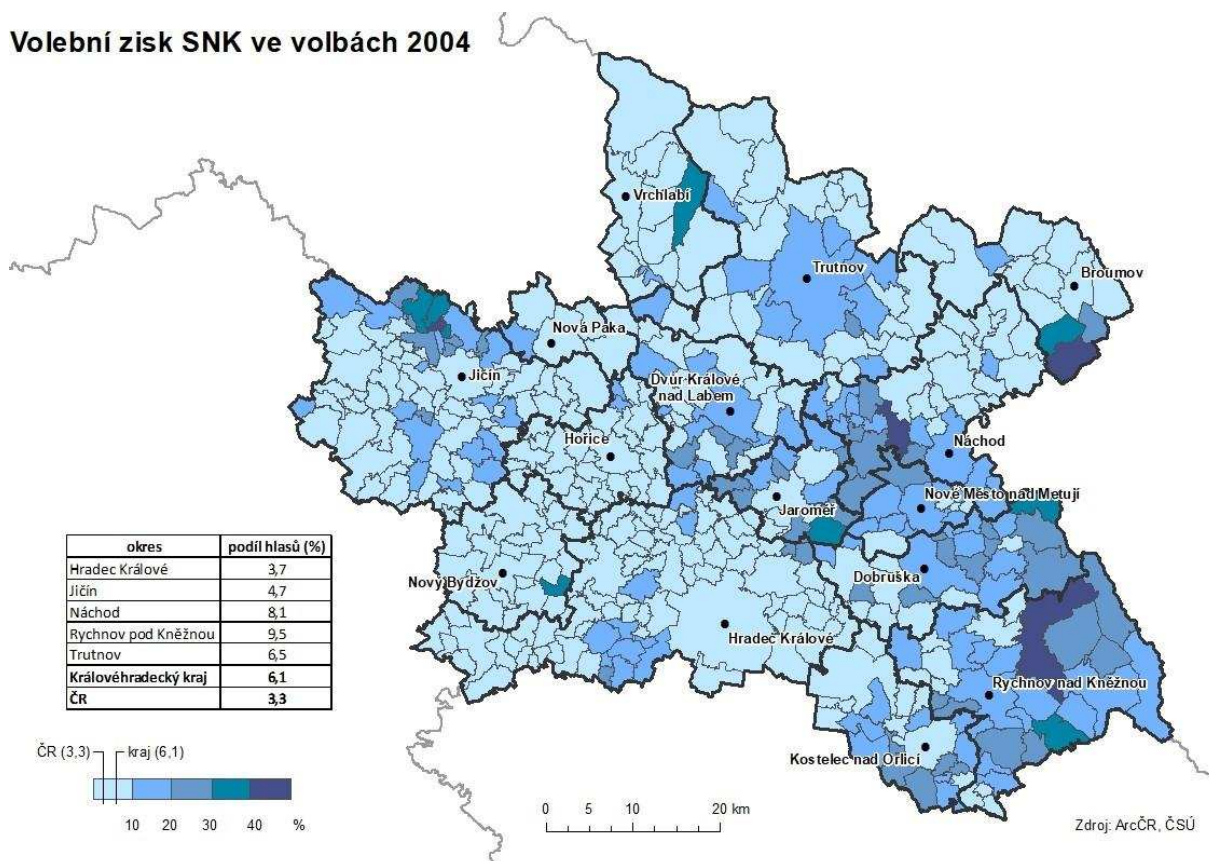
9. VÝVOJ VOLEBNÍ PODPORY OSTATNÍCH POLITICKÝCH SUBJEKTŮ

Pouze čtyřem stranám, kterým byla věnována předchozí část, se povedlo pokaždé získat krajské mandáty. V této kapitole bude pozornost věnována ostatním politickým subjektům, které získali v období 2000–2016 alespoň 5 % hlasů, a podařilo se jim proniknout do zastupitelstva Královéhradeckého kraje.

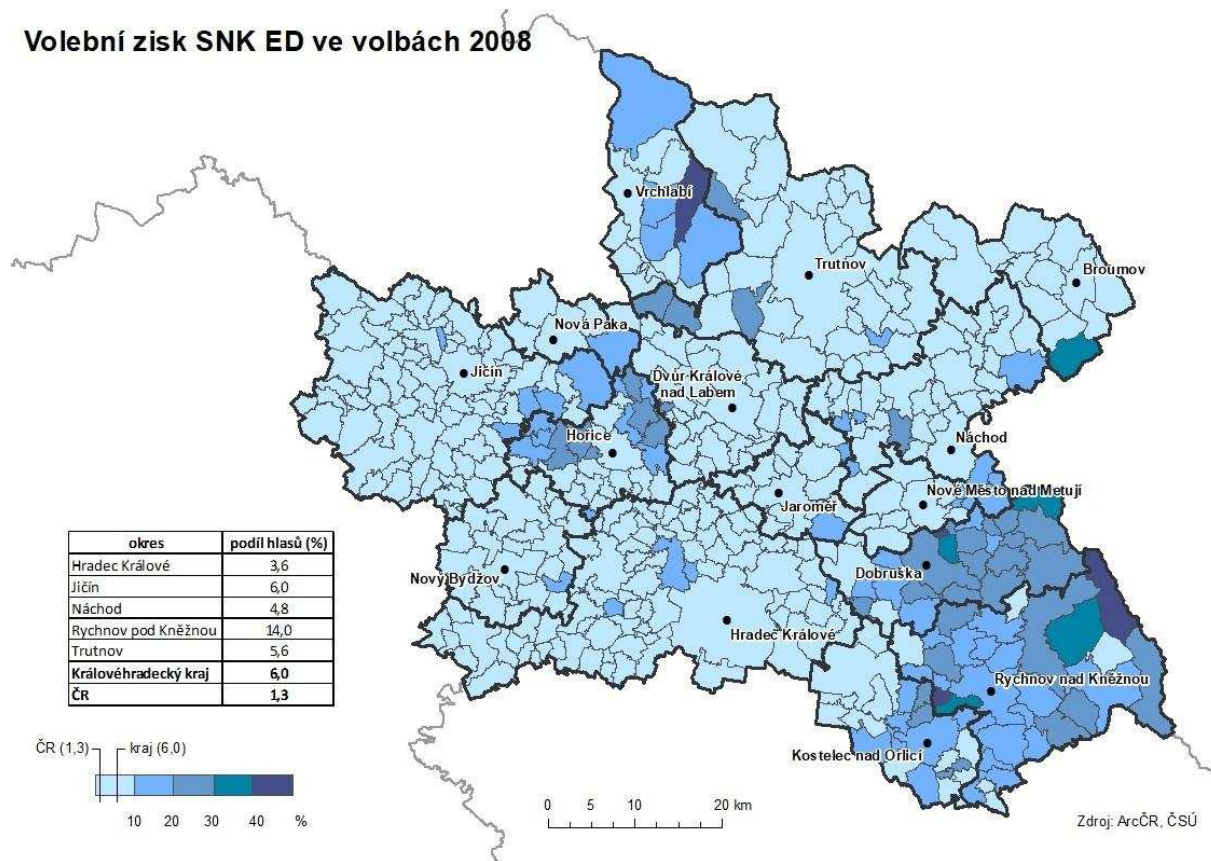
Strana nezávislých kandidátů poprvé kandidovala do zastupitelstva Královéhradeckého kraje v roce 2004. Získala 6,1 % hlasů a obdržela tak v zastupitelstvu 3 křesla. Toto hnutí kandidovalo samostatně nebo v koalici ve všech krajích České republiky, vyšší podíl hlasů než v Královéhradeckém kraji však získalo pouze na Vysočině (7,1 %). Vysoké podpoře se SNK těšila především na východě (správní obvod ORP Náchod) a jihovýchodě kraje (správní obvod ORP Rychnov nad Kněžnou). Na Rychnovsku se podpory dočkal především Helmut Dohnálek, který se v následujícím roce stal náměstkem hejtmana kraje. Součástí jádra volební podpory se stala také skupina několika obcí na severu správního obvodu ORP Jičín. V roce 2004 hnutí nejvíce podporovaly právě venkovské obce do 999 obyvatel. Nejnižší podpoře se naopak těšili ve velkých městech. V následujících volbách již strana kandidovala pod novým názvem – SNK Evropští demokraté. Vznikla sloučením s politickou stranou Evropští demokraté. Výsledkově na tom strana byla velmi podobně jako v roce 2004. Opět se umístila na páté příčce s 6 % hlasů, které jí vynesly 3 mandáty v zastupitelstvu kraje. Absolutně nejvyšší podporu strana zaznamenala v rychnovském okrese. Zde se součástí jádra volební podpory nestalo pouze 8 obcí. Jádro se naopak rozrostlo o obce v trutnovském okrese a ve východní části jičínského okresu. Na Trutnovsku se podpory dostalo především místostarostce města Haně Horynové a starostovi Černého Dolu Zdeňku Krausovi. Na Jičínsku se vysoké podpory dostalo nyní již bývalé starostce obce Holouvsy, Martině Berdychové. Nejvíce preferenčních hlasů však získala na Rychnovsku bývalá senátorka Václava Domšová. Preferenční hlasy voličů jí vynesly z devátého místa na první příčku. I v roce 2008 se strana těšila vyšší podpoře spíše v menších obcích. Naopak ve městech nad 5 tisíc obyvatel stranu volilo jen 5 % voličů.

obce dle počtu obyvatel	podíl hlasů pro SNK (2004) v %	podíl hlasů pro SNK ED (2008) v %
méně než 500	7,9	7,3
500 až 999	10,6	8,1
1 000 až 1 999	5,3	8,2
2 000 až 4 999	5,4	6,2
5 000 až 9 999	4,6	5,1
10 000 a více	5,3	5,0

Volební zisk SNK ve volbách 2004

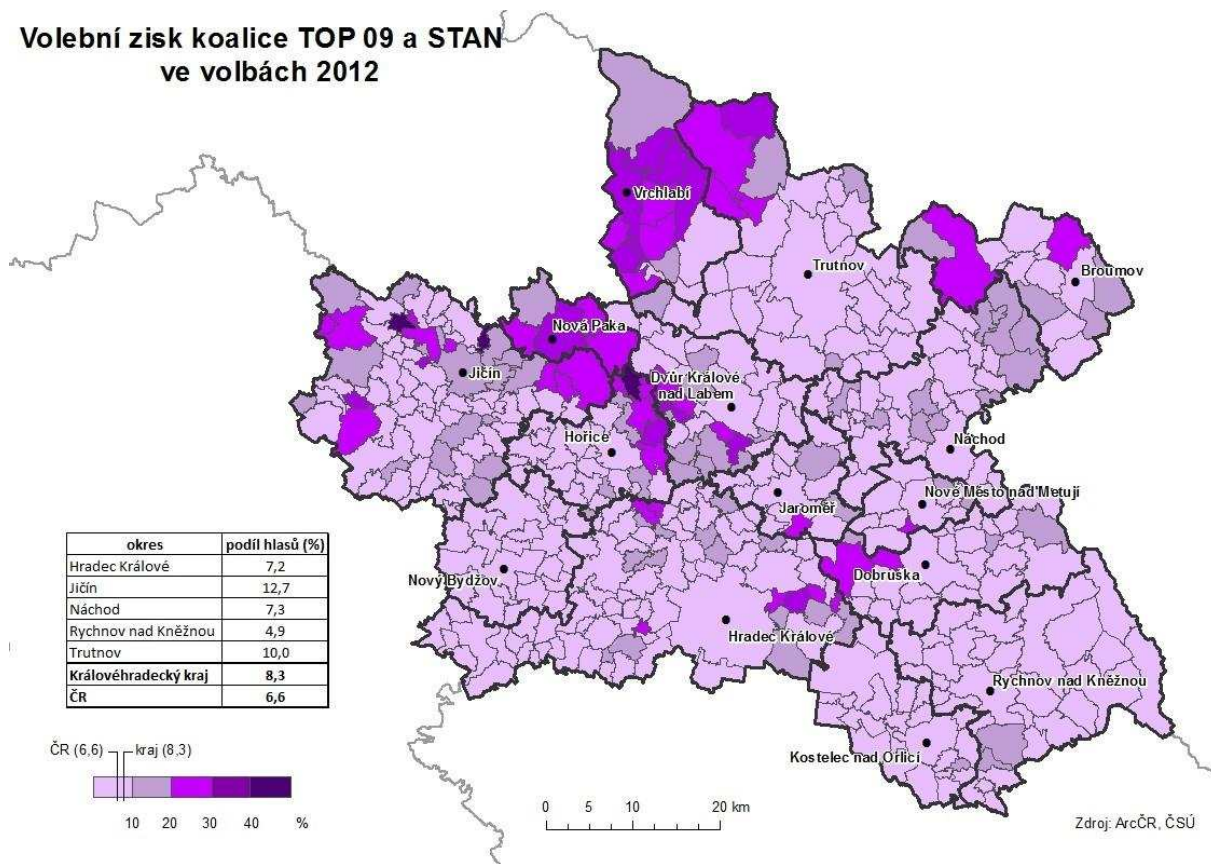
Volební zisk SNK ED ve volbách 2008

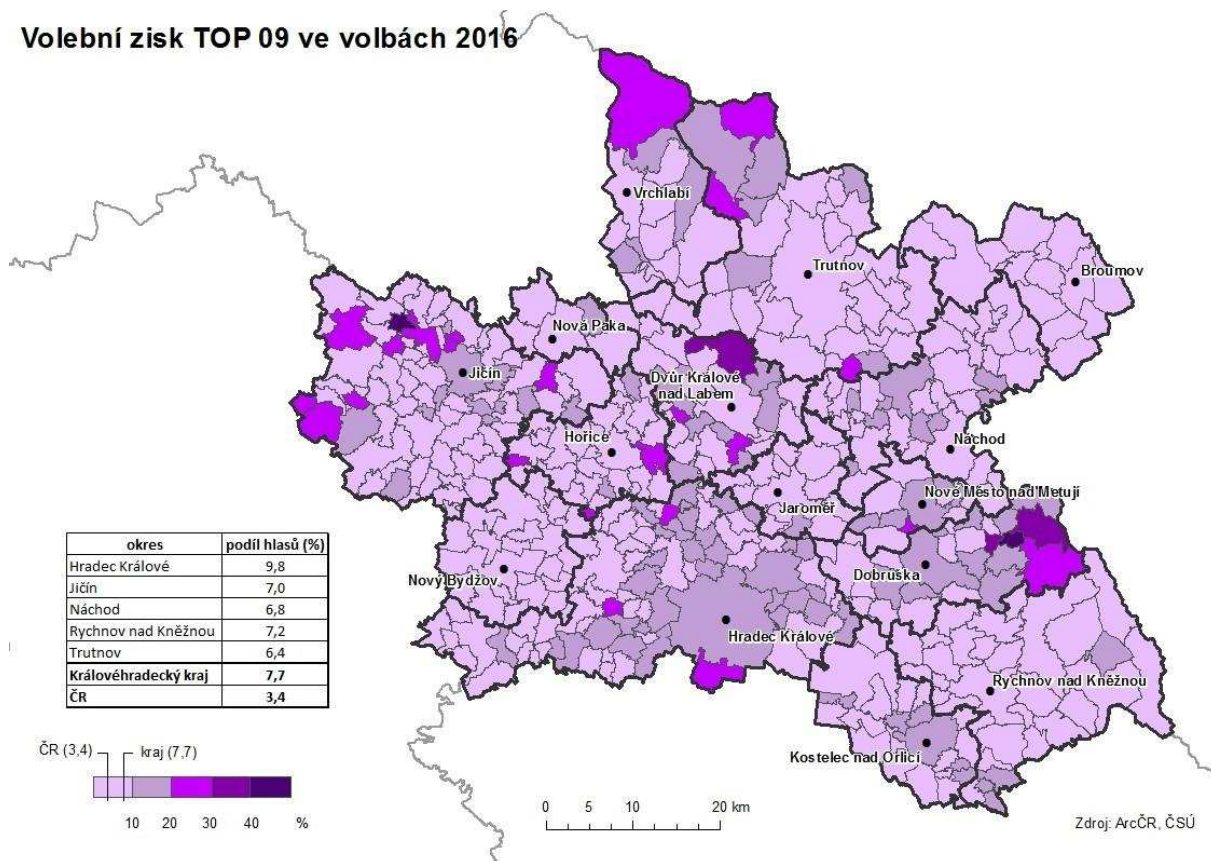
V roce 2012 kandidovala **TOP 09** v koalici s politickým hnutím **STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ (STAN)**. V Královéhradeckém kraji získali nadprůměrnou podporu, když o 1,7 procentních bodů přesáhli republikový průměr. Koalici zde podpořilo 8,3 % voličů. Vyššího podílu dosáhla pouze ve Středočeském a Zlínském kraji. Podpory se koalici dočkala především na severu trutnovského okresu, kde si voliče získal hlavně starosta města Vrchlabí, Jan Sobotka. Nadprůměrnou podporu vyjádřili také voliči z okolí Nové Paky, kteří volili starostu Rudolfa Cogana. Dalším regionem s vyšším podílem hlasů pro tuto koalici se stalo Broumovsko, kde za STAN kandidoval zastupitel města Broumova, Miroslav Švábl. V následujících volbách se TOP 09 a STAN rozhodli ukončit spolupráci. **TOP 09** tak do krajských voleb kandidovala tentokrát samostatně. Oproti předchozím volbám ztratila pouze 0,6 procentního bodu a obdržela v zastupitelstvu 4 mandáty, tedy o jeden méně než v roce 2012. Přesto se však podle podílu získaných platných hlasů jedná o nadprůměrný výsledek. V žádném jiném kraji České republiky nezískala TOP 09 vyšší podíl hlasů, Královéhradecký kraj překonal republikový průměr o 4,3 procentních bodů. Strana však přišla o regiony, které jí v minulých volbách vyjadřovaly nejvyšší podporu. Všichni výše zmínění kandidáti totiž v těchto oblastech kandidovali za koalici STAN a politické hnutí Východočeši. Součástí jádra volební podpory však zůstalo krajské město Hradec Králové a jeho zázemí. Nově strana získala velkou část správního obvodu ORP Dobruška, kde ve většině obcí zaznamenala nárůst volební podpory. Po rozdělení obcí do kategorií podle počtu obyvatel se strana v roce 2012 i 2016 těšila nadprůměrné podpory v rámci kraje pouze ve městech s více než 10 tisíci obyvateli. Zde jí pokaždé podporu vyjádřilo celkem 9 % obyvatel.

obce dle počtu obyvatel	podíl hlasů pro koalici (2012) v %	podíl hlasů pro TOP 09 (2016) v %
méně než 500	7,5	7,0
500 až 999	7,8	7,5
1 000 až 1 999	8,3	7,5
2 000 až 4 999	7,9	5,6
5 000 až 9 999	7,4	7,0
10 000 a více	9,0	9,0

Volební zisk koalice TOP 09 a STAN ve volbách 2012

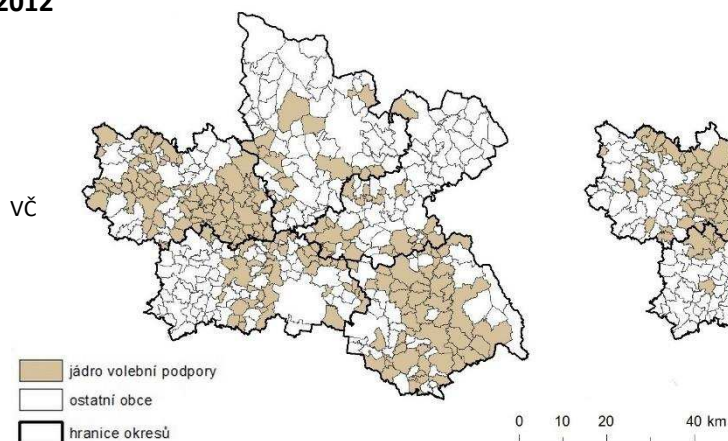
Volební zisk TOP 09 ve volbách 2016

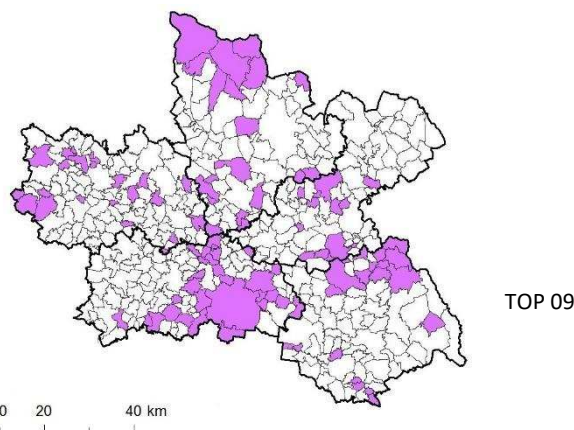
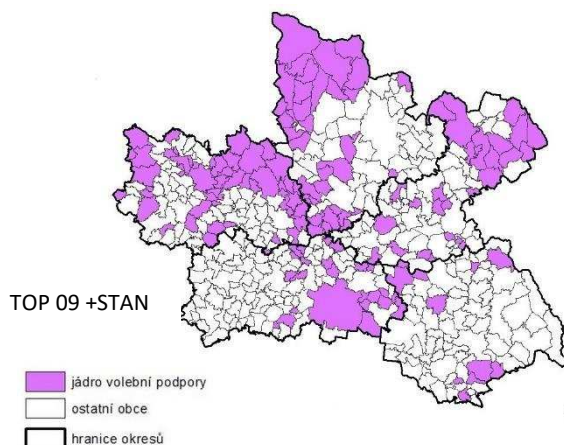
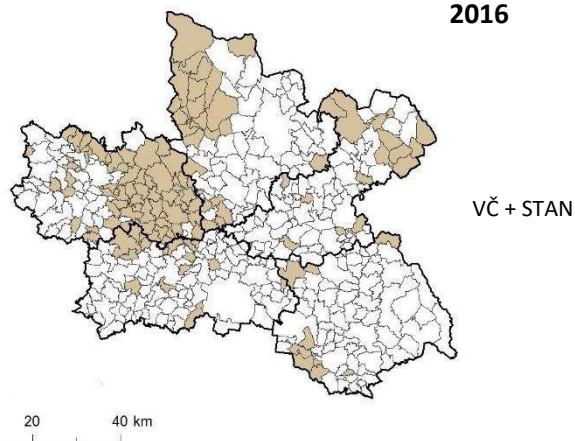
Politické hnutí **Východočeši** poprvé do krajského zastupitelstva kandidovalo v roce 2012. Ve zvyšující se konkurenci dokázalo hned v prvních volbách získat 7,7 % hlasů, za které obdrželo v zastupitelstvu kraje 4 mandáty. Centrem vysoké podpory Východočechů se stal správní obvod ORP Hořice. Součástí volebního jádra nebyly v tomto regionu pouze dvě obce. Vysokého počtu preferenčních hlasů se zde dočkala starostka Holovous, Martina Berdychová, která v předchozích volbách kandidovala za SNK ED. Vyšší podpoře se hnutí těšilo také v okrese Rychnov nad Kněžnou. Voliče získal především majitel zámku Kostelec nad Orlicí, František Kinský, který se později stal i starostou města. V následujících letech se Východočeši dohodli na spolupráci se **STAN**. V roce 2016 tak do krajských voleb kandidovali v koalici. Získali opět 4 mandáty, avšak tentokrát je podpořilo svými hlasy 9 % voličů kraje. Východočechům opět vyjádřil podporu správní obvod ORP Hořice. Starostové a nezávislí poté přilákali voliče z oblasti Jičínska, Nové Paky, Vrchlabí a Broumova. Ve správním obvodu ORP Vrchlabí se dokonce všechny obce staly součástí jádra volební podpory koalice. Zastupitelské mandáty tak opět získali někteří kandidáti, kteří v předchozích volbách kandidovali v koalici TOP 09 a STAN (Jan Sobotka a Rudolf Cogan). Naopak v okrese Rychnov nad Kněžnou se tentokrát koalice netěšila tak vysoké podpoře. Místní lídr František Kinský totiž podruhé do krajského zastupitelstva nekandidoval. Východočeši se nejvyšší podpoře těšili na venkově. V malých obcích je v roce 2012 podpořilo přes 9 % voličů, o čtyři roky později od nich získali přes 10 % hlasů. Nízké podpory se naopak hnutí dočkalo od největších měst. Zde je v obou případech podpořilo jen 6 % voličů.

obce dle počtu obyvatel	podíl hlasů pro VČ (2012) v %	podíl hlasů pro koalici (2016) v %
méně než 500	9,4	10,5
500 až 999	9,3	10,1
1 000 až 1 999	8,9	12,5
2 000 až 4 999	7,9	11,6
5 000 až 9 999	7,9	9,5
10 000 a více	6,2	6,6

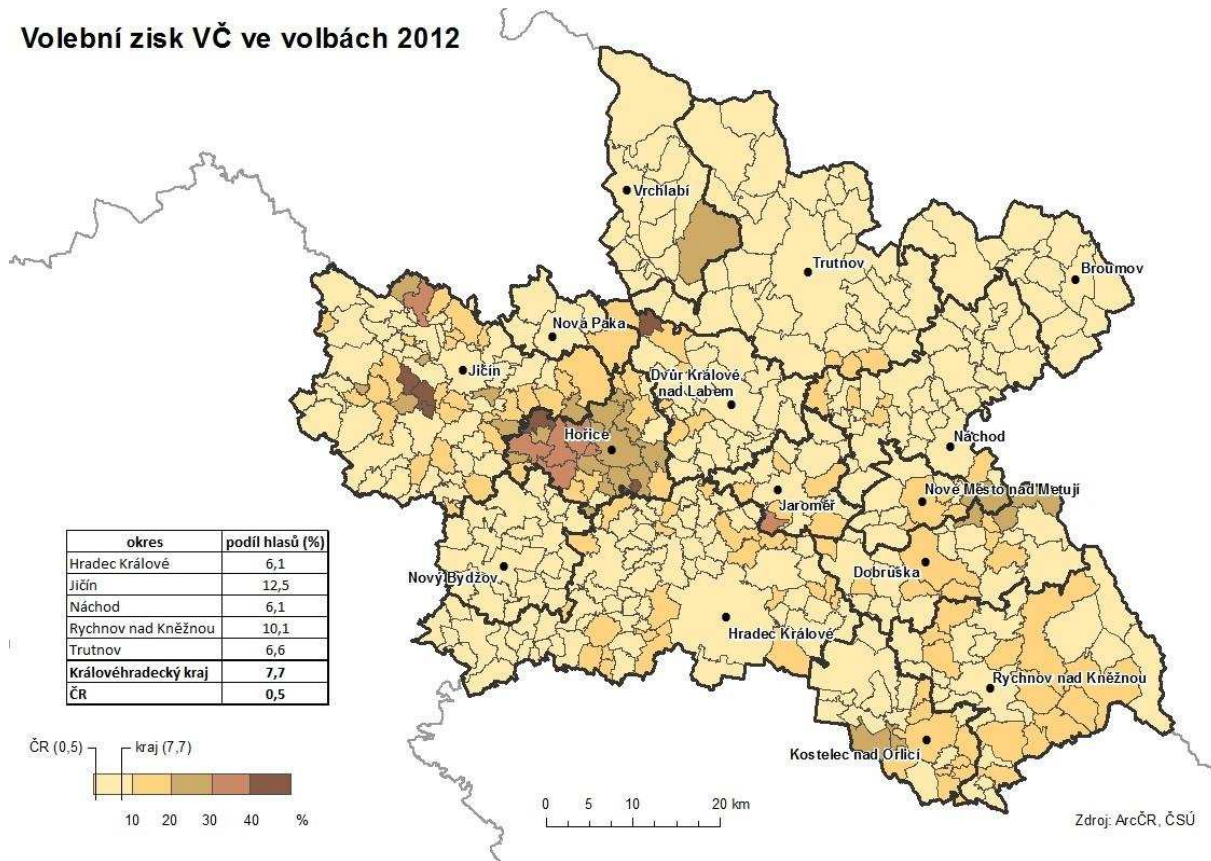
2012

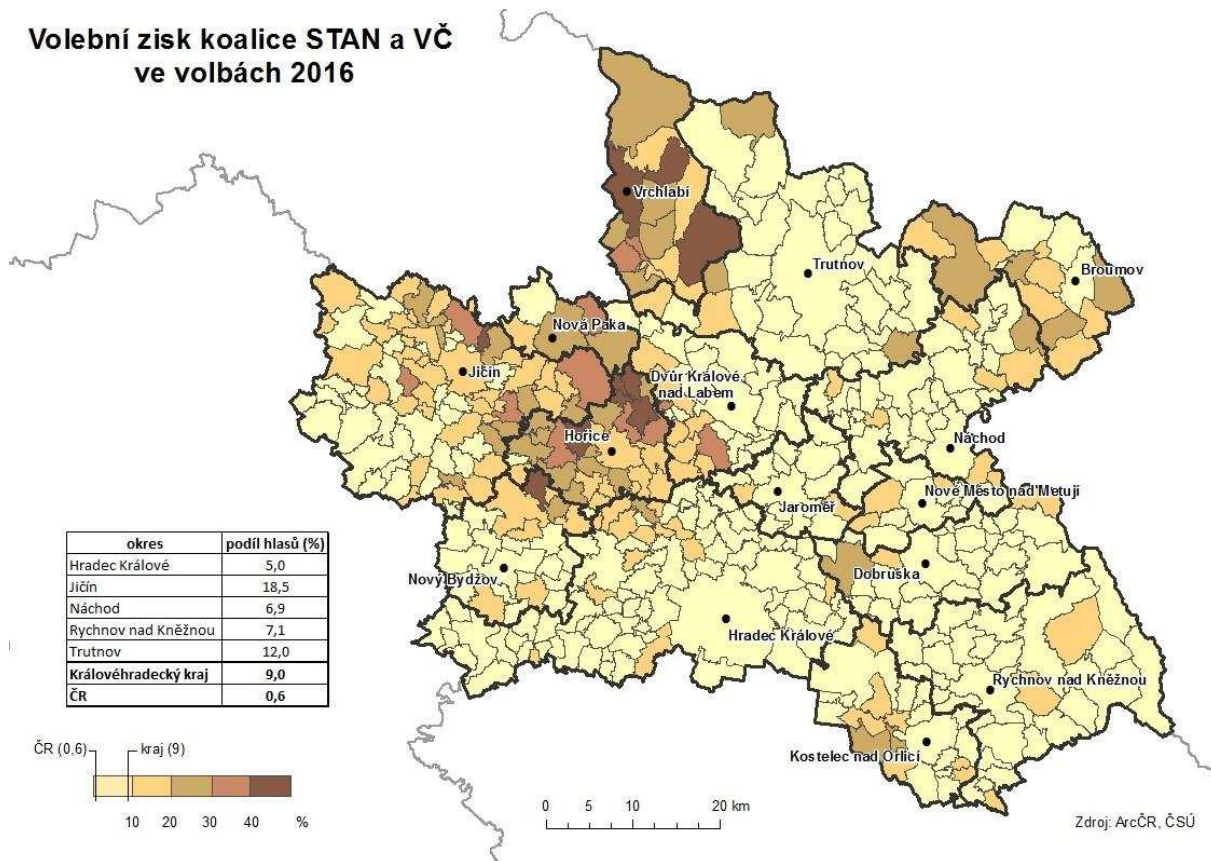
2016

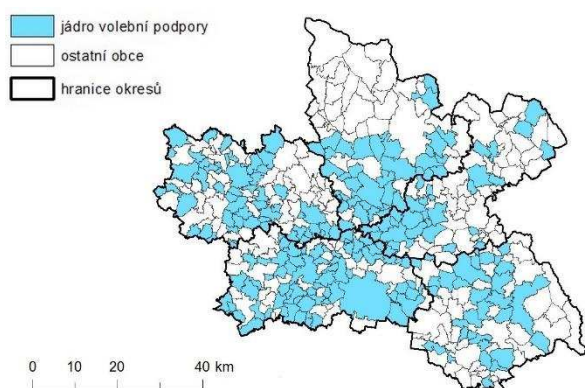
Volební zisk VČ ve volbách 2012

Volební zisk koalice STAN a VČ ve volbách 2016

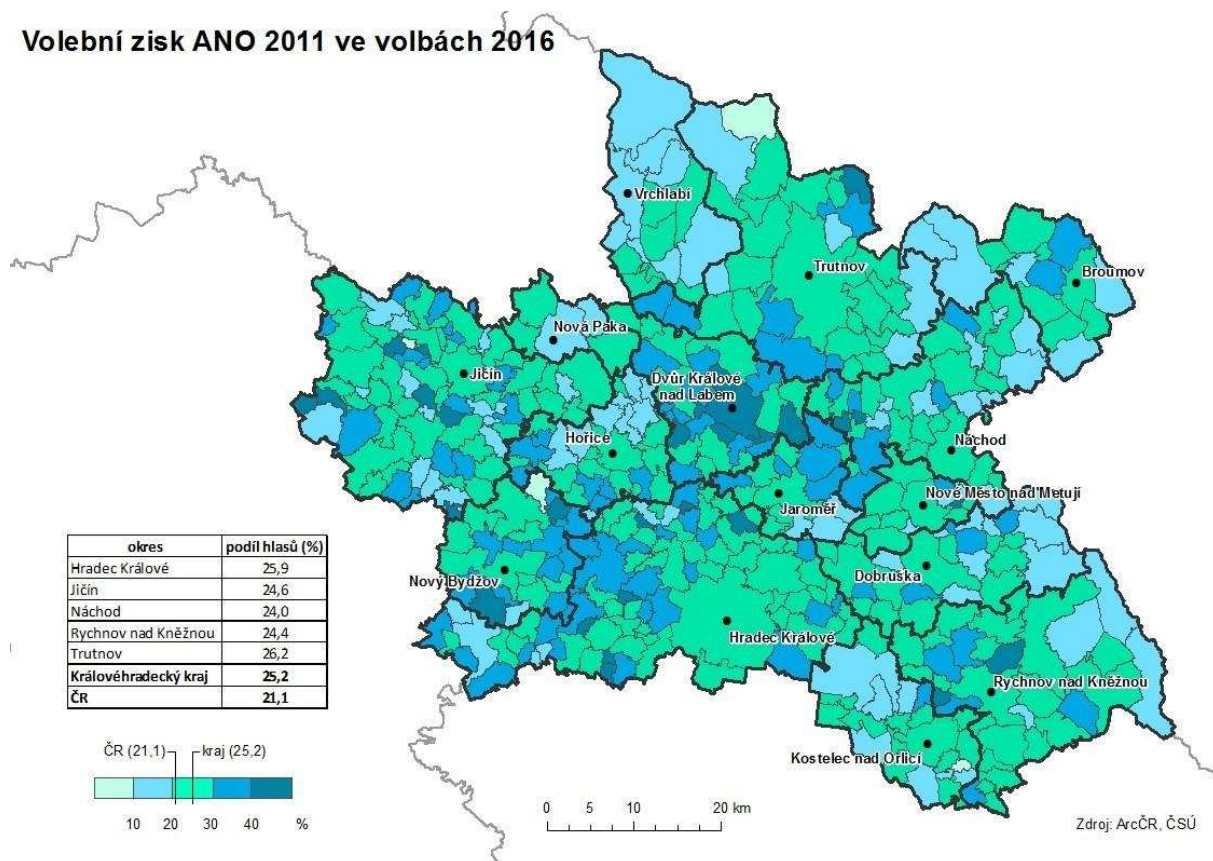

Politické hnutí **ANO 2011** do zastupitelstva kraje kandidovalo až v posledních volbách, které proběhly v roce 2016. V Královéhradeckém kraji se hnutí dočkalo nadprůměrné podpory. Získalo 25,2 % hlasů, čímž překonalo celorepublikový průměr o 4,1 procentních bodů. Vyšší podíl hlasů obdrželo ANO pouze v Moravskoslezském kraji (25,7,%). Přestože hnutí získalo v roce 2016 nejvíce mandátů (13), zůstal spolu s KSČM, koalicí SPD+SPO a koalicí Pirátů a Strany zelených v opozici. Jádro volební podpory hnutí tvořila dokonce téměř polovina obcí kraje (221 ze 448). Mohli bychom ho označit za opak volebního jádra strany TOP 09, jelikož ta získávala hlasy v regionech, kde se ANO 2011 těšilo nejnižší podpoře. Mezi tyto oblasti řadíme především obce na severu kraje ve správním obvodu ORP Vrchlabí či Trutnov. Nižší podporu hnutí zaznamenalo také na Náchodsku nebo ve správním obvodu ORP Kostelec nad Orlicí. Naopak vysoký podíl voličů získalo především ve správním obvodu Dvůr Králové nad Labem. Zde obdržel vysoký počet preferenčních hlasů starosta města Jan Jarolím. Ještě více preferenčních hlasů získal místní podnikatel Jiří Hlavatý, který se však kvůli vysokému pořadovému číslu na kandidátní listině do zastupitelstva kraje nedostal. ANO získalo také nadprůměrnou podporu na východním kraji správního obvodu ORP Nový Bydžov a v západní části správního obvodu ORP Hradec Králové. Nejvíce hnutí podporoval venkov, v obcích do 500 obyvatel ho podpořilo 26,5 % voličů. Součástí volebního jádra se však stala také polovina měst kraje, ve kterých žije více než 10 tisíc obyvatel (krajské město Hradec Králové, Jičín, Jaroměř a Dvůr Králové nad Labem).

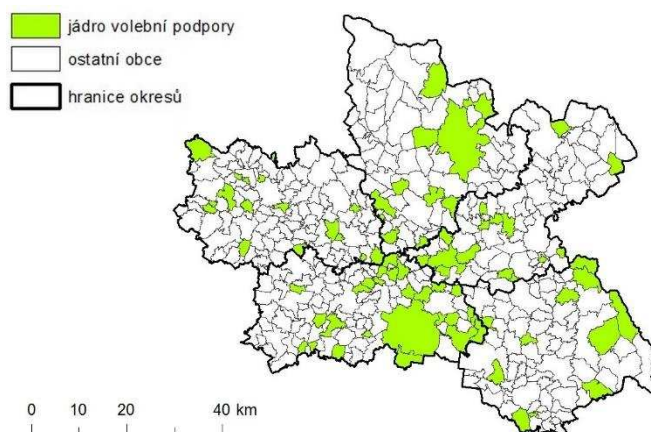
obce dle počtu obyvatel	podíl hlasů pro ANO 2011 v %
méně než 500	26,5
500 až 999	25,6
1 000 až 1 999	24,8
2 000 až 4 999	23,7
5 000 až 9 999	23,9
10 000 a více	25,6

Volební zisk ANO 2011 ve volbách 2016

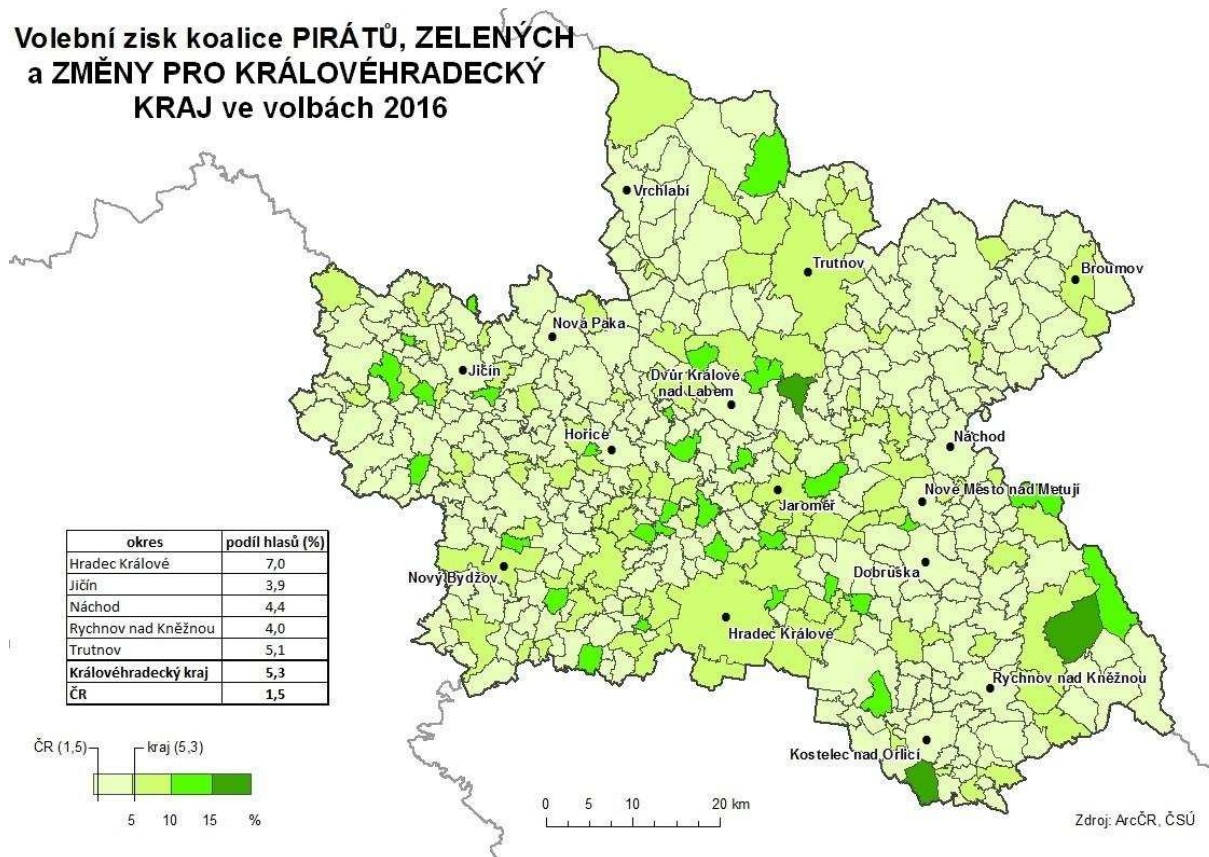

Piráti a Strana zelených vytvořili pro krajské volby v roce 2016 koalici společně s politickým hnutím Změna pro Královéhradecký kraj. Piráti a Strana zelených společně kandidovali pouze ve čtyřech krajích, mandáty však získali jen ve dvou. Jedním z nich byl právě Královéhradecký kraj, kde pro ně hlasovalo 5,3 % voličů. V tomto kraji to byl v roce 2016 nejnižší získaný podíl hlasů, za který strana či koalice obdržela mandáty. V Jihomoravském kraji získali o 0,2 procentních bodů méně, přesto však obdrželi o jeden mandát více. V kraji Královéhradeckém se rozdělovali této koalici 2 mandáty. Získali je Martin Hanousek za Stranu zelených z Hradce Králové a Martin Jiránek za Piráty z Trutnova. Právě tato dvě největší města kraje se stala součástí jádra volební podpory koalice. Jejich volební jádro se podle počtu obcí stalo v roce 2016 nejmenším jádrem v kraji, jeho součástí bylo pouze 80 obcí. Nejvíce koalici podle podílu získaných platných hlasů podpořila města s více než 10 tisíci obyvateli. Zde získali 6,8 % hlasů.

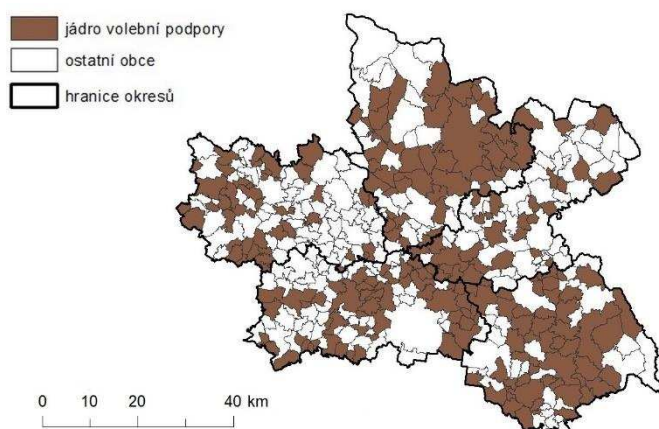
obce dle počtu obyvatel	podíl hlasů pro koalici v %
méně než 500	4,2
500 až 999	4,4
1 000 až 1 999	3,9
2 000 až 4 999	3,8
5 000 až 9 999	4,6
10 000 a více	6,8

Volební zisk koalice PIRÁTŮ, ZELENÝCH a ZMĚNY PRO KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ ve volbách 2016

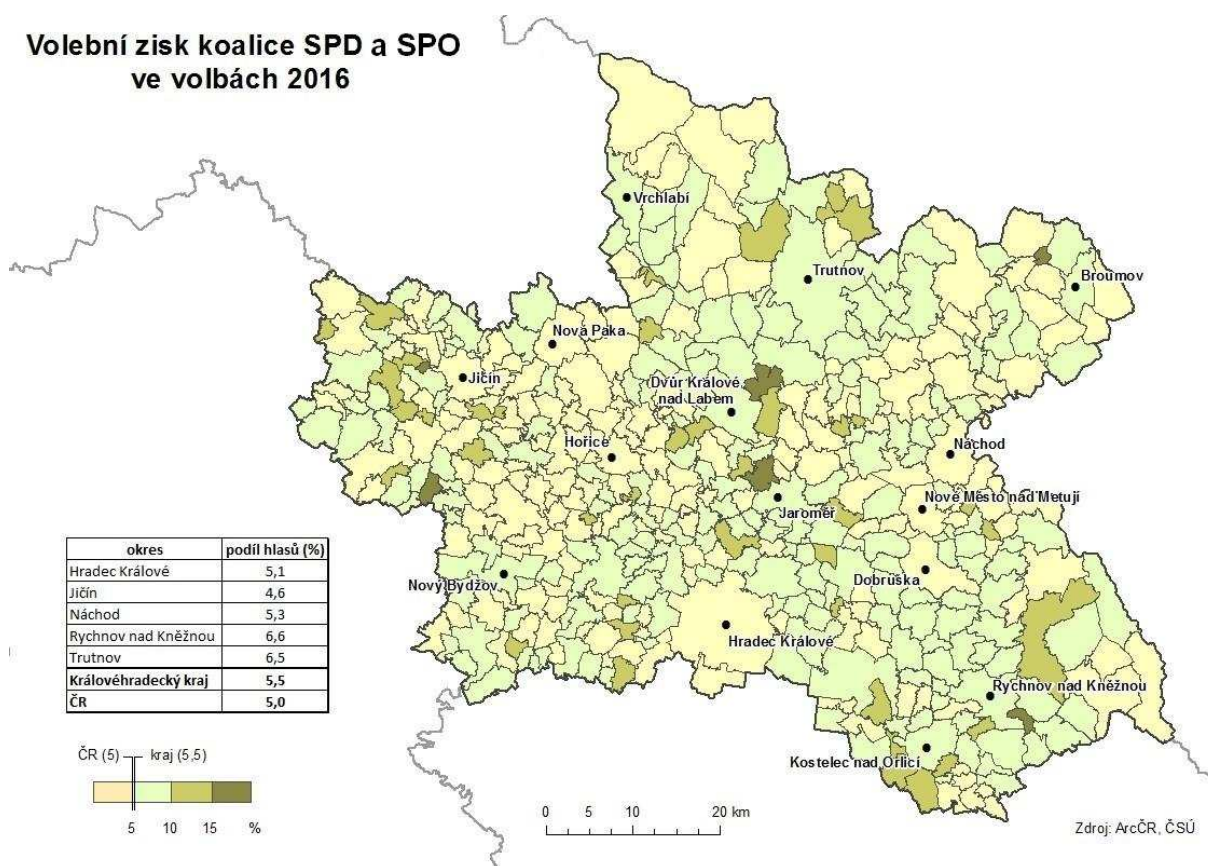

Hnutí **Svoboda a přímá demokracie - Tomio Okamura (SPD)** kandidovalo společně se **Stranou Práv Občanů (SPO)** v 11 krajích. Pouze v Královéhradeckém kraji tato dvoučlenná (!) koalice z nejasných důvodů používala poněkud matoucí název “Koalice Svoboda a přímá demokracie - Tomio Okamura (SPD) a Strana Práv Občanů a SNK“ (zkratku „SNK“ přitom neoznačuje žádnou registrovanou politickou stranu nebo hnutí). SPD a SPO získali potřebných 5 % pro získání mandátu celkem v 9 krajích, jedním z nich byl i kraj Královéhradecký. Zde je podpořilo 5,5 % voličů, proto na tuto koalici připadly pouze dva mandáty. Některé obce ji podpořily více než 15 % hlasů (maximální podíl platných hlasů byl 19,7 %), avšak v celém kraji bychom nenalezli koncentrovanou oblast, ve které by voliči koalici podporovali vysokým podílem hlasů. Největší podpoře se kandidáti mohli těšit v obcích s 2 000 až 4 999 obyvateli, kde pro ně hlasovalo 6,4 % voličů. Rozdíly mezi podíly hlasů v jednotlivých kategoriích však nejsou nijak významné. Součástí jádra volební podpory koalice SPD a SPO se stala téměř polovina obcí kraje (220 ze 448). Patřilo sem především zázemí krajského města a také obce v trutnovském a rychnovském okrese. Součástí jádra naopak nejsou obce tvořící jádro pravicových stran ODS a TOP 09 (Hradec Králové a sever kraje).

obce dle počtu obyvatel	podíl hlasů pro koalici v %
méně než 500	5,5
500 až 999	5,9
1 000 až 1 999	6,1
2 000 až 4 999	6,4
5 000 až 9 999	5,4
10 000 a více	5,2

Volební zisk koalice SPD a SPO ve volbách 2016

10. EFEKT KANDIDÁTA

Tento efekt je založen na lokální podpoře kandidátů v místě jejich bydliště či pracoviště. Úzce souvisí s takzvaným sousedským efektem. Ten vyjadřuje skutečnost, že se kandidát těší vyšší preference v oblastech, se kterými je nějakým způsobem spjat. Většinou se jedná o obce či regiony, ve kterých se kandidát narodil, strávil zde část svého života nebo v daném místě vyvíjel pracovní aktivitu. Závisí tak na blízkosti mezi voličem a kandidátem. S rostoucí vzdáleností tak přirozeně efekt kandidáta klesá. Sousedský efekt způsobuje i fakt, že se kandidát může těšit vyšší podpoře v oblastech, ve kterých by se jeho strana za normálních okolností tak vysoké podpory nedočkala. Voliči totiž předpokládají, že se místní lídr bude snažit hájit zájmy právě jejich lokality. Následující kapitola se zaměřuje právě na efekt kandidátů na příkladu **hejtmanů Královéhradeckého kraje**, kteří byli zvoleni mezi lety 2000 a 2016.

Prvním hejtmanem Královéhradeckého kraje se stal v roce **2000 Pavel Bradík** z ODS. Získal nejvíce preferenčních hlasů ze všech kandidátů své strany (3 737 hlasů). Pavel Bradík v době své kandidatury do zastupitelstva kraje pracoval v Hradci Králové. Můžeme tedy říci, že se v jeho případě mírně projevil efekt kandidáta. Nejvyšší podíl preferenčních hlasů na výsledku strany totiž získal právě v okrese Hradec Králové. Se zvyšující se vzdáleností pak podíl jeho preferenčních hlasů klesal. Vyššího procenta hlasů se těšil také například ve Špindlerově Mlýně nebo v Bartošovicích v Orlických horách. Tento fakt však můžeme připisovat většímu množství turistů v horských střediscích.

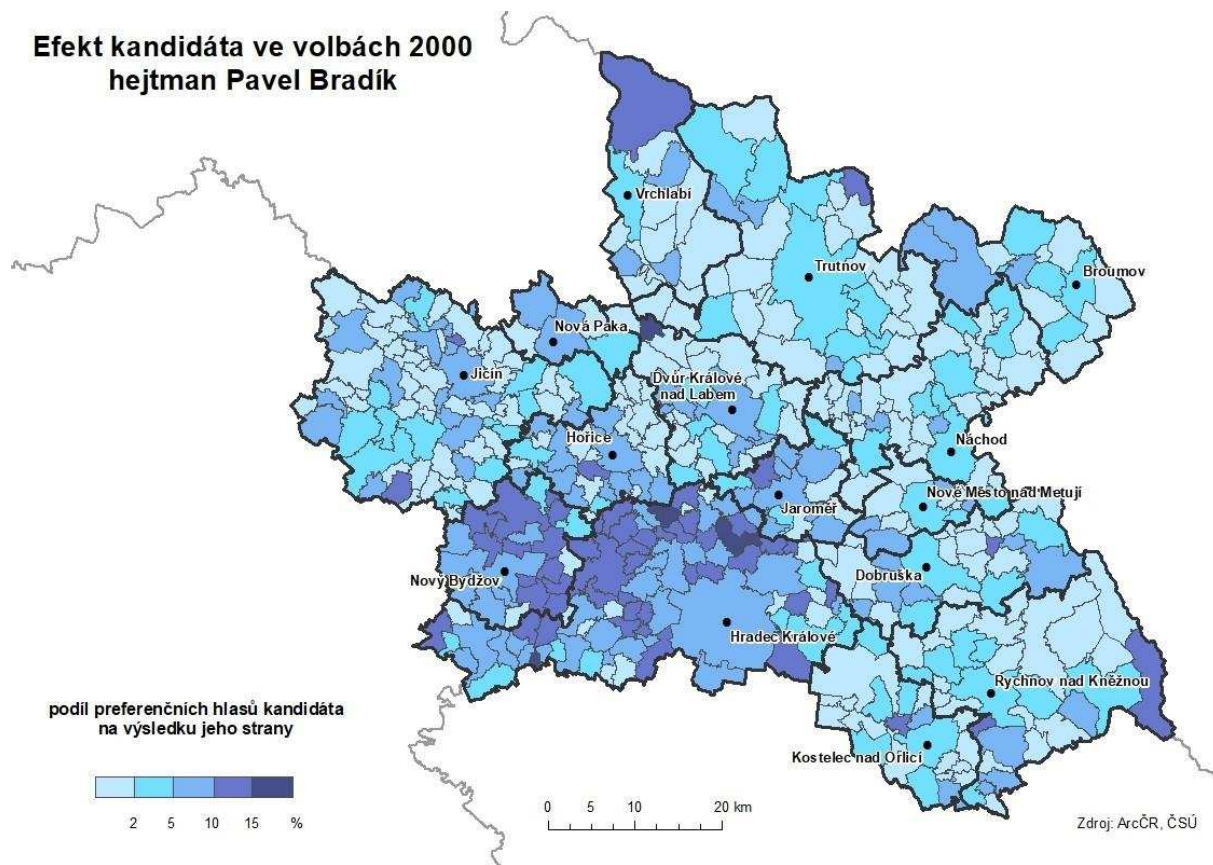
O čtyři roky později v roce **2004** byl hejtmanem kraje zvolen opět **Pavel Bradík**. Tentokrát se však efekt kandidáta téměř neprojevil. Nejvyšší podíl preferenčních hlasů získal Pavel Bradík opět ve správním obvodu ORP Hradec Králové, avšak velký rozdíl mezi ostatními správními obvody ORP nebyl znatelný. Obce s vysokým podílem preferenčních hlasů tohoto kandidáta bychom tentokrát našli po celém kraji. Tento fakt můžeme nejspíš připisovat vyšší popularitě, které se jistě tehdejší hejtman těšil po celém kraji. Pavel Bradík totiž získal v roce 2004 celkem 5 360 hlasů pro svou osobu, což je nejvyšší počet preferenčních hlasů ze všech kandidátů napříč stranami.

I v roce **2008** se Pavel Bradík ucházel o post hejtmana, tentokrát však neúspěšně. Hejtmanem kraje byl nakonec zvolen **Lubomír Franc**, který kandidoval za ČSSD. V jeho případě se efekt kandidáta projevil snad nejsilněji. Tehdejší hejtman se narodil v Broumově, kde se později také stal zastupitelem a v letech 2006–2008 dokonce místostarostou města. Právě na Broumovsku získal Lubomír Franc nejvyšší podíl preferenčních hlasů. Výjimkou se staly s vysokým podílem hlasů obce Petrovičky a Králíky na západě kraje. Nejvyšší podpoře z kandidátů ČSSD se však těšil Vladimír Dryml, který získal o neuvěřitelných 7 965 preferenčních hlasů více než Lubomír Franc s 2 315 hlasy.

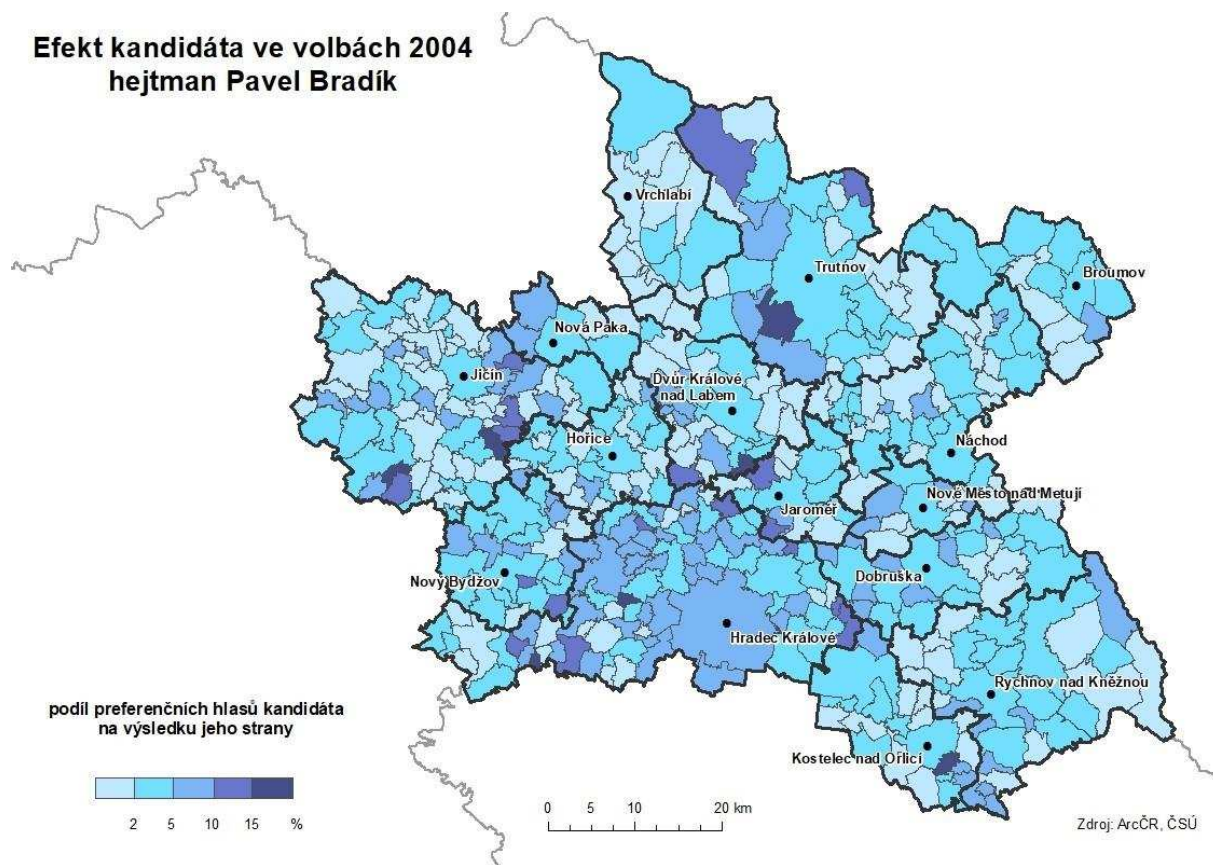
Lubomír Franc se stal hejtmanem kraje i v roce **2012**. V krajských volbách získal celkem 3 356 hlasů, ani tentokrát se však nestal kandidátem své strany s nejvyšším počtem preferencí. O 1 306 hlasů ho překonal Miroslav Antl. I tentokrát můžeme mluvit o silném efektu kandidáta, který se projevil i v těchto zastupitelských volbách. Nejvyšší podíl voličů ho podpořil opět v oblasti Broumovska. V roce 2012 se zde dočkal dokonce ještě významnější podpory než v přechodích volbách. Tentokrát však podíl jeho preferenčních hlasů nestoupl jen na Broumovsku, ale také na Náchodsku. Ve stejném roce se stal dokonce senátorem právě za obvod Náchod.

Současným hejtmanem Královéhradeckého kraje je od roku **2016 Jiří Štěpán**. Ani on není kandidátem s nejvyšším počtem preferenčních hlasů. Tuto pozici si v rámci ČSSD ponechal opět Miroslav Antl, který přeskočil současného hejtmana o 1 035 hlasů, a získal první příčku na kandidátní listině strany. Ačkoliv byl Jiří Štěpán umístěn před volbami na čelo kandidátní listiny, skončil díky vysokému počtu preferenčních hlasů ostatních kandidátů až na čtvrtém místě. V jeho případě se však efekt kandidáta vůbec neprojevil. Ačkoliv se narodil a dlouhá léta působí v Hradci Králové, v tomto regionu se žádné vyšší podpory voličů nedočkal. Vyššího podílu preferenčních hlasů se mohl těšit jen v několika menších obcích, které však společně netvoří žádnou ucelenou oblast.

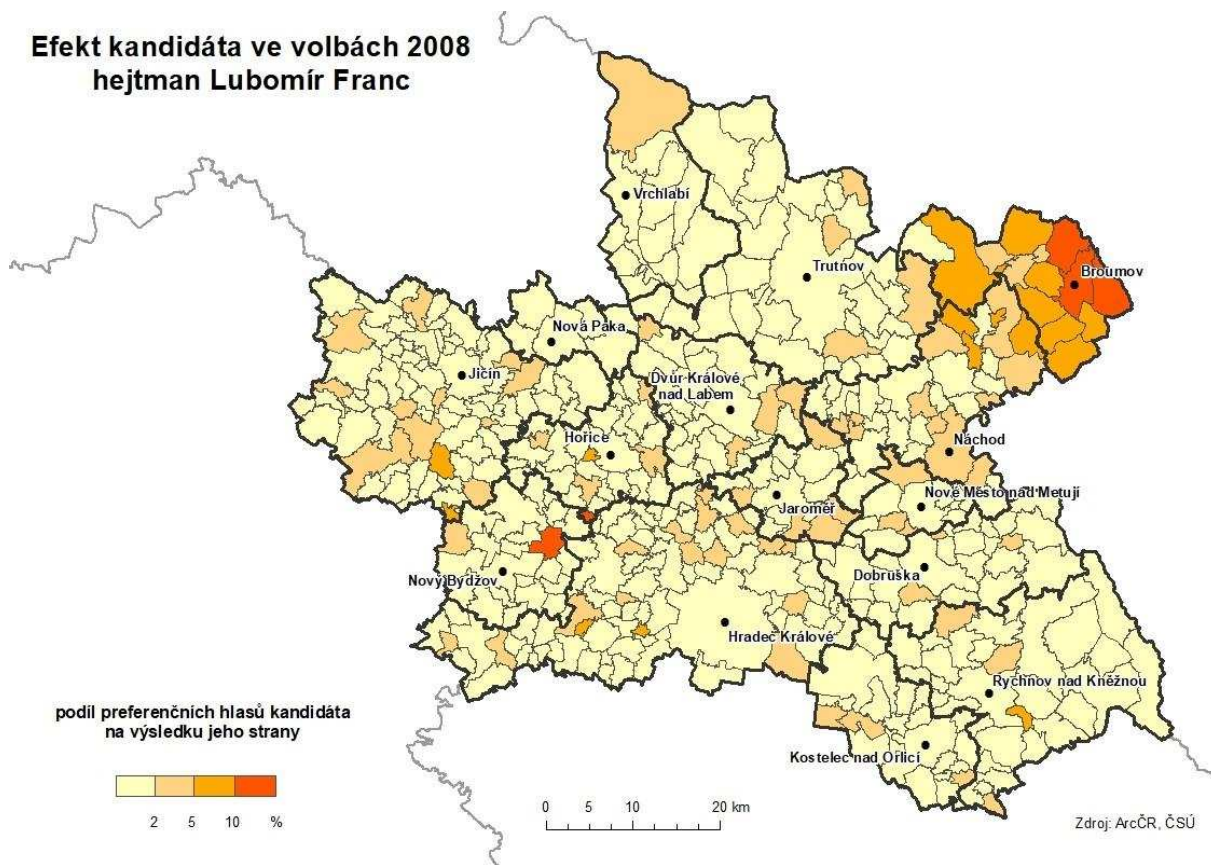
**Efekt kandidáta ve volbách 2000
hejtman Pavel Bradík**

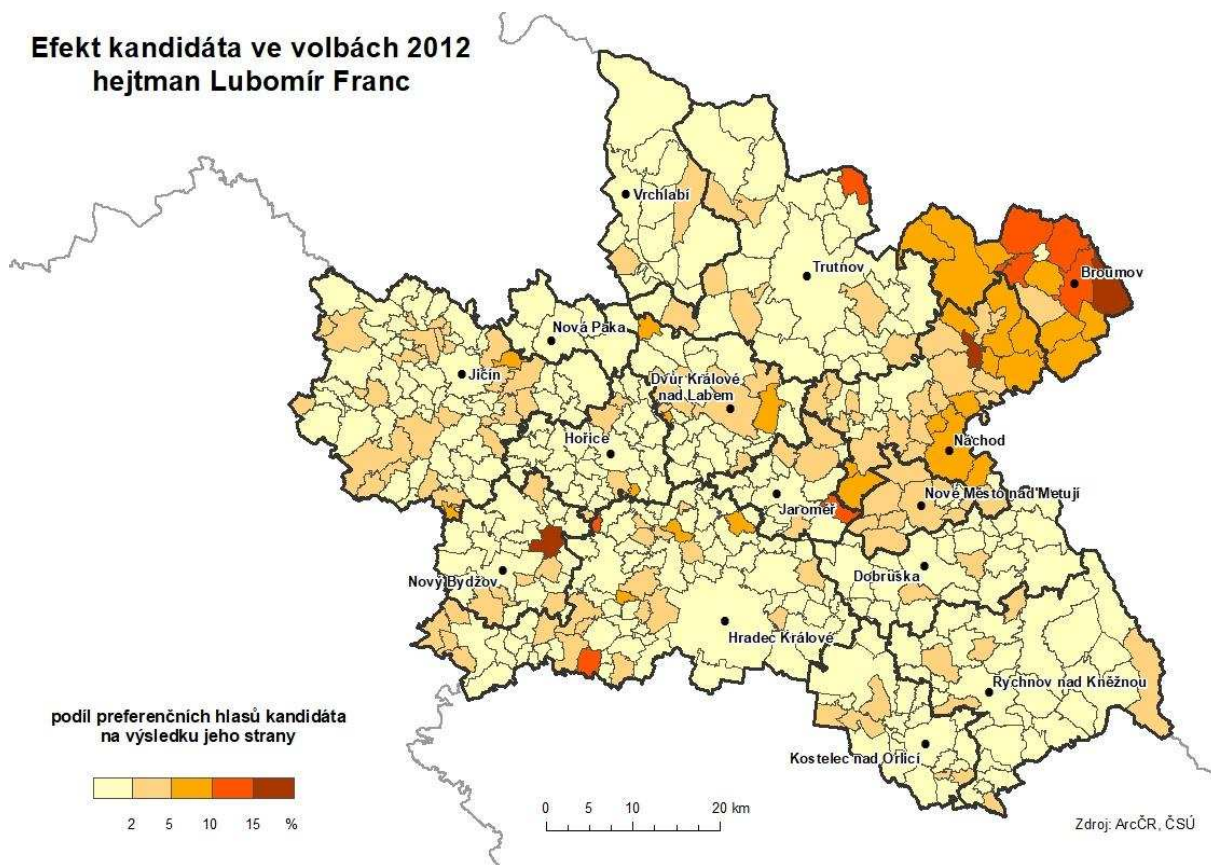
**Efekt kandidáta ve volbách 2004
hejtman Pavel Bradík**

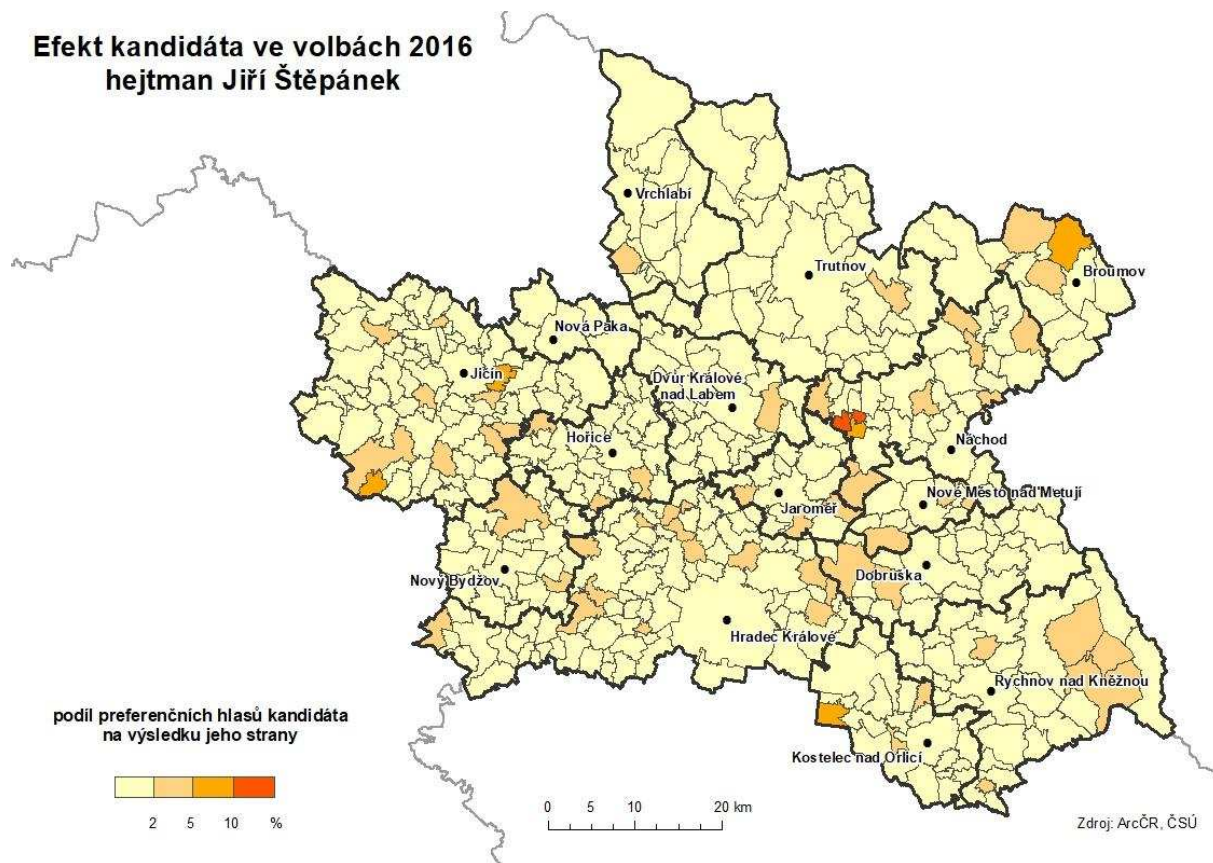
**Efekt kandidáta ve volbách 2008
hejtman Lubomír Franc**

**Efekt kandidáta ve volbách 2012
hejtman Lubomír Franc**

Efekt kandidáta ve volbách 2016 hejtman Jiří Štěpánek

11. VYBRANÉ VZTAHY VOLEBNÍCH VÝSLEDKŮ A JINÝCH UKAZATELŮ

Následující kapitola se zabývá podmíněností volební podpory jednotlivých politických stran. Hodnocení je zde vzájemný vztah dvou či více veličin, které spolu v tomto tématu mohou souviset. Hodnota tohoto vztahu je nazývána jako korelační koeficient. Souvislost mezi dvěma skupinami dat může být záporná (nepřímá závislost), kladná (přímá závislost) nebo mohou být data vzájemně nezávislá (hodnoty se pohybují kolem 0). V následujících mapách jsou zobrazeny vybrané jevy, mezi kterými byly nalezeny nejsilnější vazby. Mezi hodnocená data byly vybrány určité demografické ukazatele, u kterých by se mohla projevit souvislost s volebními výsledky některých politických stran. Při této analýze byla využita data ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011. S ohledem na tento rok byly analyzovány krajské volby, které se konaly v co nejkratším časovém odstupu od SLDB, tedy v roce 2012. Pro srovnání s aktuální situací jsou některé ukazatele porovnávány také s volebními výsledky stran z roku 2016.

Korelační vztah č. 1 (korelační koeficient = 0,46)

Prvním vybraným vztahem je **podíl volebních výsledků KDU-ČSL a podíl věřících obyvatel**. Mapa prokazuje, že mezi těmito ukazateli existuje pozitivní souvislost. Pro srovnání byla použita data z voleb 2012, kdy KDU-ČSL kandidovala v koalici s politickou stranou Volba pro město. Prostorové rozmístění podílu věřících obyvatel má však v každých volbách podobný charakter jako podíl získaných platných hlasů pro KDU-ČSL nezávisle na tom, zda strana kandiduje sama či v koalici. Můžeme tedy říci, že strana získává větší procento hlasů v obcích s vyšším podílem věřících obyvatel. Tento trend se pravidelně projevuje hlavně na východě kraje v okolí měst Náchod, Nové Město nad Metují či Dobruška.

Korelační vztah č. 2 (korelační koeficient 2012 = 0,37; korelační koeficient 2016 = 0,34)

Druhý porovnávaný vztah se týká **podílu získaných hlasů strany STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ a kandidatury samotných starostů**. V roce 2012 za stranu kandidovalo 15 aktivních starostů, v roce 2016 ještě o dva více. Mapy za oba uvedené roky prokazují, že mezi kandidaturou starostů a podílem získaných hlasů strany existuje souvislost. Můžeme tak říci, že v obcích (a jejich okolí), ve kterých figuroval starosta na kandidátní listině strany, se STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ dočkali vyšší podpory.

Korelační vztah č. 3 (korelační koeficient = -0,38)

Částečná souvislost také existuje i mezi **volebním výsledkem KSČM a podílem obyvatel se středním či vyšším vzděláním**. Tentokrát se však jedná o zápornou souvislost, tedy o nepřímou závislost obou ukazatelů. V obcích, ve kterých žil podle dat ze SLDB 2011 vyšší podíl obyvatel, kteří dosáhli minimálně středního vzdělání s maturitou, se KSČM v roce 2012 dočkala nižší podpory. Naopak oblasti, které stranu pravidelně podporují, registrují nižší podíl obyvatel s vyšším vzděláním. Z následující mapy tedy vyplývá, že vzdělanější obyvatelé spíše nepatří mezi voliče KSČM. Toto tvrzení potvrzují především obce na severu či východě kraje, dále také některá větší města včetně krajského.

Korelační vztah č. 4 (korelační koeficient = -0,26)

KSČM však není jedinou politickou stranou, u které bychom našli mírnou souvislost mezi volebními výsledky a **podílem obyvatel, kteří dosáhli minimálně středního vzdělání s maturitou**. Podobné záporné prostorové rozmístění obou ukazatelů zobrazuje mapa také u **výsledků ČSSD**. V oblastech, kde žije podle SLDB 2011 vyšší podíl obyvatel s vyšším vzděláním, se strana netěší tak výrazných výsledků. Více stranu podporují obce, kde podíl obyvatel s vyšším vzděláním nedosahuje tak vysokých hodnot. V porovnávaném roce 2012 se jednalo konkrétně o obce na Broumovsku či na západním okraji jičínského okresu.

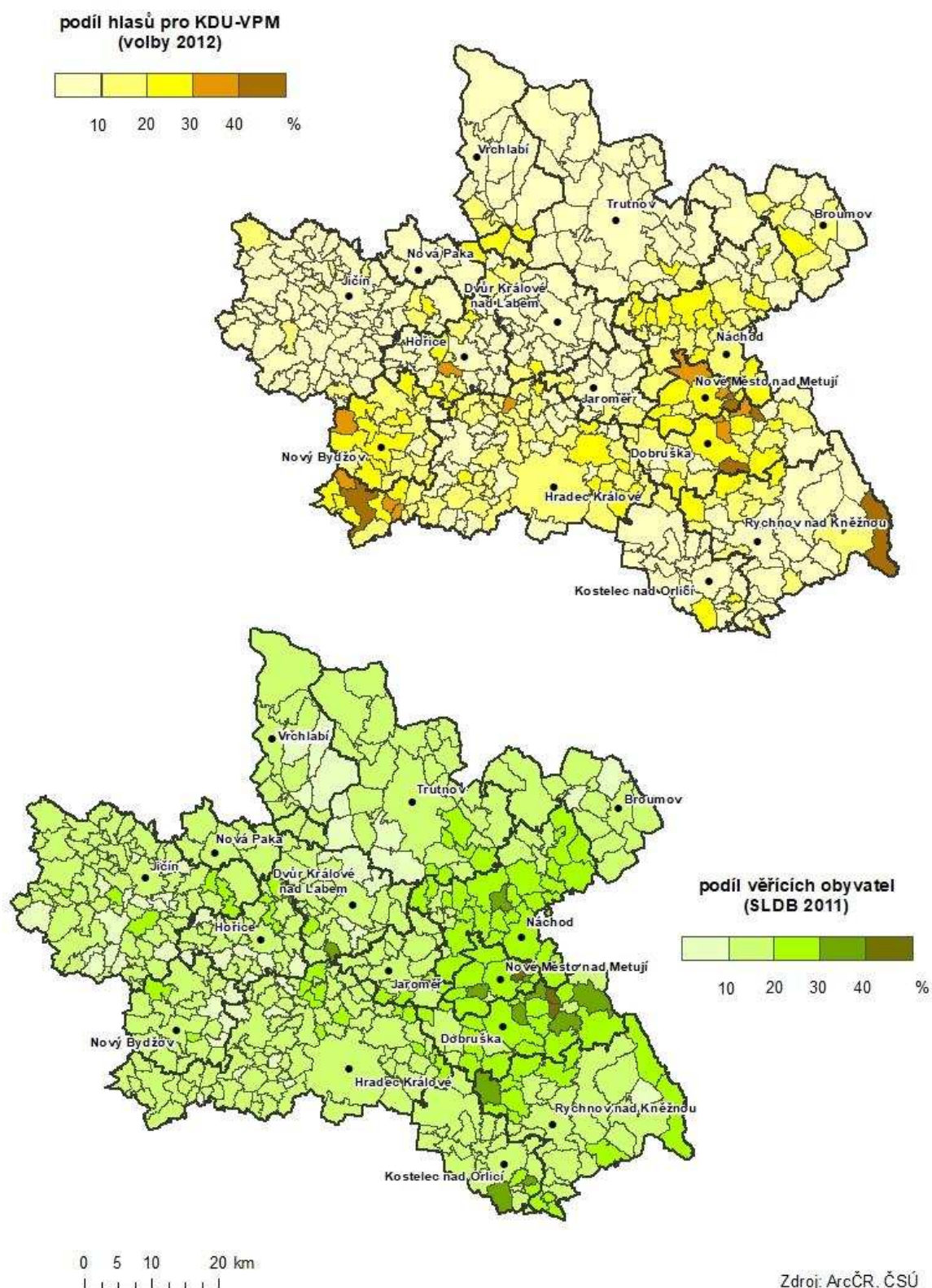
Korelační vztah č. 5 (korelační koeficient = 0,26)

Opačným případem je však pravicová strana **ODS**. Mezi jejími výsledky v krajských volbách roku 2012 a podílem vzdělanějších obyvatel najdeme také souvislost. Tentokrát se však jedná o souvislost kladnou. Oblasti, ve kterých žije vyšší podíl vzdělanějších obyvatel, se pravidelně stávají součástí volebního jádra strany.

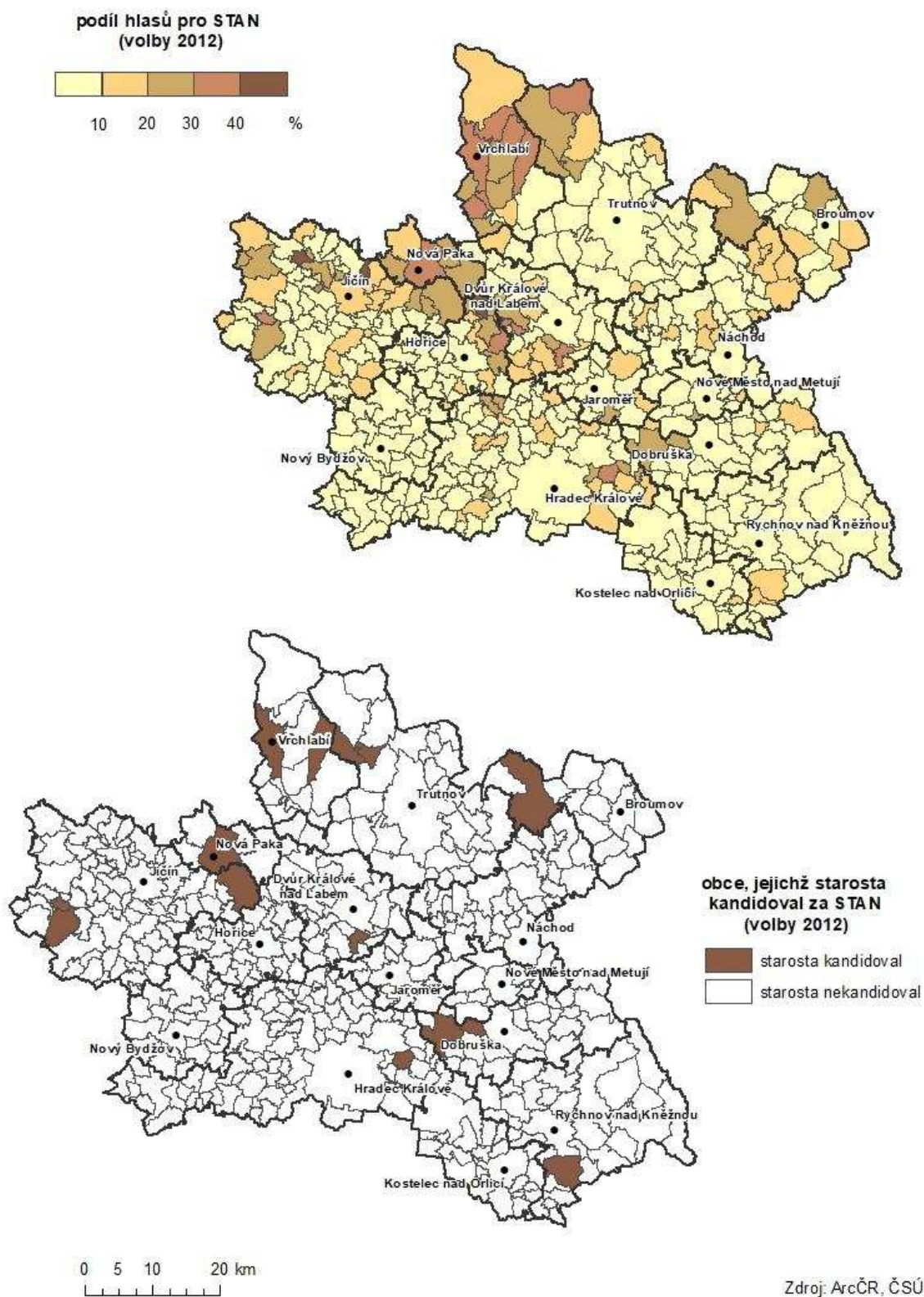
Korelační vztah č. 6 (korelační koeficient = -0,31)

Souvislost můžeme z části najít i mezi **volebními výsledky KSČM a podílem věřících obyvatel**. Podle mapy může v některých oblastech Královéhradeckého kraje existovat mezi těmito ukazateli jistá závislost. Především v obcích na Náchodsku bychom našli obce s vysokým podílem věřících obyvatel, které však patří mezi regiony, kde se KSČM dočkala v roce 2012 nejnižší podpory. Naopak na západě či severu kraje, kde se k náboženskému vyznání přihlásil v roce 2011 nižší podíl obyvatel, získala strana vysokou podporu. Tuto souvislost tak můžeme označit za zápornou.

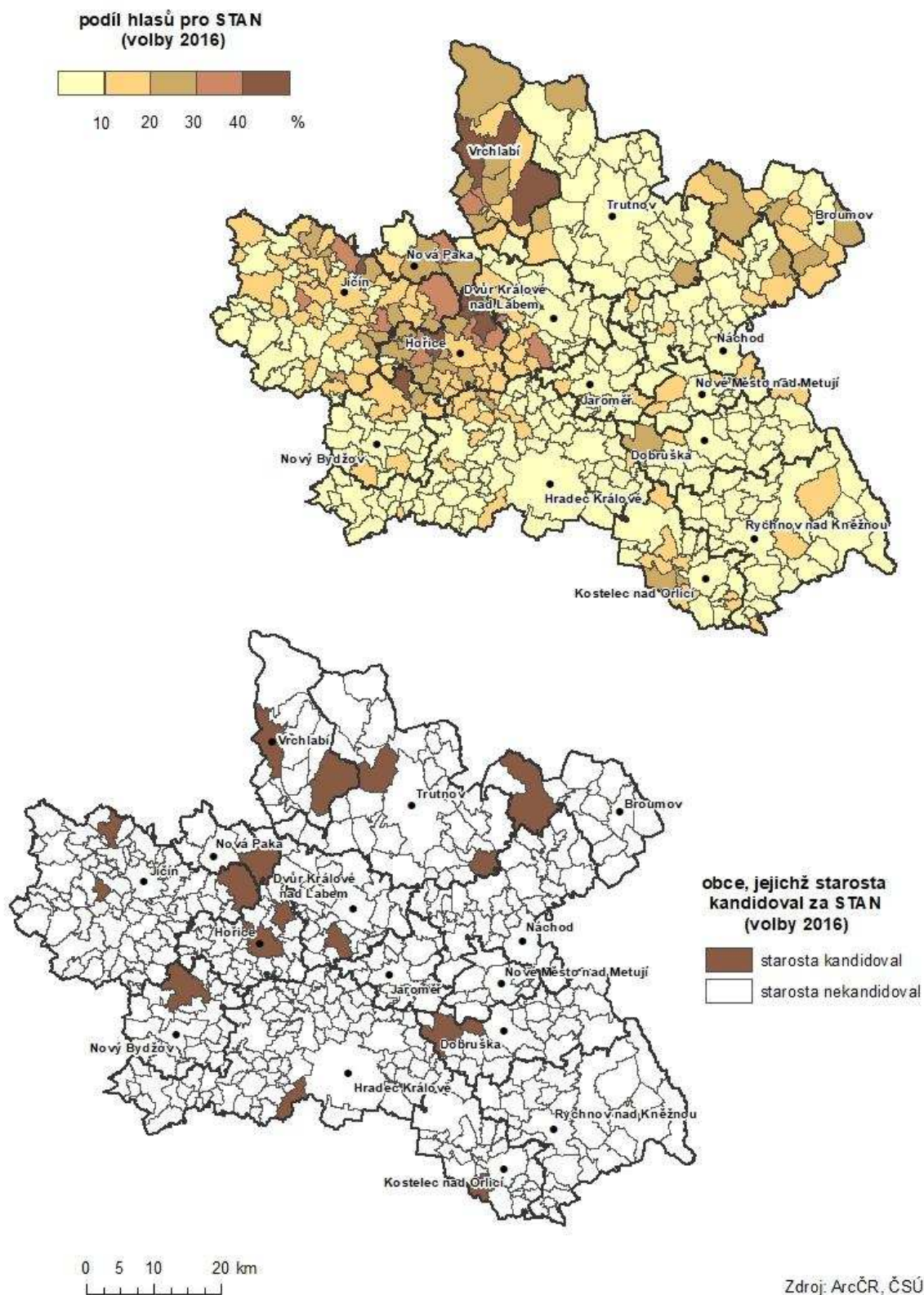
KORELAČNÍ VZTAH Č. 1 (korelační koeficient = 0,46)

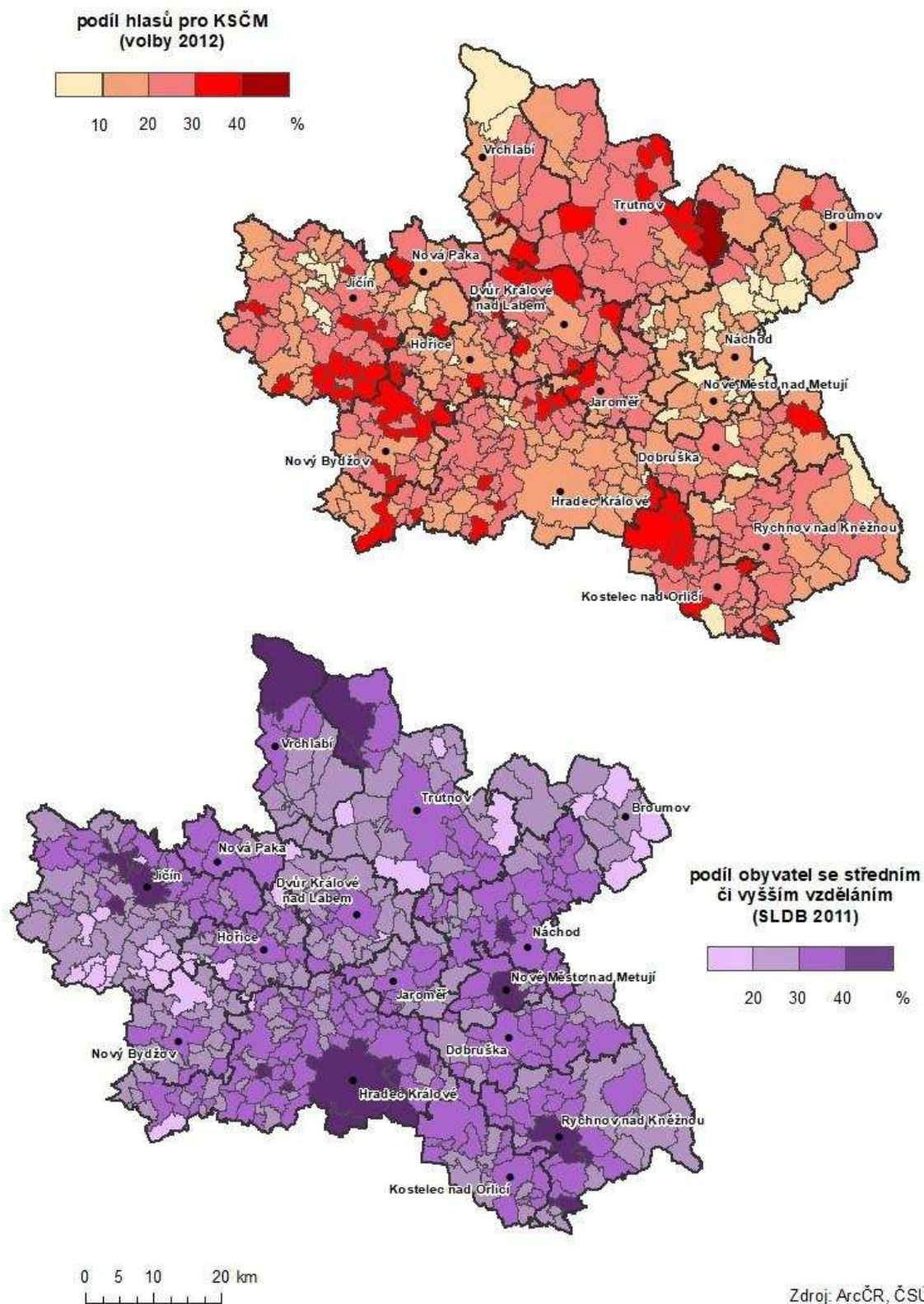
KORELAČNÍ VZTAH Č. 2 (korelační koeficient = 0,37)

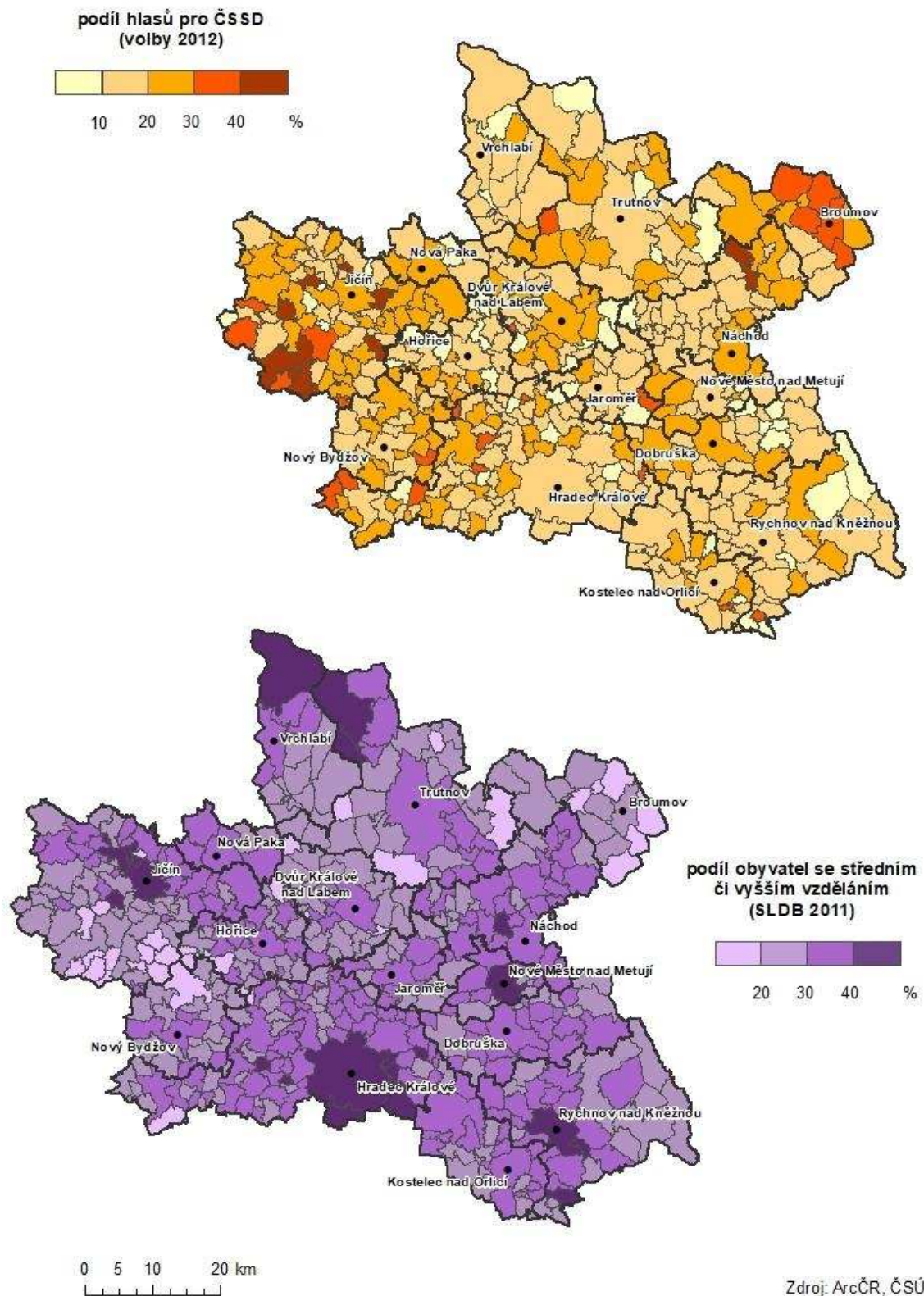
KORELAČNÍ VZTAH Č. 2 (korelační koeficient = 0,34)

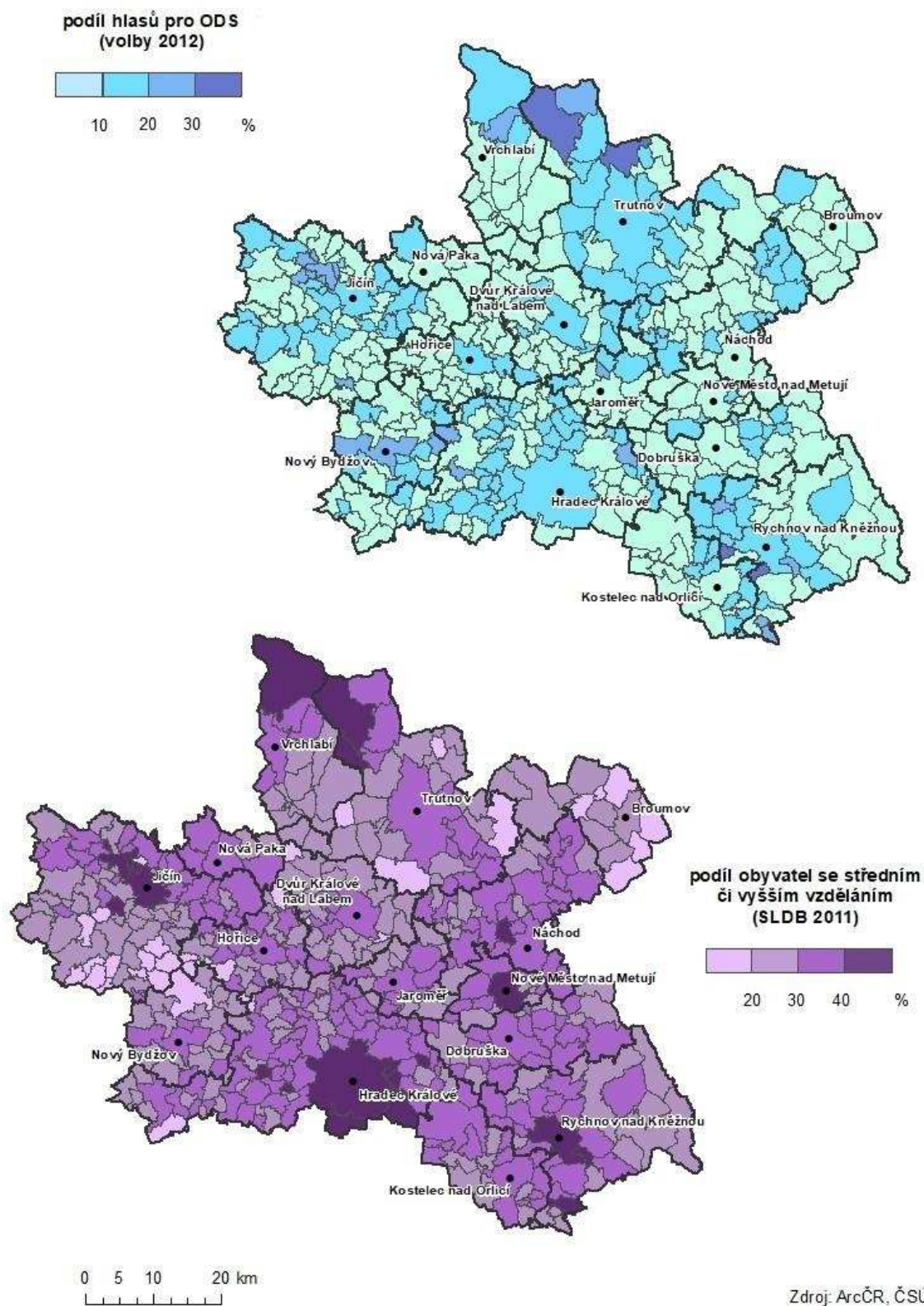
KORELAČNÍ VZTAH Č. 3 (korelační koeficient = -0,38)

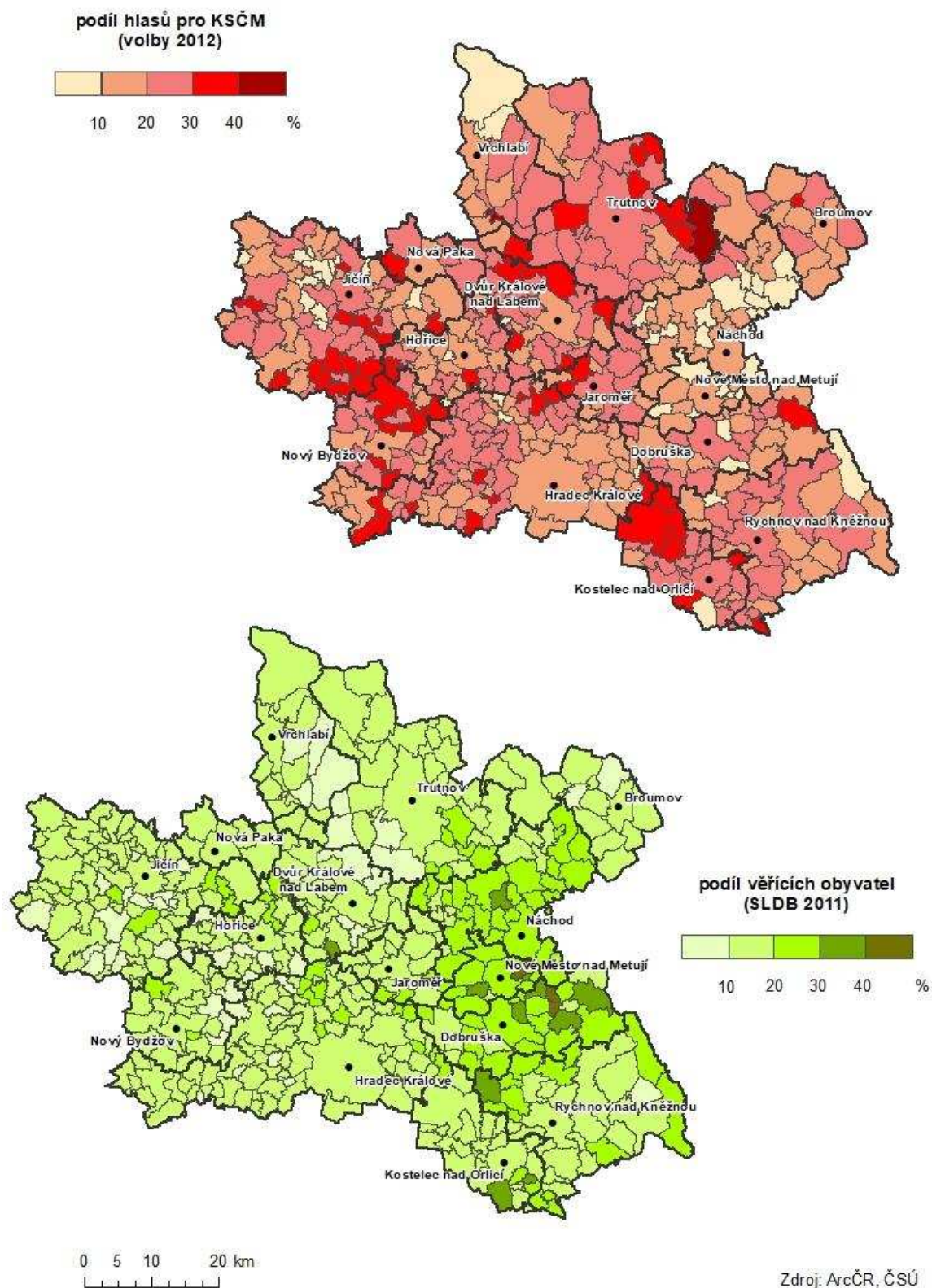
KORELAČNÍ VZTAH Č. 4 (korelační koeficient = -0,26)

KORELAČNÍ VZTAH Č. 5 (korelační koeficient = 0,26)

KORELAČNÍ VZTAH Č. 6 (korelační koeficient = -0,31)

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ArcČR	digitální vektorová geografická databáze České republiky
ANO	ANO 2011
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
DEU	Demokratická unie
HDK	Hradecký demokratický klub
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie-Československá strana lidová
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
ODA	Občanská demokratická aliance
ODS	Občanská demokratická strana
ORP	obec s rozšířenou působností
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SNK	Sdružení nezávislých kandidátů
SNK ED	SNK Evropští demokraté
SOS	Strana pro otevřenou společnost
SPD	Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura
SPO	Strana Práv Občanů
STAN	STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ
SZ	Strana zelených
US	Unie svobody
VČ	Východočeši
VPM	Volba pro město